

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANASANAT DALI
DRAMATİK SANATLAR SANAT DALI

**2010 SONRASI YERLİ TV DİZİLERİNDE EBEVEYN KAYBI YA
DA BOŞANMANIN ÇOCUK KARAKTERLER ÜZERİNDE
DRAMATİK ETKİSİ: POYRAZ KARAYEL VE KARDEŞLERİM
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEYNEP İREM KILINÇ

KOCAELİ 2025

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANASANAT DALI
DRAMATİK SANATLAR SANAT DALI

**2010 SONRASI YERLİ TV DİZİLERİNDE EBEVEYN KAYBI YA
DA BOŞANMANIN ÇOCUK KARAKTERLER ÜZERİNDE
DRAMATİK ETKİSİ: POYRAZ KARAYEL VE KARDEŞLERİM
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEYNEP İREM KILINÇ

PROF. DR. SEMA GÖKTAŞ

KOCAELİ 2025

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANASANAT DALI
DRAMATİK SANATLAR SANAT DALI

**2010 SONRASI YERLİ TV DİZİLERİNDE EBEVEYN KAYBI YA
DA BOŞANMANIN ÇOCUK KARAKTERLER ÜZERİNDE
DRAMATİK ETKİSİ: POYRAZ KARAYEL VE KARDEŞLERİM
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Zeynep İrem Kılınç

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No:
05.02.2025/6

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Sema GÖKTAŞ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi (Doç.) Üftade MUŞKARA

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi (Doç.) Yasin ÇETİN

KOCAELİ 2025

ÖNSÖZ

Büyüme ve gelişme sürecimde, hem lisans ve yüksek lisans hayatımda bana yol gösteren sevgili danışmanım Prof. Dr. Sema Göktaş'a ve gülen yüzünü, neşesini ve güvenini eksik etmeyen canım hocam Dr. Gül Sevgi Karaca'ya teşekkür ederim.

Bu çalışmamın temel nedeni, ebeveyn kaybı ve boşanma gibi önemli toplumsal meselelere dair yerli televizyon dizilerindeki dramatik yansımaları analiz ederek, hem akademik hem de toplumsal bir farkındalık yaratma arzusudur. Ebeveyn kaybı ve boşanma, sadece bireyleri değil, aynı zamanda aile dinamiklerini ve toplumsal yapıyı da derinden etkileyen olaylardır.

Ayrıca, çocukların duygusal dünyalarının bu tür dramatik anlatımlarda nasıl tasvir edildiğini incelemek, sadece akademik bir katkı sağlamakla kalmayıp, medyanın bireysel ve toplumsal algılar üzerindeki etkisini anlamak açısından da önemli bir araştırma alanı sunmaktadır. Ebeveyn kaybı ve boşanma gibi evrensel temaların yerel televizyon dizilerindeki temsillerini ele alarak, toplumsal duyarlılığı artırmayı ve bu konuların medya çalışmalarındaki yerini derinlemesine incelemeyi amaçladım.

Bu süreçte hem bilgisi hem de desteğiyle bana yardımcı olan arkadaşım Uzman Psikolog Nadide Demiral'a, hayatımın her anında bana desteklerini esirgemeyen aileme, eli omzumdan hiç eksik olmadığına emin olduğum anneme, tüm süreçte desteğini ve sevgisini esirgemeyen sevgilim Mahir Bektaş'a çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ.....	v
RESİMLER LİSTESİ.....	vi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: DİZİ VE ÇOCUK	13
1.1.TÜRKİYE’DE TELEVİZYON DİZİLERİ VE TELEVİZYON DİZİLERİNİN GELİŞİMİ	13
1.2 TÜRK DİZİLERİNDE ÇOCUK KARAKTERLER	23
1.3 ÇOCUK KARAKTER İNŞASINI BELİRLEYEN BAŞLICA DİNAMİKLER	32
1.3.1 Ebeveyn Kaybının Çocuk Psikolojisi Üzerine Etkileri	36
1.3.2 Aile yapısındaki dönüşüm: Boşanmanın Çocuk Psikolojisi Üzerine Etkileri.....	43
İKİNCİ BÖLÜM: MODEL DİZİLERDE ÇOCUK KARAKTERLERİN ANALİZİ... ..	53
2.1 TELEVİZYON DİZİLERİNDE ÇOCUK KARAKTERLER	53
2.1.1 Poyraz Karayel Dizisi Örneği	63
2.1.1.1 Poyraz Karayel Dizisinin Dramaturjik Çözümlemesi.....	63
2.1.1.2 Dizideki Aile Kavramı	69
2.1.1.3 Boşanmanın Sinan Karakteri Üzerine Etkisi.....	72
2.1.2 Kardeşlerim Dizisi Örneği	77
2.1.2.2 Dizideki Aile Kavramı	83
2.1.2.3 Ebeveyn Kaybının Kadir, Asiye, Ömer ve Emel Üzerindeki Dramatik Etkisi	87
SONUÇ	94
KAYNAKÇA.....	100
EKLER	104
Uzman Klinik Psikolog Nadide Demiral ile Televizyon Dizilerindeki Çocuk Karakterleri Üzerine Röportaj	104
Uzman Rehber Öğretmeni Ahmet Kılınç ile Televizyon Dizilerindeki Çocuk Karakterleri Üzerine Röportaj	111
ÖZGEÇMİŞ.....	114

ÖZET

Bu çalışmada, 2010 sonrası Türk televizyon dizilerinde ebeveyn kaybı ve boşanmanın çocuk karakterler üzerindeki dramatik temsilleri incelenmiştir. Dizilerde çocuk karakterlerin, aile kavramına göre nasıl şekil aldığı ve ebeveyn ayrılıklarının veya ölümle sonuçlanan kayıpların çocuk karakteri üzerine fiziksel ve psikolojik olarak nasıl yansıdığı, oluşan hasarların karakter inşasını nasıl etkilediğine dair bir inceleme yapılarak detaylandırılmıştır. Ebeveyn ayrılıklarında veya ölümle sonuçlanan kayıplarda çocukların süreçlerine örnek olarak Kardeşlerim ve Poyraz Karayel dizileri incelenmiştir.

Bu odak noktaları, çocuk karakterlerin duygusal deneyimlerinin genel dizi temalarına olumlu olumsuz katkılarını anlamak için önemli bir bakış açısı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerli Diziler, Çocuk Karakterler, Ebeveyn Kaybı, Boşanma

ABSTRACT

This study examines the dramatic representations of parental loss and divorce on child characters in post-2010 Turkish television series. It is elaborated by examining how child characters are shaped according to the concept of family in the series and how parental separation or loss resulting in death is physically and psychologically reflected on the child character and how the damages affect the character construction. The TV series *Kardeşlerim* and *Poyraz Karayel* were analyzed as examples of children's processes during parental separation or loss resulting in death.

These focal points offer an important perspective for understanding the positive and negative contributions of the emotional experiences of child characters to the overall series themes.

Keywords: Domestic TV Series, Child Characters, Parental Loss, Divorce

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1: Dizilerde Çocuk Karakterlerin Sınıflandırılma Tablosu.....	53
TABLO 2: Poyraz Karayel Karakter Tablosu.....	65
TABLO 3: Kardeşlerim Karakter Tablosu.....	79

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: 2010 Yılı Dizi Türleri	19
Resim 2: Evlenme Sayısı.....	46
Resim 3: Boşanma Sayısı	46
Resim 4: Evli Kalma Süresi	47
Resim 5: Çocuk Sayısı	47

GİRİŞ

Televizyon, görüntü ve ses sinyallerinin bir arada gösterildiği bir kitle iletişim aracıdır. Televizyon 1923 yılında İskoç mucit John Logie Baird tarafından icat edilmiş ve geçmişten bugüne kadar en önemli kitle iletişim araçlarından biri olmuştur. (BBC, 2024)

Televizyon ile beraber hayatımıza giren diziler hayatımızın olmazsa olmazı olarak karşımıza çıkmaktadır. Diziler, belirli karakterler ve konuların belirli bir olay örgüsü içerisinde, bölümlere ayrılarak hazırlanması olarak tanımlanabilir.

Televizyon dizileri, farklı karakterler ve farklı hikayeler ile beraber hayatımızın en önemli parçalarından biri olmuş ve izleyicilere düzenli olarak takip edilmesi gereken bir yayın sunmuştur.

Dizi televizyonda veya dijital bir kanalda, belirli aralıklarla ve parçalar halinde yayınlanan bir hikâye anlatımıdır. Çeşitli karakterler ve olay dizilerini bir araya getiren bu hikâyeler bir yaratıcı ekip tarafından üretilir. Bu ekibin içerisinde senarist, yönetmen, oyuncu, set çalışanları gibi çeşitli kişiler bulunur. Dizi kavramı ve dizi sektörünün gelişmesi televizyonun yaygınlaşması ile gerçekleşmiştir.

Televizyon, bir vericiden yayılan elektromanyetik dalgaların görüntü ve ses olarak yansımaları sağlayan kitle iletişim araçlarından biridir. Televizyon kelimesi Eski Yunancadaki “Uzak” anlamına gelen “Telos” kelimesi ile Latince de “Görmek” anlamına gelen “Visio” ile birleştirilmesi ile oluşturulmuştur. (Sığırcı, Bilim Genç Tübitak, 2020)

Televizyonun temelleri, televizyon daha 1923 yılında İskoç mucit olan John Logie Baird tarafından icat edilmeden önce, 1884 yılında mekanik televizyon olarak adlandırılan ve Paul Gottlieb Nipkow tarafından görüntünün taranarak elektrik sinyallerine dönüştüren bir mekanizma olarak icat edilen Nipkow Diski ile atılmıştır. (BBC, 2024)

John Logie Baird, yeterli gelire sahip olmadığı için bir lavabo ve bir çay tenekesi ile ilk televizyon denemesini yapmış ardından bir sonraki deneme girişiminde projeksiyon lambasını bisküvi kutusuyla kaplayarak yeni bir düzenek geliştirmiştir. Bu düzeneğe daha önce kullanılmış çeşitli lensler ile devrelerden

tarama diskleri eklemiştir. Tahta çubuklar arasına eklenen nakış iğneleri ve balmumuyla yapıştırılması sağlanan bu cihaz televizyonun ilk temelleri olarak kabul edilmektedir. Baird, 26 Ocak 1926'da Londra'da düzenlediği ilk gösteri televizyonun resmi olarak başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Bu süreçten sonra televizyondaki sesin iletilmesi ve renkli görüntü gibi sorunlar için çeşitli çözümler geliştirilerek bugünkü hale getirilmesi sağlanmıştır. (Tutuk ve Barutçu, 2018, 29)

İlk tüplü televizyonun mucidi ise Philo Taylor Farnsworth olarak karşımıza çıkar. Finansman desteğini arkasına alarak cihazı 1928 yılında piyasaya sürmüştür. İlk görüntü aktarımı ise 1931 yılında gerçekleşen Radyo Fuarı'nda olmuştur. (Sığırcı, Bilim Genç Tübitak, 2020)

1960'lı yıllara gelindiğinde televizyon artık tüm dünyada en önemli kitle gelişim araçlarından biridir.

Türkiye'de ise ilk yayın çalışmaları 1952'de İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Fakültesi Yüksek Frekans Tekniği kürsüsünde başlanmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi akademik kadrosunda yer alan Prof. Dr. Adnan Ataman ve Prof. Dr. Mustafa Santur Türkiye'de televizyonculuğu başlatan ilk iki isim olarak karşımıza çıkar. Santur, 1948 yılında Berlin'de gerçekleşen bir teknoloji fuarında gördüğü televizyonu Türkiye'ye getirmek ister. Seyahati boyunca televizyon tekniğini ve çalışmalarını inceler. (Tutuk ve Barutçu, 2018, 19)

““Son yıllarda mühim inkişaflar gösteren televizyon alanındaki tedrisatımızı geliştirmek, ileride memleketimize de girmesi mukadder olan televizyon tekniğinde tecrübeli elemanlar yetiştirmek maksadı ile yüksek frekans laboratuvarımızda küçük mikyasta bir tecrübi televizyon tesisi kurmak çok münasip olacaktır. Böyle bir tesis için gereken bazı cihazların isim ve özellikleri ilişik şartnamede gösterilmiş bulunmaktadır. Bu cihazların satın alınması için gerekli müdahalenin yapılmasını, derin saygılarımla rica ederim.” Ve tam 3 yıl sonra, takvimler 16 Temmuz 1951 yılını gösterdiğinde ilk resmi girişimini yaparak, dekanlığa az önce okuduğunuz mektubu yazmış.” (Tutuk ve Barutçu, 2018, 24)

Haftanın tek günü ortalama 2 saat yayınlar ile yayın hayatına başlayan İTÜ TV, başlangıçta çeşitli filmleri yayınlamıştır. Ardından canlı yayınlarla başlamıştır. Bu canlı yayınlar arasında sanat, spor gibi çeşitli alanlarla ilgili dönemin duayen isimleri ile beraber gönüllülük esaslı yayınlar yapılmıştır. (Tutuk ve Barutçu, 2018, 45)

Yavaş yavaş evlere giren televizyonu izlemek için anten kullanılması gerekmiş ve çatıya kurulan antenler ile İTÜ TV'nin yayınlarını izleyen halk, zaman zaman televizyonu açar ve başka ülkelerde yayın var mı diye kontrol etmiş ve bu sayede nadir de olsa başka ülke yayınları da izlemiştir. İTÜ TV yayınları, halkın da isteği üzerine haftanın iki günü yayın yapmaya karar vermiş ve yeni içerikler oluşturmaya başlamıştır. Hava durumu ve tiyatro bu yeni içeriklere örneklerdir. Ardından ilk maç canlı yayınları ve ilk kez televizyona çıkan devlet adamı İsmet İnönü yayınları gelmiştir. Kısa sürede televizyon yarışmaları da eklenmiştir. Tüm bu emek dolu yayınların yanı sıra Yeşilçam veya yabancı filmler de yayınlanmıştır. (Tutuk ve Barutçu, 2018)

İTÜ TV, deneyimsel olarak başladığı yayınları profesyonelliğe taşımış; milli bayramları ekrandan izlemeye fırsat sunmuş, müzik yarışmaları düzenlemiştir.

1954 yılında televizyon alıcısı 30 tanedir. 1955 yılının ardından yayın sıklığı on beş günde bir olmuş ve bir yıl sonra tekrar haftada bir olarak yayın yapılmaya başlanmıştır. Dönemin iktidar partisi Demokrat Parti, 2 Mayıs 1960 yılında İTÜ TV'yi, darbe bitene kadar yaklaşık 5 ay kadar kapatmıştır. Tekrar açıldıktan 11 yıl sonra TRT ile yapılan protokol gereği stüdyo ve ekipmanlarının tümü TRT'ye devredilmiştir. (Tutuk ve Barutçu, 2018)

Ülkenin tamamının televizyon ile tanışması ve TRT'nin sahneye gelmesi 1 Mayıs 1964 TRT Kuruluş Yasası'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte olmuştur. 1961 Anayasası'nda bulunan "Radyo ve Televizyon istasyonlarının idaresi, özerk kamu tüzel kişiliği ile halinde kanunla düzenlenir." Hükmü doğrultusunda düzenlenen taslak, 24 Aralık 1963'te ise TBMM tarafından kabul edilmiştir. Bu süreçte daha önce Ankara Radyosu'nda çalışan gönüllülük esaslı kişilerin yut dışında televizyon

odaklı eğitim görmeleri için yollanan kişilerin döndükten hemen sonra başlattığı kapalı devre televizyon yayınları yapılmıştır.

İlk düzenli yayınlar ise tam anlamıyla halka açık olarak 31 Ocak 1968 yılında başlamıştır. Federal Alman Hükümeti tarafından hediye edilen 5 kw'lık verici sayesinde Ankara özelinde yayınlanmaya başlamıştır. Deneme yayınları haftada 3 gün olmak üzere üçer saat olarak planlanmıştır. İstanbul'daki ilk yayın ise 1971 yılında haftada 3 gün olarak başlamıştır. (Tutuk ve Barutçu, 2018)

“Spiker Nuran Emren Devres'in “Burası üçüncü bant beşinci kanaldan deneme yayınları yapan Ankara Televizyonu. Bugün 31 Ocak 1968. Bu akşamki deneme yayınına başlıyoruz” anonsu ile TRT ilk televizyon yayını gerçekleştirdi. Yaklaşık 90 dakika süren ilk televizyon yayınında, Mahmut Tali Öngören'in Başlarken adlı açılış konuşmasından sonra sırasıyla, Devrim Tarihi adlı belgesel, haberler, hava durumu, Kötü Adam - İnatçı Çiçek isimli çizgi film ve Antalya Ormanları adlı başka bir belgesel yer almıştı. O dönemde televizyon yayınları haftada üç gün (salı, perşembe ve cumartesi) yaklaşık 3-3.5 saat olarak yapılmıyordu.” (Aktaran Ünlü, 2015, 42)

Tek kanal olarak bir süre yayın yapan TRT, ikinci bir kanal açma konusunu 1980 yılında gündeme getirerek, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya yönelik yayın yapmayı planlasa da TV 1 adını kullanarak deneme yayınlarına başlamış ve resmi olarak 6 Ekim 1986 yılında yayına giren bu kanalda genellikle kültür sanat içerikli yayınlar yapılmıştır. Güneydoğu Anadolu'ya yönelik yayınlar ise TV 3 olarak 2 Ekim 1989 yılında hayata geçmiştir. Bu kanalda bölgenin eğitim ve kültür seviyesini yükseltmek amacıyla içerikler üretilmiştir. TV 4 olarak yayın hayatına geçen dördüncü kanal ise orta ve yükseköğrenim gören öğrencilerin eğitimlerine katkıda bulunmayı hedeflemiştir. Yayınların çoğu ise Anadolu Üniversitesi'nin eğitim programlarından oluşmuştur. Hemen ardından ise yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının Türk kültürüne bağlılığını devam ettirmek amacı ile TV 5 adı verilen beşinci kanal devreye alınmıştır. (Tutuk ve Barutçu, 2018)

Renkli içeriklerin çekilmesi ise 1977 yılından sonraya denk gelmektedir. Çeşitli spor müsabakaları renkli olarak yayınlanmıştır. Tam anlamıyla renkli yayına geçiş tarihi ise 1984 yılıdır. (Tutuk ve Barutçu, 2018)

TRT kanallarının yanı sıra özel kanallar ise 1990 yılında Magic Box Star 1'in yayın hayatına başlaması ile ortaya çıkmıştır. Magic Box Star 1 günde 5 saat yayın yapmış, 1990 yılının son aylarına doğru haftada 92 saat yayın yapmaya başlamıştır. İlk yıllarda spor ve haber içerikli yayınlar ön planda olmuştur. (Tutuk ve Barutçu, 2018)

İkinci özel televizyon kanalı ise Teleon isimli kanal olmuştur. Test yayınlarına video klip görüntüleri ile başlamış, korsan yayın yatığı gerekçesi sunularak kapatılması talep edilmiştir. Geçici olarak kapatılsa da kısa bir süre sonra yayın hayatına geçmiş, yerli yabancı olmak üzere dizi ve film yapımlarına yer vereceklerinin de altını çizmişlerdir. (Tutuk ve Barutçu, 2018)

Aynı yıl içinde üçüncü özel kanal olan Show TV yayın hayatına başlamış, tüm gün yayın yapmıştır. Kısa süre içinde ise dördüncü özel kanal olarak Kanal 6, ardından ise Show TV'nin şifreli olarak adlandırdığı ve Türkiye'nin ilk paralı kanalı olan Cine 5 deneme yayınına başlamıştır.

31 Mayıs 1968'de haftanın üç günü, üçer saatlik deneme yayınlarıyla yayın hayatına başlayan TRT; 2021 yılı itibariyle tüm dünyaya on yedi farklı uydudan, dört bin üç yüz elli dokuz karasal vericiden ve diğer medya platformları vasıtasıyla, on yedi televizyon kanalı, on yedi radyo kanalının yanı sıra dört basılı dergisi ile kırk bir dilde izleyicilere ulaşmaktadır (Ünsal, 2021, ss. 24-27)(Aktaran Okumuş, 2022, 420)

TRT ile başlayan televizyon kanalları, 2021 Ağustos ayı itibari ile 475 televizyon kanalı yayın yapmaktadır. Aynı zamanda KONDA verilerine göre 2019 yılı itibari ile ülke nüfusunun %89,6'sı televizyon izlemektedir. (Media Owner, 2024)

Anadolu Ajansı 2024 verilerine göre ise; Türksat (Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme Anonim Şirketi) uyduları üzerinden yayın yapan TV kanalı 523 sayısına ulaşmıştır. (Anadolu Ajansı, 2024)

Hızla yayılan ve gelişen televizyonun olmazsa olmazı diziler olacaktır. Televizyona kadar dizi kavramı gazete ve radyoda anlatılan hikayeler veya tiyatro oyunlarından ibarettir. Dinleyiciler bir sonraki bölümün gelmesini dört gözle beklemektedir. İlk zamanlar radyo tiyatrosunun uyarlamaları televizyonlarda yayınlanmaya başlanmıştır.

“Radyoda yayınlanmış olan dramatik dizi programlarının dinleyiciyi cezbetme bakımından en etkili programlar olduğunun anlaşılmasından sonra, televizyon bu formatı radyodan olduğu gibi aktarır ve dizilerin aynı çekiciliğini bu yeni araçta da sürdürür” (Mutlu, 1991: 203).(Aktaran Gültekin, 2006, s.48)

Dizilerin temellerinden biri de 1836 yılında, Fransa’da, dönemin gazetecilerinden biri olan Emile de Birardin’in gazeteye okuyucu çekmek amacıyla bulduğu dizi romanını bulmasına dayanır. Dizi romanlarında ön plana çıkan yazarlar Balzac ve Eugene Sue’dir. Sinematografin icat edilmesinden kısa bir süre sonra gazetelerde tefrika roman geleneği sinema alanına “bölüklü filmler” olarak geçer ve Sue’nun Paris’in Esrarı dizi film haline getirilir. İlgi görmesiyle beraber bu tarz bölüklü filmler yapılmaya başlanır. Televizyon ile beraber de televizyon dizileri popülerleşmeye başlar. İlk diziler, tek bölüm veya birkaç bölüm ile başlamıştır. ABD’de ilk drama yayınlaması 11 Eylül 1928 yılında “The Queen’s Messenger” adlı melodram ile olmuştur. Yaklaşık iki yıl sonra, İngiltere’nin ilk televizyon draması ise 30 Mart 1930 yılında ise Pirandello’nun “Ağzında Bir Çiçek Olan Adam” adlı tiyatro oyunudur. (Gültekin, 2006, s.48)

Televizyonda gösterimde olan bu dramaların dizilerin formatlarına dair bir gelişme sağlamasına olanak sağlamamış, denemeden ibaret kalmışlardır. Diziler, Televizyon yayınlarının ne kadar başarılı olduğu konusunda iyi bir yol gösterici sayılsa da televizyondaki teknolojik gelişimlerin ilerlemesi ile önem kazanmış ve popülerlik kazanmıştır. (Aktaran İhtiyar, 2024, s.95)

Televizyon tarihinin ilk düzenli yayına sahip dizisi 1974 senesinde yayınlanan ‘A Woman to Remember’ isimli dizi olmuştur. Bu ilk dizinin yayın süresi çok uzun olamamış ve sonrasında ticari bir şirket olan Procter & Gamble’ ın sponsorluk yaptığı ‘The First Hundred of Years’ isimli dizi yayına girmiştir.(Aktaran Karakulas, 2019, s. 32)

Dünyada popüler diziler arasında ABD dizileri ilk başlarda yerini almıştır. Amerika’da dizilerin popülerleşmesi ve yaygınlaşması 1950’li yıllara denk gelmektedir. Bu yıllarda Amerika’da da Türkiye’de olduğu gibi ünlü edebiyat eserleri televizyon dizisi olarak yayınlanmaya başlamıştır. Bunlar dizilerin ilk türü olarak kabul edilmektedir. Bu dizilerin estetik kalitesi oldukça düşüktür. Kısa bir süre sonra sitcomlar yayınlanmış ve televizyona uzun süreli bir soluk getirilmiştir. Sitcom, ortalama yarım saat süren ve karakterlerin gülüşlüklerini anlatan bir televizyon dizi türüdür. Dönemin popüler sitcom dizileri arasında ve ilk sitcom olarak I Love Lucy öne çıkmaktadır. (Doğanay, Aktaş, 2021, s. 854)

Gerçekte de beraber olan Lucille Ball ve Desi Arnaz’ın rol aldığı dizi de, kocası bando şefi olan Lucy’nin ev hanımı olmaktan bunalması ve bir kariyer sahibi olmak istemesi anlatılır. Çeşitli talihsizliklerin yanı sıra Fred ve Ethel adında komşuları ile olan ilişkileri de konu alınır.

“1951 yılında yayınlanmaya başlayan I Love Lucy ilk sitcom olarak tarihe geçmiştir. I Love Lucy’nin konusu, İkinci Dünya Savaşı’ndan dönen askerlerin işlerini geri alma ve eşlerini geleneksel itaatkar konumlarına döndürme çabalarını edinmesi rastlantı değildir. I Love Lucy, aynı zamanda televizyon endüstrisi için bir devrim niteliği taşıyan özelliklere sahiptir. Konusu California yerine New York’ta geçen, televizyon için canlı ve izleyici önünde üç kamera tekniği ile çekilen ilk dramatik yapım olma özelliğini de taşır. (Taflinger, 1996)” (Aktaran Kars, s. 549)

Amerika kısa bir süre sonra sitcom dizilerinin yanına Western adı verilen ve Türkiye’de Kovboy filmi olarak adlandırılan diziler başlamıştır. Bu dizilerden

popüler olanlar Gunsmoke, The Gun – Will Travel ve Bonanza’dır. Aynı yıllarda melodramlar yayınlanmaya başlanmıştır. Yine dönemin dikkat çeken bir başka işi ise Superman’i konu alan, Adventures of Superman adında farklı türde bir dizidir. 1960'lara gelindiğinde, ABD'de yayınlanan ve sonraki yıllarda Türkiye'de de gösterilen popüler diziler ortaya çıkmıştır. Bu diziler arasında, 1966'da yayınlanmaya başlayan "Bewitched" (Tatlı Cadı), aynı yıl başlayan "Mission: Impossible" (Görevimiz Tehlike) ve yine 1966'da yayın hayatına giren "Star Trek" (Uzay Yolu) bulunmaktadır. 1960'larda ABD'de, hastane ortamında doktorlar ve hastalar etrafında gelişen olayları konu alan medikal dramalar da televizyon dizileri arasında yerini almaya başlamıştır. Bu türün ilk örnekleri arasında, Türkiye'de de gösterilen ve 1961'de yayınlanmaya başlayan "Ben Casey" (Doktorlar) ile yine Türkiye'de gösterilen ve ABD'de 1963'te yayınlanmaya başlayan "Breaking Point" dizileri sayılabilir. 1978'de yayınlanmaya başlayan ve dünya çapında izlenen "Dallas" dizisi de ABD dizi yapımcılığı sektörünün önemli başarılarından biridir. ABD televizyon yapımcılığı sektörü, dizi filmlerle günümüze kadar önemini korumuştur. 1980'ler ve 1990'larda, Avrupa'da kamu yayıncılığının tekeli sona ermiş ve özel kanallar yayın hayatına başlamıştır. Bu gelişme, televizyon yayıncılığında rekabetin doğmasına yol açmıştır. Bu dönemde Amerikan programları ve formatları, piyasada en popüler ve beğenilen yapımlar haline gelmiştir. Avrupa'da diğer program türlerinde yerel yapımlar tercih edilse de, televizyon dizileri ve eğlence programlarında Amerikan yapımları ve formatları öne çıkarak en çok izlenen yayınlar olmuştur. 1980'li yıllardan itibaren, Avrupa kanallarında ailelerin Avrupa tarihinin önemli dönemlerinde (örneğin, II. Dünya Savaşı, Orta Çağ Fransa'sı gibi) yaşadıkları olayları konu alan sınırlı bölümlü mini diziler yayınlanmış ve büyük ilgi görmüştür. Bu mini dizilerde Avrupalılar, kendilerinden bir şeyler bulmuşlardır. Ayrıca, önemli edebi eserlerden uyarlanan diziler de (örneğin, Monte Cristo Kontu) Avrupa televizyon kanallarında yayınlanmıştır. Melodram türü diziler, Avrupalı yapımcılar tarafından fazla tercih edilmemiş ve küçümsenmiştir. Bu arada, "Rome" ve "Tudor" gibi ABD/İngiliz ortak yapımı tarihi diziler de çekilmiştir. Bazı Avrupa kanallarındaki diziler ise Amerikan dizilerinden uyarlamalar olarak ortaya çıkmıştır (Bignell & Fickers, 2008). Bu durum, dizi film yapımcılığında Avrupa'nın Amerika'nın oldukça gerisinde kaldığını göstermektedir. Ancak, İngiltere Avrupa'da dizi yapımcılığında

önde gelen ülkelerden biridir. İngiliz yapımcılar tarafından çekilen diziler, dünya genelinde birçok ülkede beğeniyle izlenmektedir. Örnek olarak, "Sherlock", ABD PBS kanalı tarafından da desteklenen drama dizisi "The Downton Abbey", polisiye dizi "The Line of Duty" ve yine bir polisiye dizi olan "Endeavour" gösterilebilir. Son yıllarda, İngiltere'nin yanı sıra Fransa, İspanya ve İskandinav ülkeleri de kaliteli ve beğeniyle izlenen diziler üretmektedir. İnternette dizi filmlerle ilgili yapılan bir taramada, Fransa'nın komedi, animasyon ve suç/polisiye türlerinde; İspanya'nın dramalarda (özellikle dönem dramaları ve gerilim türü diziler); İskandinav ülkelerinin ise polisiye/suç dizilerinde öne çıktığı görülmektedir. Özellikle İskandinav ülkelerinin polisiye/suç dizilerinde önemli bir üstünlüğü vardır ve bu tür dizilere "Nordic Noir" adı verilmektedir. (Doğanay, Aktaş, 2021, s. 855 - 856)

Beyazperde'ye göre televizyon dizilerindeki ilkler; İlk Medikal Drama Medic, The Flintstones prime time da yayınlanan ilk çizgi dizi, İlk siyahi başrol I Spy, Amerikan tarihinin en uzun süreli devam eden drama dizisi Guiding Light, ilk gerçek eşcinsel karakter Ellen, yayınlanan ilk bilimkurgu western dizisi ise The Wild Wild West'tir. (Beyazperde, 2024)

TİAK (Televizyon İzleme Araştırmaları Anonim Şirketi)'ın 2023 yılı televizyon izleme davranışları verilerine göre, evlerde günlük televizyon izleme süresi 6 saat 22 dakika olarak belirlenmiş. En çok izlenen ilk 20 programda ise 6 tane dizi mevcuttur. 2022 yılında 116 dizi, 2023 yılında ise 115 dizi yayınlanmıştır.(TİAK, 2023)

Yayınlanan birçok dizi de çocuk karakterler ana ve yan rol olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk karakterler, hikayeye hizmet eden karakterler olduğu gibi zaman zaman hikayenin kendisini de oluşturan karakterler olarak nitelendirilebilir. Bunun yanı sıra yetişkin karakterlerin inşa edilmesinde ve bugünkü davranışlarını oluşturmada, çocukluk evresine sık sık göndermelerde bulunulur.

Tezin ilk bölümünde, Türkiye'de televizyon dizilerinin oluşumu, gelişimi ve dönüşümü incelenmiştir. Aynı zamanda çocuğun karakter inşasında başlıca etmenler açıklanmış, ardından anne ve babanın boşanması; boşanma süreçlerinin çocuklar üzerine etkilerine değinilmiştir. Bu bölümde, ebeveyn kaybından, kaybın

getirdiği yas sürecinden bahsedilmiş ve çocuklar üzerinde bıraktığı hasarlar ele alınmıştır.

Çocukların yetiştiği aile, ev, şehir gibi ortamların tümü kişinin karakter oluşumuna etkilidir. Bu süreçte anne ve babanın nasıl biri olduğu, çocuğa nasıl davrandığı oldukça önemlidir. Bunların yanı sıra anne ve babanın arasındaki ilişkinin nasıl olduğu ve neye doğru dönüşeceği, çocuk için önemlidir. Ebeveynler arası ilişki zedelenmiş ve ayrılığa doğru giden bir süreç varsa veya ayrılık gerçekleşmiş ise bu sürecin çocuk tarafından olabildiğince en az hasar ile atlatılması gereklidir. Bu süreçte ebeveynlerin arasındaki ilişki çocuğun hayatını, fiziksel ve psikolojik olarak da etkilemektedir.

İkinci bölümde ise 2010 yılından itibaren Türk televizyon dizilerindeki çocuk karakterlerin konumlandırılış biçimleri incelenmiştir. Çocuk karakterlerinin rolleri, temsil ediliş biçimleri ve dizilerin genel temaları üzerine katkılarına odaklanılmış ve ebeveyni olmayan; ölmüş veya ayrılıklardan dolayı ebeveynsiz yaşamına devam eden çocuk karakterler hakkında genel bir inceleme yapılmıştır.

Ebeveyn ayrılığının yanı sıra çocukları daha da etkileyen bir diğer faktör ebeveyn kaybıdır. Tek ebeveyn kayıplarının yanında her iki ebeveynini kaybetmiş çocukların hayata bakış açısı, hayatta ilerlemesi diğer çocuklara göre çok daha zor ve yaralayıcı olabilmektedir. Bu dizilerde yer alan çocuk karakterlerin de kişilik özellikleri ve gelişim süreçleri ele alınmış, her iki durumda da hikayedeki kurgularında nasıl roller biçilmiş ve bu rollerin dizinin hikayesine etkisinin nasıl olduğu incelenmiştir.

Bu çalışmada, Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

İçerik analizi, insanların yazdıklarının ve söylediklerinin nicelleştirilmesi, sayısallaştırılması süreci olarak tarif edilebilir. Bu metodun temelinde yazılan ve söylenenlerin kategorileştirilmesi ve hangi sıklıkta kullanıldıklarının araştırılması yatmaktadır (Simon, Burstein, 1985). (Aktaran Alanka, 2024, s.69)

Türkiye'deki televizyon dizileri çok fazla olduğu için örneklem, 2010 yılından itibaren hafta da bir olarak yayınlanan ve ebeveyn kaybına uğrayan veya ebeveynleri boşanmış çocuk karakterlerin yer aldığı dizilerle sınırlandırılmıştır.

2010-2024 yılları arasında yayınlanan televizyon dizilerinde konu bakımından; annesi ve babası ayrılmış çocuk karakterler veya ebeveyn kaybı yaşamış çocuk karakterleri işleyen diziler seçilmiştir. Bu seçimler sırasında; Tarihi diziler, çocuk dizileri, askeri diziler ve otuz bölümden daha kısa süren diziler kapsam dışında bırakılmıştır. Ayrıca, analiz edilen televizyon kanalları arasında; Kanal D, ATV, NOW TV (FOX), Show TV ve Star TV olarak belirlenmiştir. Çalışmanın sınırlılıkları içerisinde kalan diziler incelenerek genel olarak raporlanmıştır. Detaylı karakter analizleri Poyraz Karayel ve Kardeşlerim dizilerinde yer alan çocuk karakterler üzerinden ele alınmıştır. Bu seçimler, çalışmanın kapsamını daraltarak daha derinlemesine bir inceleme yapma imkânı sunmuştur.

Her iki dizi de ebeveyn kaybının hikâyesinin temel taşlarından biri olduğu yapımlardır. Poyraz Karayel dizisinde, ana karakterin oğlu Sinan, hem annesinin uzaklaşması hem de babasının sorunlu hayatı nedeniyle büyük duygusal ve psikolojik zorluklar yaşar. Sinan'ın yaşadığı yalnızlık, ebeveynleri arasındaki çatışmadan kaynaklanan güvensizlik ve adaptasyon sorunları dizi boyunca dramatik bir şekilde işlenir. Bu, boşanma ve ebeveyn kaybının çocuk üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemek için zengin bir materyal sunar.

Kardeşlerim dizisinde ise, ana tema ebeveyn kaybıdır. Ailesini bir trafik kazasında kaybeden dört kardeşin hayatta kalma mücadelesi, hikâyesinin merkezindedir. Bu çocukların yaşadığı ekonomik, sosyal ve duygusal zorluklar, ebeveyn kaybının çocuklar üzerindeki dramatik etkisini çok katmanlı bir şekilde gözler önüne serer. Bu açıdan dizi, çocuk karakterlerin yaşadığı travmaların aile bağları ve bireysel psikolojik gelişim üzerindeki etkisini derinlemesine ele alır.

Bu diziler, toplumda yaygın olan boşanma ve ebeveyn kaybı gibi olayların bireyler üzerindeki yansımalarını gerçekçi bir şekilde ele alır. Poyraz Karayel, daha bireysel bir aile dramı sunarken, Kardeşlerim geniş bir aile trajedisini işler. Her iki dizi de izleyicilere, bu tür travmatik olayların çocukların dünyasında nasıl etkiler

yarattığını empatiyle anlamaları için bir pencere açar. Aynı zamanda bu diziler, ebeveyn kaybı ve boşanma konularını dramatik bir anlatı içinde sunarak toplumsal farkındalığı artırmayı amaçlar.

Bu nedenlerle, Poyraz Karayel **ve** Kardeşlerim, çocuk karakterler üzerinden ebeveyn kaybı ve boşanmanın dramatik etkilerini derinlemesine analiz etmek için doğru örneklerdir. Her iki dizi de zengin karakter çalışmaları ve dramatik kurguları sayesinde bu temaların etkili bir şekilde ele alınmasını sağlar.

BİRİNCİ BÖLÜM: DİZİ VE ÇOCUK

1.1.TÜRKİYE’DE TELEVİZYON DİZİLERİ VE TELEVİZYON DİZİLERİNİN GELİŞİMİ

Türkiye’de televizyon dizileri başlamadan önce televizyon oyunları başlamıştır. İlk televizyon oyunu Şinasi’nin Şair Evlenmesi adlı oyunu 1968 yılında yayınlanmıştır. (Hoş, 2022, s.1)

Türkiye’nin ilk televizyon dizisi çekilmeden önce ise ilk dizi itahalatı gerçekleştirilmiştir. Bu dizi bilimkurgu türündeki Rocket Man’dır. Rocket Man, sıradan bir adamın süper kahraman kıyafetini giyerek ve tek zıplama yaparak göklerde uçabilmesini ve kötülüklerden korunmayı konu edinmiştir. (Tutuk, Barutçu, 2018, s.102)

Bu dizinin ardından Shirley’in Dünyası, Uzay Yolu, Kaçak, Görevimiz Tehlike gibi ABD’den getirilen yabancı diziler TRT ekranlarında yayınlanmıştır. (Tutuk, Barutçu, 2018, s.102)

Türkiye’nin ilk yerli televizyon dizisi ise 1974 yapımı Kaynanalar’dır. İlk yerli dizi olmanın yanı sıra ilk sitcom olarak da kabul edilmektedir. 19 Mayıs 1974’de yayınlanan dizi, ilk bölümü bazı kaynaklarda 13 bölüm olmak üzere bazı kaynaklarda ise 7 bölüm olmak üzere toplamda 14 sezon 314 bölüm sürmüştür. Bu sayede en uzun süre yayında kalan Türk dizisi olma unvanını da almıştır.

“Hemen arkasından gelen “Evler Evler” (3 bölüm) ile ilk uyarlama “Sinekli Bakkal” (6 bölüm) izleyiciyi ekran başına çekti. İlk yılın dizileri Tütün Zamanı” (4 bölüm) yine bir uyarlamadır; (9 bölüm) “Unutulanlar” ve 12 bölüm olan “Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz”dı. 1976’dan itibaren yayın ve erişim alanı ülke sathına yayılan TRT’nin dizileri de çoğalmaya başladı.” (Akın, 2018, s.3)

Dizi, Kayserili zengin bir ailenin İstanbul’a göç etmesi sonrasında yaşanan kültür çatışmalarını konu edinir. Nuri Kantar’ı canlandıran oyuncu, dizinin aynı zamanda yönetmeni ve senaristi olan Tekin Akmansoy’dur. Tekin Akmansoy, yönetmenliği Arzu Akmansoy ile senaristliği ise Fethi Kantarcı ile birlikte

paylaşmıştır. Nuriye Kantar rolünü canlandıran ise Leman Çıdamlı'dır. Defne Yalnız, Sevdâ Aydan, Ege Aydan, Münir Caner, Sermin Hürmeriç, Alev Sezer, Fethi Kantarcı gibi çeşitli oyuncular rol almıştır. TRT'de başlayan yayın serüveni diziyi ara verildikten sonra yeni bölümleriyle Kanal D ekranlarında yerini almıştır.

“Türkiye’de TRT’de gösterilen ilk sit-com örnekleri özellikle ABD’den ithal edilen ve orijinal dili ile altyazılı ya da seslendirme (dublaj) yapılarak yayınlanan diziler olmuştur. Fakat bu dizilerin içeriğindeki aile yaşantısı ve gündelik hayat sunumu kültürel açıdan Türk toplumu tarafından pek benimsenmemiştir. Bu yüzden de 90’lı yıllardan itibaren yabancı örneklerden uyarlama yoluna gidilmiştir. Bu uyarlamalarda dikkati çeken nokta ise yarım saatlik dizinin yerli uyarlamasının neredeyse bir saat olarak adapte edilmesi olmuştur (Aktaran Kavi, 2019, s.33)”

Türkiye’nin ilk filmcilerinden biri olan İhsan İpekçi’nin oğlu İsmail Cem İpekçi, yurt dışından belgesel ve diziler getirtmeye karar vermiş ve Dünya Klasikleri olarak nitelendirilen, BBC yapımı; Sefiller, Kumarbaz, Diriliş, Babalar ve Oğullar, Demir Maskele Adam, Tom Sawyer gibi dizileri getirtmiştir. Bu diziler Türkçe dublaj olarak yayınlanmıştır. (Erturgut, 2009, s. 183)

Kaynanalar’ın ardından; “Evler Evler”, “Sinekli Bakkal”, “Tütün Zamanı”, “Unutulanlar”, “Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz?” yayınlanmıştır. Çok uzun süreli olmayan bu diziler genellikle uyarlama olarak karşımıza çıkmıştır. 1975’te öne çıkan dizilerden bir diğeri de Halit Ziya Uşaklıgil’in aynı isimli romanından uyarlama olan, aile ve dram türündeki Aşk-ı Memnu yayınlanmıştır. Altı bölüm süren ve her bir bölümü otuz üç dakikadan oluşan diziyi, Halit Refiğ yönetmiştir. Dönemin popüler oyuncularından olan Müjde Ar Bihter rolünde, Salih Güney ise Behlül rolündedir. Neriman Köksal, Şükran Güngör, Çolpan İlhan, Itır Esen, Murat Erton, Suna Keskin, Ersin Pertan diğer oyuncu kişiler olarak karşımıza çıkmıştır. İlk yerli edebiyat uyarlaması olarak karşımıza çıkan Aşk-ı Memnu, aynı zamanda dönemin en pahalı yapımıdır.

Yönetmen Halit Refiğ, dizinin yayınlanıp beğenilmesinden sonra, Milliyet gazetesinde Abdi İpekçi ile görüşmesinde dizinin beğenilme nedenini;

“Film, bir aile hikayesidir. Televizyon seyircisini de aileler oluşturmaktadır. Bu yüzden TRT, benden klasik bir Türk romanını filme çekmemi istediğinde hem klasik bir değeri olan romanı seçmek, hem de TV izleyicisinin sadece kültür açısından değil, temaşa açısından da ilgisini çekecek bir roman olmasını düşündüm. Sanıyorum ki, bunların ilgi çekmede büyük payı oldu” şeklinde açıklamaktadır.(Erturgut, 2009, s. 183)

Bu dönemde yayınlanan ve en çok ses getiren bir diğer dizi Ömer Seyfettin Hikayeleri’dir. Senaristliğini Ömer Lütfi Akad’ın yaptığı bu dizi dört bölüm olarak planlanmış, her bölümde bir başka öykü anlatılmıştır. Bu öyküler; “Topuz, Ferman, Pembe İncili Kaftan ve Diyet”tir. Farklı öyküler anlatıldığı gibi her bölümde kullanılan oyuncular da farklıdır.

Ömer Seyfettin Hikayeleri kadar ses getiren bir diğer dizi ise Metin Erksan’ın Beş Hikaye adlı dizisidir. Dönemin çeşitli öykülerini seçer ve bu konuda şöyle der:

“Film çekmemiz istendiği zaman 3 kişiydik. (Diğer yönetmenler, Ömer Lütfi Akad ve Halit Refiğ’dir. F.K.) Diğer meslektaşlarımla seçimlerine bakarak ben 6 tane hikâye seçmeyi istedim önce... Sonradan bu 5’e indi. Adı “5 Hikâye” oldu. Eğer tanımlamak gerekirse, yani, çağdaş veya neyse, yakın tarihin Türk hikâyesi üzerinden bir toplama yaptık (Gerçekler, 1998).” (Aktaran Kale, 2019, s.133)

İlk yıllar, edebi eser uyarlamaları ve sipariş usulü hazırlanan televizyon dizileri İsmail Cem’in ardından genel müdür olan Cengiz Taşer, TRT yönetim kurulunun kararı ile Atatürk’ün 100. Doğum yılında gösterilmek istenen bir kurtuluş savaşı dizisi yaptırmıştır. Kemal Tahir’in Yorgun Savaşçı adlı romanı sekiz bölümlük bir televizyon dizisi haline getirilmiştir. Dönemin siyasi gündemi olan sağcı ve

solcular konusu buradan da nasibini almış ve her iki kesimden de tepki ile karşılaşmıştır. 1983 yılında, 12 Eylül dönemi başkanı Bülent Ulusu'nun emri ile ortadan kaldırılmıştır. Taşer ise; Kiralık Konak, Paranın Kiri, İbiş'in Rüyası adı dizileri televizyon dizisi olarak yayınlattır. Bu dönemde ilk çocuk haber programı Gökkuşluğu ve ilk çocuk dizileri olan Harun ve Gülibik dizileri yayınlanmıştır. Taşer'in yayınlattığı yabancı diziler ise Baretta, Zengin ve Yoksul, Charlie'nin Melekleri, Kökler gibi dizilerdir. (Kapsal, 2012, s. 38 – 39)

1984 yılında yayınlanan, Atilla İlhan tarafından yazılan Kartallar Yükseklerden Uçar adlı dizi, ilk özgün senaryo olarak nitelendirilir. (Akar, 2020, s.31)

1987 yılında ilk yerli bilim kurgu dizisi olan Kavanozdaki Adam yayınlanmıştır. Faik Baysal'ın eserinden uyarlanan dizi bilim kurgu türü için örnek teşkil etmiş ve öncü olmuştur. Dizinin senaristliğini ve yönetmenliğini Mesut Uçakan üstlenmiş, başrolünü ise Ahmet Mekin canlandırmıştır. Metin Serezli, Nevra Serezli, Selma Sonat, Efgan Efehan, Bülent Polat gibi isimler de dizide rol almıştır.

Aşk-ı Memnu, ilk savaş türü yapımı Küçük Ağa, ilk mahalle dizisi olarak karşımıza çıkan Perihan Abba ve ilk bilim kurgu yapımı olarak literatüre geçen Kavanozdaki Adam, önemli örnekler olarak dizi tarihinde tür çeşitliliğini getiren ilk yapımlar olmuşturlar (Ünür, 2015, s.114)(Aktaran Hoş, 2022, s.40)

1990'lı yıllar birçok açıdan farklı temalar içermektedir. Bu temalardan biri mahalleler ve mahalleler arasında yaşanan olaylar, yardımlaşma ve dayanışma ön plana çıkmıştır. (Akar, 2020, s.31)

90'lı yıllardan itibaren dizilere mafya, örgütlü suç gibi ana karakterler oluşturulmaya başlanır. Bu türün ilk örneklerinden biri Ayşen Gruda'nın da başrolünde olduğu Ana isimli dizidir. (Gültekin, 2006, s. 50)

Mafya liderleri, suç örgütleri, silahlı çeteler gibi konuların talep görmesi ve şiddetin merkeze alınması ile beraber yıllar içinde popüler olan ve Türkiye'nin gündeminden düşmeyecek diziler yapılmaya devam edilir. Bu dizilerden en

popülerleri; Kurtlar Vadisi, Asmalı Konak, Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Çukur, Karadayı, Poyraz Karayel, Ezel, İçerde'dir.

1990'lı yılların bir diğer konusu ise müzik dünyasında popüler isimler yaratmak amacı ile yeni dizilerin oluşturulmasıdır. Başrollerini ünlü sanatçıların paylaştığı bu dizilerden bazıları; Çılgın Bediş, Küçük İbo, Yıkılmadım, Kalbimi Kırma Kırma'dır. (Gültekin, 2006, s. 50)

1990'lı yıllarda prime-time saatlerinde yayınlanan dizilerin sayısı 10-12 civarındayken 2008 yılında bu rakam 57'ye ulaşmıştır. 2010 – 2015 yılları arasında ise bu sayı 40 – 50'ye çıkmıştır. (İrfanoğlu, 2017, s.54-55) TİAK (Televizyon İzleme Araştırmaları Anonim Şirketi)'in 2022 ve 2023 televizyon izleme davranışları verilerine göre, 2022 yılında 116 dizi, 2023 yılında ise 115 dizi yayınlanmıştır. (TİAK, 2023)

Dizilerin bu kadar çok sevilmesi ve rağbet görmesinin nedeni olarak Tanrıöver, “kurmacaya dayalı anlatıların oluşturduğu cazibe” tanımını kullanmıştır. Bir başka ifadeyle, “televizyon dizisi bir hikâyedir ve insanlar hikâye anlatmayı da dinlemeyi de sever.” Tanrıöver'e göre; dizilerin büyük bir izleyici kitlesine sahip olmasının ve böylesine benimsenmesinin ardındaki neden izleyicilere takdim edilen hayatların bir ölçüde gerçeği yansıtması ve bu hayatlara ulaşabilmenin zorluğu yani “masalla gerçeğin kesişme noktasında konumlanmalarıdır.” Tanrıöver, dizilerin bu denli başarılı olmalarının temelinde de bu özelliğin yattığını ileri sürer. (İrfanoğlu, 2017, s.55)

2000'li yıllara gelindiğinde toplumsal değişiklikler ön plana çıkmış ve dizilerde çeşitli içerikler meydana gelmeye başlamıştır. Konular Anadolu'dan ve mahallelerden çıkmış daha evrensel konular ele alınmıştır. Tarih eksenini çizilmeye başlanmış, melodramlar artmış, zengin fakir çatışması ve durum komedileri de yer edinmeye başlamıştır.

Daha önce toplumun değer yargılarından biri olan evlilik ikinci kenara atılmış, evlilik dışı çocuklar ön plana çıkmıştır. Dini değerlere yer verilmeyen diziler tercih edilmeye başlanmıştır.

Dönemin popüler dizisi Bizimkiler'in yapımcısı Umur Bugay bu konu hakkında şunları aktarır:

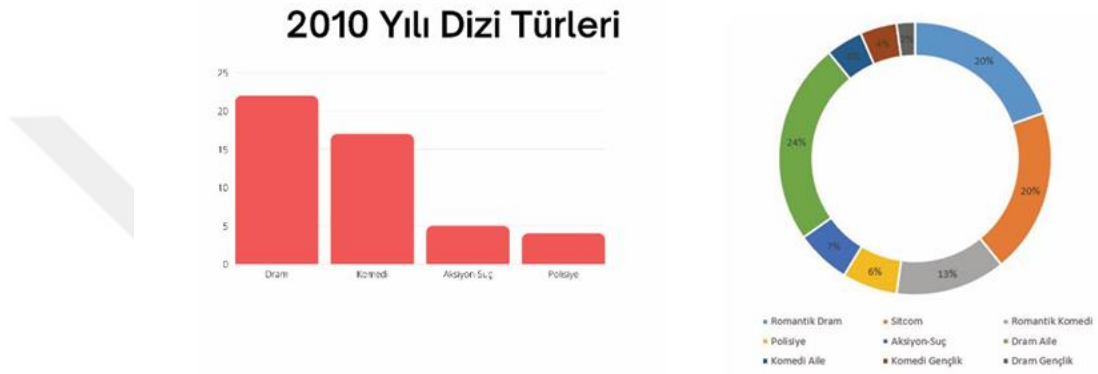
"Bizimkiler tamamen laik bir dizidir, çünkü başka dizilerde bazı karakterler Ramazan'da oruç tutarken, Bizimkiler yıllar boyunca Ramazan'ın, pidesinin dahi adı geçmeden devam ediyordu." (Yazıcı, 2015, s. 75). (Aktaran Akar, 2020, s.32)

2000'li yıllara damgasını vuran ve her daim konuşulan popüler dizilerden öne çıkanlar şunlardır: Asmalı Konak, Çemberimde Gül Oya, Cennet Mahallesi, Yabancı Damat, Gümüş, Aşk-ı Memnu, Yaprak Dökümü, Ezel, Kavak Yelleri, Doktorlar, Karagöl, Muhteşem Yüzyıl, Kara Sevda, Avrupa Yakası, Arka Sokaklar, Çukur, İçerde.

Yerli dizilere olan ilginin artması, televizyon kanallarını ve yapımcıları yeni diziler çekmeye teşvik etmiştir. Bu durum, 2010'lu yıllarda daha da belirgin hale gelmiştir. Bu yıllarda birçok yeni oyuncu dizilerde rol almış ve bu roller sayesinde meşhur olmuştur. Ancak, 2010'lu yıllarda dizi sürelerinde önemli bir artış yaşanmıştır. Dünya genelinde ve geçmişte Türkiye'de dizilerin bir bölümü genellikle 45-60 dakika sürerken, Türkiye'de bu süre oldukça artmıştır. Bu artış, ulusal kanallarda saat 20:00'de başlayan dizilerin özet bölümleri dahil 24:00'a kadar sürmesi nedeniyle zorunlu hale gelmiştir. Yayıncılar, reklam gelirlerini artırmak için dizi sürelerini uzatmıştır çünkü ticari iletişim gelirlerinin büyük kısmı (%90'ın üzerinde) reklam gelirlerinden oluşmaktadır. Dizilerin maliyetinin artmasıyla birlikte, yayıncılar bu maliyetleri karşılayabilmek için reklam gelirlerini artırma yoluna gitmiştir. RTÜK kararına göre, kanallar bir saatlik yayın süresinde en fazla 12 dakika reklam yayımlayabilmektedir. Reklamlardan alınan saniye başına ücretlerde önemli bir artış olmadığından, yayıncılar dizilerin süresini uzatarak yayımlayacakları reklamların toplam süresini de artırmakta ve bu yolla reklam gelirlerini yükseltme yoluna gitmektedirler. (Doğanay, Aktaş, 2021, s. 860)

2010 yılında yayın hayatına başlayan 50 yeni dizi üretilmiştir. Bu dizilerin içinde yabancı yapımlardan uyarlama diziler bulunmaktadır. Yerli Gossip Girl olarak nitelendirilen Küçük Sırlar dizisi bu duruma bir örnektir. Aynı zamanda spin-off adı verilen televizyonda yayınlanan dizinin, başka bir versiyon ile yeni bir dizi üretilmesi Türkiye’de de hayat bulmuştur. Arka Sokaklar karakterlerinin Öğretmen Kemal isimli dizi de yer alması veya Yer Gök Aşk dizisinin karakterlerinin Lale Devri adlı diziye bağlanması bu duruma örnek verilebilir. (Kılıç, 2022, s.24)

Şekil 1. 2010 Yılı Dizi Türleri ve Temaları Grafiği

Resim 1: 2010 Yılı Dizi Türleri

Işkın Özbulduk Kılıç’ın Kültürel Değişim ve Endüstrileşme Sürecinde Türk Dizileri 2010 – 2020 adlı kitapta yazdığı Türkiye’de Dizi Temaları Ve Dizi İçeriklerinin Belirlenmesi: 2010 - 2020 Dönemi adlı yazıda eklediği yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi dram ve komedi türleri ön plana çıkmış, bu dizileri aksiyon suç ve polisiye konulu diziler takip etmiştir.

Dönemin en popüler dizilerinden Muhteşem Yüzyıl ise Türkiye’de büyük bir yankı getirmiştir. Dizi, Kanuni Sultan Süleyman’ın tahta geçtiği ve hükümdarlığı süresince yaşadığı olayları baz alarak kurgulanmıştır. Yönetmenliğini Taylan kardeşler, yapımcılığını ise Timur Savcı yapmıştır. Başrollerinde ise Halit Ergenç, Meryem Üzerli, Vahide Perçin, Nebahat Çehre, Okan Yalabık, Selma Ergenç, Nur Fettahoğlu vardır.

2011 yılında 78 dizi yayınlanmış ve bu dizilerin konuları Dram, Komedi, Fantastik, Polisiye, Müzikal, Aksiyon olarak ilerlemiştir. Bu yıl başlayan en önemli dizi Leyla ile Mecnun olmuş ve absürt komedi türünde ilk defa dizi üretilmiştir. 2012 yılında 59 dizi, 2013 yılında 68, 2014 yılında ise 72 dizi yayın hayatına başlamıştır.

Dönemin popüler dizileri; Alev Alev, Karadayı, Yalan Dünya, Medcezir, Güneşi Beklerken, Fatih Harbiye, Diriliş Ertuğrul, O Hayat Benim, Kertenkele olarak söylenebilir. (Kılıç, 2020, s. 26 – 31)

Türkiye'nin ilk dizi ihracatı ise 1975 yılında Aşk-ı Memnu dizisinin Fransa'ya satılması ile gerçekleşmiştir. Çeşitli kaynaklara göre ise ilk dizi ihracatı Deli Yürek'tir. 2007 yılında Gümüş dizisinin Arap ülkelerine satılması ile Türk dizi ihracatında önlenemez bir yükseliş başlamıştır.

Anadolu Ajansı'nın 2013 yılındaki verilerine göre 2008 yılında 60 milyon dolar olan dizi ihracatı, 2010 yılında 100 milyon dolara ulaşmış 2013 yılında ise beklenti olarak 150 milyon dolar belirlenmiştir.(Anadolu Ajansı, 2024)

2018 yılına gelindiğinde dizi ihracatı 150 ülke 500 milyon dolara evrilmiş ve dönemde sektör ihracat gelirleri ABD'den sonra ikinci olmuştur.

Anadolu Ajansı'nın 20 Mart 2023 yılında Hizmet İhracatçıları Birliği (HİB) Eğlence ve Kültür Hizmetleri Komitesi Başkanı Fatih Aksoy ile yaptıkları röportaj da her yıl ortalama olarak 170 ülkeye ihraç edildiğini belirtmiştir. Bu ülkeler ve bölgeler arasında Latin ülkeleri, Türk Cumhuriyetleri, Doğu Avrupa, Orta Doğu, Portekiz, İspanya, Rusya, Asya, Afrika bulunduğunu söylemiştir. (Anadolu Ajansı, 2023)

Türk dizileri, Hollywood'dan sonra dünya sıralamasında dizi ihracatı konusunda ikinci sırada yer almaktadır. Toplamda 500 milyon seyirciye ulaştığı söylenmektedir. (Bulut, 2023, s.397)

1970'li yıllarda dramatik temalar dikkat çekerken, 80'li ve 90'lı yıllar komedi ağırlıklı diziler popülerlik kazanmıştır.

1990'ların sonlarına doğru edebiyat uyarlamalarından vazgeçilmiş; ancak 2000'li yıllarda bu tür dizilere tekrar dönülmüştür. Buna neden olarak, yakın tarihte yaşanan siyasal olaylarla ilgili dizi yapmama alışkanlığının artık terk edilmiş olması gösterilebilmektedir. Toplumu etkileyen siyasal olayların dizi senaryolarına dâhil edildiği 2001 yapımı 'Yeditepe İstanbul', 2004 yapımı 'Çemberimde

Gül Oya' ile 2006 yapımı 'Hatırla Sevgili' dizileri ekranlarda yeni bir dönem başlamasını sağlamıştır (S. Çelenk, 2010, p. 22). (Aktaran Apaydın, 2022, s. 4)

2000'li yıllara geldiğimizde ise aksiyon ve polisiye türündeki diziler ön plana çıkmıştır. 2011 yılında Muhteşem Yüzyıl dizisi ile beraber tarihi konular ele alınmaya başlanmış ve Türk dizileri daha ciddi bir şekilde uluslararası ses getirmeye başlamıştır. Son yıllarda dijital platformlarının artması ile beraber fantastik ve bilimkurgu yapımları dikkat çekmektedir.

Televizyon dizilerinin reklam ve reyting odaklı olması ve beraberinde bu konu hakkında kaygı doğurmasından dolayı her bir bölüm, 240 ile 270 dakika arası çekilmektedir. Bu uzun saatler içeriğin kalitesini ve izleyicinin alımlamasını düşürmesinin yanında ciddi denetlenerek sansüre uğramaktadır. Bu durumda gelişen teknoloji sayesinde dijital platformlar kurulmaya başlanmış; kısa süreli, hem görüntü olarak hem de içerik olarak daha kaliteli içerikler üretilmeye başlanmıştır. İlk olarak 2015 yılında BluTV'nin kurulması ardından 2016 yılında Netflix'in Türkiye pazarına açılması ile dijital platformlar hayatımıza girmiştir. Doğuş Holding tarafından ücretsiz ve reklamlı olarak yayın hayatına başlayan PuhuTV, 2020 yılında ise mobil ve tablet ekranlarda çok daha kısa içeriklerin yayınlandığı bir dijital platform olan GAIN dijital pazara katılmıştır. İlgi gören bu pazara, 2021 yılında ise Acun Ilıcalı'nın kurduğu EXXEN platformu katılmıştır. (Kocagür, 2022, s. 72-73)

Ülkemizde televizyon dizileri, sadece bir eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve psikolojik dönüşümlerin bir yansımasıdır. Bu diziler, sadece belirli bir zaman diliminin ruhunu yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda toplumun değerlerini, sorunlarını ve hayallerini şekillendiren bir mecra olarak konumlanır.

Türkiye'nin dizi sektöründe yaşadığı gelişim; hikâye anlatım tekniklerinden karakter inşasına kadar birçok alanı kapsamış ve bu gelişim sürecinde toplumun farklı kesimlerine hitap eden farklı yapımlar ortaya çıkmıştır.

Televizyon dizilerinin en önemli parçalarından biri olan çocuk karakterler, hem dramatik yapının tamamlayıcı unsuru hem de toplumsal değişimlerin bir aynası olarak öne çıkmıştır. Çocuk karakterlerin varlığı, dizi senaryosuna derinlik katmakla

kalmaz, izleyicinin empati kurmasını sağlayan bir köprüdür. Bu karakterler, toplumsal yapının değişen dinamiklerini, aile ilişkilerindeki dönüşümleri ve çocukların bireysel gelişim süreçlerini yansıtmak için güçlü bir araçtır.

Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterlerin tarihsel gelişimi, toplumsal değişimlerle paralel bir seyir izler. Geçmişte daha pasif ve yan rollerde görülen çocuk karakterler, günümüzde bireysel hikayeleri, sorunları ve güçlü anlatımlarıyla daha aktif ve etkileyici bir şekilde temsil edilmektedir. Bu bağlamda, çocuk karakterlerin tarihsel süreçteki bu değişimi, Türk televizyon dizilerinin toplum üzerindeki etkisini anlamak için kritik bir inceleme alanı sunar.

1.2 TÜRK DİZİLERİNDE ÇOCUK KARAKTERLER

Ülkemizde televizyon yayıncılığının özelleşmesi ile birlikte diziler hayatımızın önemli bir parçası haline gelmiştir. 2020 yılında TİAK (Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş.)’ın yapmış olduğu araştırmaya göre televizyonda en çok izlenen tür %29 oranla dizilerdir. İkinci sırayı ise %22,1 ile çocuk programları karşılamaktadır. (Kızıloğlu, Yılmaz, 2023, s. 648)

Türk televizyon dizileri günümüzde hem Türkiye’de hem de uluslararası izleyiciler tarafından büyük bir ilgi görmektedir. Bu dizilerin olmazsa olmazlarından biri ise çocuk karakterlerdir. Çocuklar genelde hikayenin anlatım merkezinde bulunan karakterler olarak konumlanmaktadır. Eğer ana karakter değil ise bile ana karakterin çocukluğu olarak oldukça büyük rol oynamaktadır.

Yerli dizilerinde çocuk karakterlerinin temsilleri yıllar içinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bu değişim sadece eğlence sektörünün ve televizyon endüstrisinin değişiminin bir sonucu değildir. Bu değişim, aynı zamanda toplumsal ve kültürel olarak bir değişimin göstergesidir.

Televizyon programları, özellikle yetişkin izleyici kitlesinin yanı sıra çocuklara da hitap eden içeriklere sahiptir. Hem eğlenceli hem de eğitici amaçlarla, çocuklara yönelik birçok fantastik dizi, animasyon ve çizgi dizi üretilmektedir. Ancak, “*çocuklar için ve çocuklara yönelik olan her tür ileti, gerek eğitsel gerekse duygusal amaçlarla olsun, yetişkinler tarafından üretilmektedir*” (Pembecioğlu, 2018, s. 28). Bu bağlamda, çocukların yaşadığı dönemi çerçeveleyen yetişkinler, onların izleyeceği içeriklerin de belirleyicisidir. Ayrıca, çocuklara yönelik programların yanı sıra, yetişkin izleyicilere hitap eden programlarda da çocuk figürleri kullanılmaktadır. Özellikle “*çocukların ticari bakımdan büyük bir potansiyel güç oldukları,*” (Yaman and Yaman, 2009, s. 12) gerçeği fark edildiğinde, reklam filmlerinde sıkça yer almaya başlamaktadırlar. Yetişkin izleyicilerin satın alma davranışlarını etkilemek amacıyla, çocuk oyuncuların seçimi ve canlandıracakları karakterlerin özellikleri titizlikle belirlenmektedir. Genellikle reklamlarda, “*erkek çocukları aktif ve dinamik, kız çocukları ise daha çok uslu ve uyumlu bir imajla*” (Kapferer, 1991, s. 216) sunulmaktadır. Üstelik bu

reklam filmlerinde yer alan çocuklar, “son derece güzel, akıllı, bakımlı ve çoğunlukla mutlu aile ortamlarında” (Kuruoğlu and Soygüder, 2009, s. 163) gösterilmektedir. (Aktaran Koroğlu, 2022, s.45)

Türk dizileri ilk örneklerinde, gelenekselci bir yaklaşım belirlemiş dünyaya açılmaya başladıktan sonra şehirlerde yaşayan, modern ve evrensel sorunları işlemeye başlamıştır. İlk örneklerde çok çocuklu aileler mevcut iken, ilerleyen zamanlarda birkaç çocuklu aile örnekleri çoğalmıştır. (Cereci, 2014, s.8)

Türk televizyon dizilerinde geçmişten günümüze bakıldığında ağırlıklı olarak Dram türündeki diziler ön plana çıkmaktadır. Bu dramalar temelini genellikle aile kavramı üzerinden ele alınmıştır.

Aile kavramını ele alan diziler, toplumun geleneksel değerlerini yansıtan ve aile bağlarına odaklanan yapımlardır. Bu tür dizilerde, aile bireyleri arasındaki ilişkiler ve karşılaştıkları sorunlar, farklı bakış açılarıyla ele alınır. Aile kurumu, bu dizilerde hem yüceltilir hem de eleştirilir. Aile üyelerinin birbirleriyle ve çevreleriyle kurdukları ilişkilerdeki karmaşıklıklar ve çatışmalar, hikayenin merkezinde yer alır. Toplumsal ve kültürel değişimler, aile dizilerindeki aile kavramının ve aile içi dinamiklerin nasıl şekillendiğini doğrudan etkileyen konumdur. (Yılmaz, 2023, s.88)

Pembecioğlu, televizyon üzerine yapılan birçok araştırmalar sonucunda şöyle bir sonuca ulaşıldığını aktarmaktadır: “Çocukların aile içinde vazgeçilmez öğeler olduklarını, genellikle geleneksel aile bağlamı içinde kaldıklarını, tipik olarak, anne-baba disiplinine saygı duyduklarını ve uyduklarını, bunun yanında anne-babaların da daha otoriter, buyurgan, ve daha koruyucu olduklarını saptamışlardır” (2018, s. 117).(Aktaran Koroğlu, 2022, s.46)

Aile temalı televizyon dizilerinde, hikâyenin en genç üyeleri olarak çocuk karakterler önemli bir yer tutmaktadır. Bu diziler, genellikle yetişkin izleyici kitlesine hitap etmesine rağmen, küçük yaşta oyuncularını da barındırmaktadır. Dolayısıyla, çocuk oyuncuların varlığı nedeniyle, dizilerin

çocuklar tarafından izlenmesinde bir sakınca bulunmamaktadır; bu da onları, yetişkinler ile birlikte seyirci koltuğuna oturan bir grup haline getirir. Çocuk, toplum tarafından korunması gereken bir varlık olarak algılandığı halde, dizilerde sıkça sorunlarla yüzleşen yetişkin karakterlerin yanında tehlikelere maruz kalan bir birey olarak da karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, dizilerdeki çocuk karakterlerin biyolojik yaşlarından daha olgun tavırlar sergilediği ve yetişkinler gibi cümleler kurduğu görülmektedir. (Köroğlu, 2022, s.49)

Yetişkinler tarafından kaleme alınan dramalarda, yoksul çocuklar genellikle suçlu ya da mağdur gibi kalıplara hapsolür. Bu durum, yoksul çocukluk imgesinin en büyük destekleyicisi haline gelir. Dramaların anlatıları, yoksul çocukların, yetişkinlikten esinlenen ya da yetişkin gibi davranan temsilleri üzerinden şekillenirken, çocukluk dünyası da bu çerçevede araçsallaştırılır. Diğer yandan, zengin çocukların TV dizilerinde iyimser bir imajla sunulması da önemli bir özellik arz etmektedir (İnal, 2014, s. 225, 235). (Aktaran Akçay, Cettanır, 2023, s.95)

Zeynep Gültekin Akçay ve Beyza Cettanır Televizyon Dizilerinde Yoksulluğun Binbir Yüzü makalesi kapsamında Türkiye'nin siyasal, ekonomik ve teknolojik gelişmeleri dikkate alarak, dizi dünyası dört farklı döneme ayırmıştır: 1990 Ocak-2000, 2001-2010, 2011-2020 ve 2021-2023. Her dönem için, en az bir yoksul çocuğun ya ana karakter ya da hikayenin yan karakteri olarak yer aldığı ve yoksulluğun işlendiği bir dizi, bu çalışmanın kapsamına dahil ederek çeşitli sonuçlar elde etmişlerdir. Bu dönemselleştirme çerçevesinde, evreni temsil eden ve temel konusu yoksulluk olan dört dizi örnek olarak alınmıştır: Kaygısızlar, Öyle Bir Geçer Zaman ki, Kızım ve Ateş Kuşları. Seçilen dört dizide toplamda 43 çocuk karakterle karşılaşılmıştır. Kaygısızlar dizisindeki 36 çocuğun yaşları belirtilmemiş olsa da, hepsinin yaşından küçük göründüklerini söylemek mümkündür. Bu dizideki 36 çocuk, kalabalık bir ortamda yer aldıkları için bakımsız durumdadırlar. Öte yandan, Öyle Bir Geçer Zaman Ki dizisindeki Osman karakteri beş yaşındadır. Kızım dizisindeki Öykü de yine beş yaşındadır. Ateş Kuşları dizisinde ise beş çocuk, 6 ile 13 yaşları arasında yer almaktadır. Mutlak yoksulluğun en belirgin yönlerinden biri olan barınma mahrumiyeti, dizilerde sıkça karşımıza çıkan bir durumdur. "Kaygısızlar" dizisinde, 36 çocuk aileleriyle birlikte babalarının asker arkadaşının evinde yaşamaktadır. Bu ev, sıcaklığı sağlamak için

kullanılan sobayı barındıran, küçük ve az eşyalı bir mekândır. Barınma koşulları o kadar kötü bir haldedir ki, evin ısıtılması için sandalye, terlik ve koltuk minderi gibi eşyalar sobaya atılmaktadır. Çocukların birey olarak değersizleştirildiği, diyaloglarda sıkça hissedilir bir şekilde ifade edilmektedir. İncelenen dizilerde yer alan 43 çocuktan 40'ı fobik bir biçimde tasvir edilmektedir. Bu çocuklardan 39'u, suç ile ilişkilendirilmiş ve bu nedenle korku verici olarak sunulmuştur (Ali, Barbaros, Zıpkın vb.). Ayrıca, nefret edilen yoksul çocuk teması (Barbaros, Zıpkın vb.) 43 çocuğun 38'inde görülmektedir. Dizilerdeki toplam 43 çocuk, tamamı patetik bir şekilde temsil edilmektedir. Bunun yanı sıra, tüm çocuklar (Osman, Öykü, Mercan, Sabit vb.) için acıma teması hakimdir. Ancak bu 43 çocuktan yalnızca 4'ü, patetik temsilin yardımseverlik unsurlarını içermektedir. Dizilerde yoksulluğun köklü yapısal nedenlerine dair herhangi bir bilgi verilmemektedir. Aksine, mutlak yoksulluk unsurlarına vurgu yaparak yoksulluğun nedenleri dar bir biçimde ele alınmaktadır. Yoksulluğa yol açan temel faktörler üzerinde durulmadan, sadece çocukların bireysel yetersizlikleri öne çıkarılarak yok sayma teması da kullanılmaktadır. (Akçay, Cettanır, 2023, s.101-104)

Araştırma kapsamında incelenen dört dizi, sekiz bölümde toplamda kırk üç yoksul çocukla karşılaşmıştır. Bu yoksul çocuklar, öncelikle mutlak yoksulluğun barınma unsuru üzerinden ele alınmıştır. İlgili dizilerde evsizlik, yoksulluk ile eş anlamda sunulmakta olup, yoksul çocukların barınma imkânlarına sahip olmadıkları açığa çıkmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu çocukların başlarını sokacakları bir ev, kendilerine ait bir oda veya yatacak bir yataklarının bulunmadığı ifade edilmelidir. Ayrıca, dizilerdeki yetersiz barınma koşullarının, çocukların mahremiyet hakkını da ihlal ettiği gözlemlenmektedir. Evsiz kalmanın getirdiği olumsuz koşullar, sokak, çadır ve park gibi elverişsiz yaşam alanlarının da çocukların sağlık durumlarını negatif etkilemesi söz konusudur. Mutlak yoksulluk tanımında önemli bir unsur olan beslenme ise dizilerdeki yoksul çocuklar için ulaşılması imkânsız bir hayaldir. Sokaklarda karşılaştıkları gıdalara asla erişemeyen bu çocuklar, yaşamlarını sürdürüebilmek adına sokaktan, çöpten ve benzeri yerlerden bulabildikleri her şeyi tüketmek zorunda kalmaktadır. (Akçay, Cettanır, 2023, s.104-107)

Görelî yoksulluk, eğitimin, kültürel ve toplumsal taleplerin asgari düzeyde karşılanamaması olarak tanımlanmaktadır ve bu durum, çağdaş dizilerde çocuk karakterler aracılığıyla temsil edilmiştir. Görelî yoksulluğun unsurlarından biri olarak, bireyin kendini güvende hissetme durumu, yoksul çocuklar için hiçbir zaman mevcut olmamaktadır. Aynı zamanda, yoksulluk genellikle suç ve korku ile ilişkilendirilmiştir. Bu fobik temsil, zengin-yoksul dikotomisi üzerinden sunulmaktadır. Yoksul, her zaman olağan bir şüpheli olarak suçlu konumuna yerleştirilirken; mükemmel zengin, suçla asla bağlantılı değildir. Bu ayırım, o kadar normalleştirilmiştir ki; yoksul bireylerin kendilerini savunmaları ve bu konuda hak talep etmeleri beklenmemektedir. Yani, yoksul çocuklar, nihayetinde suçlu olarak damgalanacaklarını bildiklerinden, kendilerini ifade etme gereği hissetmemektedirler. Bu tür bir temsil, medyada yoksulların suç ile örtüştürülmesini tekrar onaylar niteliktedir. Yoksul çocuklar, suç ve nefretle ilişkilendirilmediğinde ise acıma duygusu, bir diğer deyişle patetik bir şekilde tasvir edilmektedir. Bu bağlamda, çocuklar yoksul oldukları için acınacak durumlarda görülmekte ve bu konuda yardım yapılmaktadır. Ancak dizilerde, yoksulluğun temel sebeplerine asla değinilmemektedir. Yoksulluğa ait imgeler ya simgesel olarak yok edilmektedir ya da belirli sınırlarla, sözde nesnel temsiller çerçevesinde sunulmaktadır. Zaman zaman, yoksulluğun nedenleri mutlak yoksulluk ya da çocukların bireysel kabiliyet eksiklikleriyle sınırlı bir şekilde değerlendirilmektedir ve böylece yoksulluk görünmez hale getirilmektedir. Kamu hayatında görünmeyen yoksul çocukların, hususi alanda bile görünürlüğü oldukça düşüktür. Kamu alanında görülebilen bir yoksul çocuk ancak çalışıyorsa ortaya çıkmaktadır. Eğer bir yoksul çocuk çalışmıyorsa, kamu yaşamında yalnızca şiddet ve suç bağlamında görünmektedir. Yoksulluğun, bireylerin kaderi olduğu anlatısı, bir başka ifadeyle, yoksulluk kültürü çocuklar üzerinden pekiştirilmektedir. Sokakta yaşamaya mahkûm olan yoksul çocukların hayalleri ve eğitim, eğlence gibi istekleri olamaz. Onların varoluşsal sorgulama yapmaları da söz konusu değildir. Çocukların içinde bulundukları koşullardan çıkmaları ve/veya çıkarılmalarına dair hiçbir işaret sunulmamaktadır. Çocuğun doğuştan içine düştüğü yoksulluk kültürünü kabul etmesi, yoksulluğa alışması ve buna razı olması beklenmektedir. Sonuç olarak, medyada temsil edilen yoksulluk, televizyon dizilerinde yeniden üretilmiştir. Bu yeniden üretim özellikle çocuk karakterler

üzerinden gerçekleştirilmiştir. Daha da önemlisi, yoksulluğun temel ve esas meseleleri dizilerde görünmez hale gelmiş, çocuklar giderek silikleşmiştir. Dizilerde, çocukların temel yaşama hakları, yoksullukları nedeniyle görünmez kılınmıştır. (Akçay, Cettanır, 2023, s.109-108)

Özel yayıncılığın Türkiye’de başladığı ilk yıllar itibarıyla, çocuk kimliğinin televizyon dizileri bağlamında belirli bir çerçevede inşa edilmeye başladığı gözlemlenmektedir. Günümüzde ise çocuk özne, izleyiciyi ekran başında tutmak amacıyla bir araç olarak kullanılmaya devam etmektedir. Başka bir deyişle, çocuk kavramı, dizi endüstrisinin kâr odaklı politikaları çerçevesinde önemli bir “ürün” haline gelmiştir. Ayrıca, çocuklar cinsiyet ayrım gözetmeksizin içeriklerin önemli bir “pazarlanan” unsuru olarak kullanılmakta, içinde bulundukları veya konumlandırıldıkları zorlu yaşam koşulları, acılar, yokluklar, yoksunluklar ve çaresizliklerle örülü yaşam hikayeleri, özdeşleşme beklentisiyle “nesne” konumuna getirilmektedir. Çocukların, çocuk dünyası içindeki varoluşlarının konumlandırılması gereken çocuk öznesinin, televizyon sektörünün rekabet koşullarıyla şekillendirilmiş bir dünyada, trajik olaylarla örülü anlatım tarzıyla ciddi sorunlarla başa çıkmaya çalışan bir figür olarak ele alındığı görülmektedir; bu durum, ancak bu şekilde kendisine bir yer edinebilmesini sağlamaktadır. Ailesiyle huzurlu ve mutlu bir yaşam sürmesi beklenen çocuk imajının yerini, yetişkin duyguları, sorumlulukları ve sorunlarıyla başa çıkmaya çalışan bir çocuk profili almıştır; bu profil, özellikle dram türü dizilerde vazgeçilmez bir anlayışla işlenmektedir. (Kızıloğlu, Yılmaz, 2023, s.650)

Örneğin, 1980’li yıllarda sinema sektöründe baş aktörler ve küçük ses yıldızları olarak öne çıkan "Küçük Emrah" ve "Küçük Ceylan" gibi figürler, 1990’lı yıllarda dönemin tanınmış şarkıcıları olarak yükseliş gösteren ve sesiyle starlaşan "Küçük Onur" ve "Küçük İbo"ya yerlerini bırakmıştır. Bu dönemlerde "Acı Günler", "Acı Günlerim", "Küçük İbo" gibi melodram tarzındaki yapımlarla birlikte çocuk kahramanların dramatik yaşam koşullarını yansıtan özneler olarak varlık göstermeye başladıkları gözlemlenmektedir. (Kızıloğlu, Yılmaz, 2023, s.650)

Şadiye Kotanlı Kızıloğlu ve Adem Yılmaz'ın hazırladığı Geleneksel Televizyon Yayıncılığında 'Çocuk Birey' İnşası: Dram Türü Dizilerde Çocuk Karakterler adlı makale de 1990'lı yıllardan 2023 yılına kadar dram türünde yayınlanmış dizilerdeki çocuk karakterleri ele almışlardır. Bu çalışmanın örneklemini ise 2019 yılında en çok beğenilen, izlenilen ve takip edilen televizyon kanalları olan Atv, Fox TV, Kanal D, Show TV, Star TV ve TRT 1 ile birlikte bu kanallarda 1990'lardan günümüze dek haftalık olarak yayınlanan dram türündeki yerli televizyon dizilerinden oluşmuş ve bu bağlamda, televizyonda yayınlanan aksiyon, askeri/polisiye, bilim kurgu, çocuk, dini, fantastik, gençlik, gerilim, gizem, komedi, romantik komedi, korku, medikal ve tarihi kişiliklerin işlendiği televizyon dizileri ile cezaevinde geçen ve günlük olarak yayımlanan diziler çalışma kapsamına dahil edilmemiştir. Çalışmada Rastlantısal Olmayan Örneklem biçiminden Amaçlı Örneklem biçimi seçilerek, televizyon dizileri incelenmiştir. Arşiv taraması sonucunda, drama türünde yer alan toplam 274 diziden 156'sında 0-18 yaş arası çocuk karakterlerin rol aldığı belirlenmiştir. İncelenen karakterler, bu yaş grubundaki çocuklardan oluşmaktadır. Karakterler, ana ve yan karakterler olarak iki gruba ayrılmıştır. Ana ve yan karakterlerin belirlenmesi, dizinin yapısına ve hikâyesine göre yapılmıştır. Eğer dizide çocuk karakterlerin üzerinden bir hikâye anlatılıyor veya tanıtım sayfalarında bu karakterler öne çıkarılmışsa, bu çocuklar ana karakterler olarak kabul edilmiştir. Ana karakterlerin yanı sıra, hikâyenin ilerlemesine katkıda bulunan ya da daha az ön planda olan karakterler ise yan karakter olarak değerlendirilmiştir. Yani, dizinin hikâyesinin hangi karakter üzerinden ilerlediği ve nereden başladığı göz önüne alındığında, öne çıkan karakter ana karakter; hikayenin gelişimine destek verenler ise yan karakter olarak sınıflandırılmıştır. Bu değerlendirme çerçevesinde, incelenen 156 dizide toplamda 365 çocuk karakter tespit edilmiştir. Cinsiyetlerine göre bakıldığında, bu karakterlerin 180'inin erkek, 185'inin ise kız olduğu görülmektedir. (Kızıloğlu, Yılmaz, 2023, s.660 - 664)

Çocuk karakterlerin 5-8 yaş ve 15-17 yaş gruplarında yoğunlaştığı, diğer yaş aralıklarında ise sayıların birbirine oldukça yakın olduğu dikkat çekmektedir. Ana ve yan karakterlerin dram türündeki dizilerdeki varlıkları incelendiğinde ise belirgin bir fark ortaya çıkmaktadır. Yan karakterlerin sayısının, ana karakterlere

kıyasla oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, hikâyenin gelişimi açısından çocuk karakterlerin yardımcı bir unsur olarak kullanılmasının ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. (Kızıloğlu, Yılmaz, 2023, s.667)

Aşk, en yaygın tema olarak öne çıktığı hikâyelerde çocuklar ya evlilik dışı ilişkilerin istenmeyen bir unsuru ya da terk eden tarafın yıllar sonra terk edilen tarafa yaptığı kötü bir sürpriz olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer yandan, çocuk karakterlerin bir akranlarına karşı duyduğu aşk ve sevgi gibi durumlarla da sıkça karşılaşmıştır. Hayat mücadelesi, çocuk karakterlerin yetişkinlikte de süregelen bir deneyimi olurken, yoksulluk ise kaçınılmaz bir talihsizlik olarak her zaman varlığını sürdürmektedir. İhanet, dizilerde hem ana hem de yan karakterlerin yaşadığı ve hikâyenin merkezinde önemli bir yer tutan bir temadır. Çocuk karakterler, aile içindeki olumsuz durumlardan en fazla etkilenen gruptur. Aile içi şiddet, yoksulluk, kavga ve tartışmaların yanı sıra, bazen cinayete tanıklık eden bu çocuklar, acımasız bir dünyada en zayıf taraf olarak kalmaktadırlar. Bu dizilerde, ağlayan, acı çeken ya da sokaklara düşen, hatta yetimhaneye bırakılan çocuk karakterler, yaşadıkları dramlarla izleyicilerin gönlünde derin izler bırakmaktadır. (Kızıloğlu, Yılmaz, 2023, s.668)

Sonuç olarak Türk dizilerinde çocuk karakterlerin tarihsel gelişimi, toplumsal dinamikler ve kültürel değişimlerle şekillenmiş, çocuk karakterlerin başlangıçta daha pasif ve yan rollerle sınırlı olduğu dönemlerden, günümüzde güçlü hikâyeler ve dramatik etkilere sahip bir yapıya evrildiği gözlemlenmektedir. Bu değişim, yalnızca televizyonun teknik ve estetik gelişimiyle değil, aynı zamanda toplumun çocukluk kavramına bakış açısındaki değişimle de doğrudan ilişkilidir. Özellikle 2000'li yıllardan sonra çocuk karakterlerin daha merkezi bir rol üstlendiği ve bireysel hikâyelerle ön plana çıktığı dikkat çekmektedir.

Bu dönüşüm, çocuk karakterleri basit bir hikâye unsuru olmaktan çıkararak toplumsal eleştiri ve mesajların iletildiği bir araç haline getirmiştir. Örneğin, geçmişte çocuklar genellikle masumiyet ve sadakati temsil eden semboller olarak işlenirken, günümüzde daha karmaşık duygusal yapılar ve derinlikli karakter özellikleriyle izleyici karşısına çıkmaktadır. Çocukluk travmaları, yetişkin

dönemde neye sebep olur sık sık işlenmeye başlamıştır. Bu durum, çocuk karakterlerin ve çocukluk kavramının hikâyenin merkezine oturmasına ve bireysel hikâyeleriyle izleyici üzerinde güçlü bir etki ve empati duygusu yaratmasına olanak tanımıştır.

Çocuk karakterlerin tarihsel süreçte geçirdiği bu dönüşüm, aynı zamanda onların karakter inşa sürecinde farklı dinamiklerin de devreye girdiğini göstermektedir. Aile yapılarındaki değişimler, toplumsal sorunların dramatik anlatıya taşınması ve bireysel psikolojinin hikâyeye entegre edilmesi gibi unsurlar, çocuk karakterlerin inşasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Örneğin, ebeveyn kaybı, ayrılık veya aile içi çatışma gibi konular, çocuk karakterlerin dramatik yapı içindeki rolünü güçlendiren temalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplumsal algılar ve televizyon dizilerinin izleyici üzerindeki etkileri, çocuk karakterlerin hangi bağlamda ve nasıl inşa edildiğini anlamak için kritik bir çerçeve de sunmaktadır. Çocuk karakterler, bir yandan bireysel hikâyelerle izleyiciyi etkilerken, diğer yandan toplumsal normları ve değerleri sorgulatan bir yapıya sahiptir. Özellikle son dönemde, çocuk karakterlerin sınıfsal farklar, eğitim eşitsizliği, din ve tarikatlar özelinde yaşanan travmatik deneyimler gibi konular üzerinden işlendiği diziler dikkat çekmektedir.

1.3 ÇOCUK KARAKTER İNŞASINI BELİRLEYEN BAŞLICA DİNAMİKLER

Çocuk, bedensel ve ruhsal olarak olgunluğa ulaşmamış bir bireydir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde kişinin, on sekiz yaşına ulaşana kadar çocuk olarak adlandırıldığı, on sekiz yaşını doldurmuş kişilerin ise genç kabul edildiği belirtilmektedir. (Karadoğan, 2019, s.196)

Bireylerin karakterinin ve kişiliğinin oluşması doğduğu andan itibaren başlar.

Karakter; TDK'ya göre bireyin kendine özgü yapısı, kişiyi başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen, üstün ana özellik, öz yapı olarak tanımlanmaktadır. (TDK, 2024)

Bireyin etik değerleri ve süreklilik gösteren davranış kalıpları ifade eder. Toplumsal ve ahlaki sorumluluklara uygun olarak ilerleyen davranışlarının bir bütünüdür. Kelime anlamı olarak birçok farklı açıdan değerlendirilebilir olsa da kısaca kişinin kendine özgü duygu, düşünce ve davranışlar bütünü olarak tanımlanabilir. (Allport, 1961, s. 39-43)

Spermin yumurtaya ulaşp döllemeyi başlatması anından itibaren kişi bir gelişim sürecine tabi tutulur. Bu gelişim süreci anne karnında ortalama 40 hafta olarak başlar ve kişi son nefesini verene kadar devam eder. Bu süreçte kişinin karşılaştığı iyi veya kötü karşılaştırılmaksızın her deneyim karakter gelişimine etki etmektedir. (Çapuk, 2022, s.158)

Fakat burada kişilik, karakter, mizaç ve kimlik kavramlarını detaylıca açıklamak gerekir.

Kişilik, APA'ya göre kişilik; temel özellikler, ilgi alanları, dürtüler, değerler, benlik kavramı, yetenekler ve duygusal kalıplar da dahil olmak üzere bireyin hayatla eşsiz uyumunu içeren karakteristiklerin ve davranışların kalıcı konfigürasyonu. Kişilik genellikle, kalıtsal ve yapısal eğilimler de dahil olmak üzere birçok güç tarafından şekillendirilen karmaşık, dinamik bir bütün olarak görülür (APA Dictionary, 2024).

Kişilik; kişinin düşünme, hissetme ve davranış biçimlerinin özgün bir şekilde birleşimidir. Çoğunlukla biyolojik faktörler ve temel davranış eğilimlerini

belirler. Genetik yatkınlıklar ve fizyolojik süreçler tarafından şekillenir. (Eysenck, 1967, s.25-28)

Mizaç, temel duygusal uyarılar tarafından otomatik olarak eşlik eden, biyolojik ve genetik yönden baskın, yaşam boyunca orta düzeyde sakin kalan, sosyokültürel etkiler karşısında değişmez olan ve algısal bellekte kavram öncesi taraf tutuculuğu varsayılan “kişiliğin duygusal özüdür” (Mertol, 2011).

Karakter ise kişinin oluşumundan ölene kadar olan geçirdiği tüm sürede gelişen ve değişime uğrayan tüm özellikleridir.

Karakteri belirleyen başlıca dinamikler arasında ilk olarak bebeklik dönemini ele alabiliriz. Bebeklik döneminde bebeğin anne ile kurduğu ilk bağlardan biri olan emzirme dönemi bebeğin duygusal olarak gelişimine katkı sunan en önemli fiziksel temaslardan birisi olarak karşımıza çıkar. (Çapuk, 2022, s.158)

Bebeklikte bağlanma kavramı belli bir kişiye yönelme güven duyma, tüm vaktini onunla geçirme isteği, herhangi bir korku veya ilgisini çeken bir şeyle karşılaştığı zaman bağlanılan kişinin aranması onu görünce rahatlamasına gibi eşsiz bir duygu ve davranış örüntüsünün temelini oluşturmaktadır. Anne bebek arasındaki bu ilişki ne kadar erken olursa bu yönde oluşacak olan duygusal annelik bağı daha güçlü gelişerek ileriki yaşamına katkı sağlayacaktır. (Çapuk, 2022, s.158)

Okul öncesi dönem, çocuğun karakter gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Bu dönemde çocuk, sosyal, duygusal, fiziksel ve bilişsel gelişim açısından en hızlı ilerlemeyi kaydeder. Öğrenme, başlangıçta nesneleri keşfetmekle başlarken, zamanla merak duygusu ve öğrenme isteği artar. Bu deneyimler, çocuğun gelecekteki sosyal ve akademik başarıları üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Çocuklar, bilgi ve davranışları gözlemleyerek ve taklit ederek edinir. Bu nedenle ailelerin ve okul öncesi eğitim kurumlarının iş birliği önemlidir. Çocuğun sosyal, kültürel ve fiziksel çevresinin desteklenmesi, olumlu davranışların geliştirilmesine yardımcı olmalıdır. Sigmund Freud’un psikoseksüel gelişim kuramı, kişiliğin bebeklik ve çocukluk dönemlerinde şekillendiğini savunur. İd, ego ve süperegö, bireyin içsel çatışmalarını

ve sosyal uyumunu yönetir. İd, temel arzuları temsil ederken, ego bu arzuları kontrol eder ve süperego, toplumsal değerleri içselleştirir. Erikson ise kişilik gelişimini yaşam boyu süren bir süreç olarak tanımlamış, çevre ve bireyin etkileşimlerinin önemini vurgulamıştır. Bu iki kuram, çocukların karakter gelişiminde çevresel faktörlerin ve öğrenmenin önemini ortaya koymaktadır. Ergenlik dönemi, karakter gelişiminin önemli bir aşamasıdır ve kişinin entelektüel ve ahlaki alışkanlıklarının oluşumunu içerir. Bu dönemde öz farkındalık, özdenetim, empati ve adalet gibi olumlu özellikler geliştirilmelidir. Karakter eğitimi, sadece kuralların bilinmesini değil, aynı zamanda ahlaki duyarlılık ve anlayış geliştirilmesini de gerektirir. Ergenlikte kimlik oluşumu devam ederken, tutarlı bir benlik duygusu inşa edilmektedir. Bu süreçte, ergenlerin ahlaki davranışlarını yönlendirecek inançlar ve karakter özellikleri teşvik edilebilir. Ancak, ergenlik dönemi aynı zamanda karmaşık ve bazen buhranlı bir süreçtir; kazanılan başarılar ya da başarısızlıklar, bireyin psikolojik durumunu etkileyebilir. Karakter gelişimi, çevresel faktörler, aile, okul ve toplumla iş birliği içerisinde desteklenmelidir. Toplumun dini, milli ve kültürel değerlerinin içselleştirilmesi, bireyin karakterinin şekillenmesine katkı sağlar. Aristoteles'e göre, karakter erdemler aracılığıyla tanımlanır; iyi karakter, rasyonel düşünce ve eylem arasındaki uyumla sağlanır. Sonuç olarak, ergenlik dönemi, bireyin karakterini şekillendiren deneyimlerin yoğunlaştığı bir süreçtir ve bu dönemde sağlanan destek, bireyin gelecekteki ahlaki ve sosyal gelişimi için hayati önem taşır.(Çapuk, 2022, s.159-160)

Çocuk karakterlerinin gelişimi, bireyin yaşamının her aşamasında süregelen fiziksel, duygusal ve sosyal etkileşimlerin bir bütünüdür. Karakter gelişimi, bireyin kendine özgü duygu, düşünce ve davranış kalıplarını şekillendirirken, toplumun ve çevrenin etkilerini de bünyesinde barındırır. Bu süreçte, özellikle bebeklik, okul öncesi dönemi ve ergenlik gibi kritik aşamalar, bireyin yaşam boyu sürececek değerleri, alışkanlıkları ve kişisel özellikleri üzerinde belirleyici bir rol oynar.

Anne ile bebek arasında kurulan bağ, bireyin temel güven duygusunun gelişiminde son derece önemlidir. Bu bağ, bireyin ilerleyen hayatında sosyal ilişkilerinde ve duygusal dayanıklılığında sağlam bir zemin oluşturur. Okul öncesi dönem ise çocuğun öğrenme, merak ve keşif yeteneklerinin hızla geliştiği bir evre olarak, sosyal ve bilişsel becerilerin kazanılmasında kritik bir rol üstlenir.

Ergenlik dönemi ise bireyin kimlik arayışı ve öz farkındalık süreçlerinin yoğunlaştığı, ahlaki ve entelektüel alışkanlıkların şekillendiği bir zamandır. Bu süreçte ailenin, okulun ve toplumun sunduğu destek, bireyin sosyal uyumunu ve karakter gelişimini olumlu bir şekilde etkiler.

Karakter inşasında Sigmund Freud ve Erik Erikson'un teorileri, bireyin içsel ve dışsal etkileşimlerinin önemini vurgular. Freud'un psikoseksüel gelişim kuramı ve Erikson'un yaşam boyu gelişim teorisi, bireyin karakterinin sosyal ve duygusal deneyimler aracılığıyla biçimlendiğini gözler önüne serer. Ayrıca, Aristoteles'in erdem odaklı yaklaşımı, iyi bir karakter geliştirmede ahlaki duyarlılığın ve rasyonel düşüncenin önemine dikkat çeker.

Toplumun dini, milli ve kültürel değerlerinin içselleştirilmesi, bireyin karakter gelişiminde önemli bir rol oynar. Bu anlamda aile, okul ve toplumun iş birliği içinde hareket etmesi, çocukların sağlıklı bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlar. Sonuç olarak, karakter gelişimi bireyin sosyal uyumunu artırırken, toplumun genel refahını ve kültürel sürekliliğini de destekler.

Özetle, çocuk karakterinin inşası dinamik bir süreçtir ve bireyin yaşamında derin izler bırakan deneyimlerin bir toplamıdır. Bu sürecin bilinçli bir şekilde desteklenmesi, sadece bireylerin hayatını değil, aynı zamanda içinde bulundukları toplumun gelişimini de olumlu bir şekilde etkileyecektir.

1.3.1 Ebeveyn Kaybının Çocuk Psikolojisi Üzerine Etkileri

Ölüm kavramı Türk Dil Kurumu'na göre; bir insan hayatının tam ve kesin olarak sona ermesi; ahiret yolculuğu, son, ebedî uyku, son yolculuk, emrihak, irtihal, memat, mevt, vefat olarak tanımlanır. Herhangi bir canlının biyolojik olarak varlığını sürdürmüyor olması ölüm olarak nitelendirilmiş olsa da ölümün kavram olarak kişiye yansması kişinin kendi yaşam deneyimi ve algısı ile doğru orantılıdır.

Ölüm, yaşamın bir parçasıdır ve kaçınılması mümkün olmayan bir olgudur. Olumsuz bir yaşam olayı olarak adlandırılan ölüm, aile özelinde ise çocuklar için zor bir yaşam olayı olarak tanımlanabilir. Ebeveyn kaybı, ruhsal travma olarak ele alınır ve çocukların; duygusal, psikolojik ve davranışsal olarak savunmasız kalmasına sebep olabilir. (Vural, 2021, s.12)

Çocuklarda ölüm kavramı on yedi ay civarında gelişmeye başlar ve bu dönemlerde yaşanan kayıplarda üzüntü, reddetme ve çaresizlik gibi tepkiler bebeklerde gözlenebilmektedir. Çocuklar, yaş ve gelişim dönemlerinde ölümü anlamak için sık sık soru sormaya başlarlar. Bu sorulara doğru cevaplar vermek çocuğun ölümü kavramasında önemli bir rol oynamaktadır. Sıfır iki yaş arası çocuklarda ölüm kavramı net olarak anlaşılamaz fakat fizyolojik ve duygusal ihtiyaçları giderilmez ise kişinin yokluğunu hissedebilirler. Ölen kişinin ses ve koku gibi özelliklerine karşı özlem hissi besleyebilirler. Eğer bebeğe bakım veren kişilerden biri ölmüş ise bebeğin beslenme, uyku gibi rutinlerinde değişiklikler meydana gelir. (Kaytez, 2020, s.172)

İlk altı-dokuz ay arasında bebekler annelerini tanırlar ve kayıp sonrası (annenin ölümü) annesinin yerine geçecek kişiyi kabullenebilirler ancak dokuzuncu aydan sonra eğer anneyle güvenli bağ kurulmuşsa, annesinin yerine geçecek kişiyi çok çabuk kabullenmeyebilirler (Slaughter ve Griffiths 2007). (Aktaran Kaytez, 2020, s.172)

Üç – altı yaş arasında çocuklar ölümü uyku veya geçici bir ayrılık süresi olarak algırlar. Ölen kişinin geri döneceğini düşünür ve birlikte yapabilecekleri

hayallerden bahsedebilirler. Sürecin sonuna doğru ölen kişinin artık gelmeyeceğini algılayabilirler fakat yaşlı veya hasta kişilerin öldüğünü düşünebilirler. (Kaytez, 2020, s.172)

Beş – on yaş arasında ise çocuk ölümün geri dönülemez olduğunu kavrar. Duygularını ifade etmekte isteksiz olabilmektedirler. 10 yaş ve ergenliğin sonuna kadar olan dönemde ise ölüm soyut bir kavram halini alır ve daha sarsıcı olabilir. Çocuklar, şiddetli tepkiler verebilir ve ölümün kendileri için de geçerli olduğunu algırlar. (Vural, 2021, s.17)

Thompson, Kaslow, Price, Williams, Kingree (1997) 9-17 yaş arasındaki 117 çocukla yaptıkları çalışma sonucunda kızların erkeklere göre daha fazla dışa yansıyan stres tepkileri verdikleri bulgusuna ulaşmışlardır. Ayrıca aile üyeleri, babalarını kaybeden gençlerin annelerini kaybeden gençlere göre daha çok dışa yansıyan problem ortaya koyduklarını ifade etmişlerdir (Alıcı, 2010).(Aktaran Vural, 2021, s.19)

Ebeveynlerden birinin ölmesi ile beraber çocuğun yaşantısında ciddi dengesizlikler yaratmaktadır. Osterweis vd. (1984) de çocuklukta herhangi bir ebeveynin ölümünün, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini tehdit ettiğini belirtmiştir. Bu ölüm sonucu yedi farklı kayıp yaşanabilmektedir. Anlama kaybı; ilişki kaybı, güç kaybı, kabul kaybı, güven kaybı, kimlik kaybı ve inanç kaybı olarak adlandırılır. Ölümle tanıştıktan sonra hayatta nasıl ilerleneceğinin bilinmemesi, ebeveyn kaybının yasının tutulması, terk edilme hissi ile öfkelenme ve kontrolün yitirilmesi, kendi hatalarının bir sonucu olduğu düşünülmesi ile sosyal reddin yaşanması, vefat etmiş ebeveynin görevlerinin yerine getirilip getirilemeyeceğinden emin olamama ve var olan rollerin değişmesi ya da zarar görmesi, hayatın sorgulaması bu kayıpların sonucudur. (Yıldız, 2017, s. 22-23)

Ölüm sonrası tepkiler hemen ortaya çıkabileceği gibi zamanla da ortaya çıkabilmektedir. Hayatta kalan diğer ebeveynin bu süreçte çocukla yakından ilgilenmesi ve çocuğun yasının tutulmasını sağlaması önemlidir. Aynı zamanda kendi yasını tutabilmelidir. Bu süreç çocukta yas sürecini örnekler. Dowdney

(2000); anne veya baba ölümü sonrası ergenlik dönemindeki çocuklarda depresyon ve suçluluk hissinin küçük yaştaki çocuklara göre daha fazla görüldüğünü; okul dönemindeki çocuklarda ise ruh sağlığının bozulması, akademik olarak ve öz saygıda düşüş görülmesi gibi olumsuz sonuçlar yaşanabildiğini belirtmektedir. (Yıldız, 2017, s. 24)

Ebeveyn kaybı çocuklardaki güven duygusunu derinden sarsabilir ve yas süreci boyunca duygusal olarak karmaşa yaşayabilir. (Bowlby, 1980, s. 7-12) Freud ise Mourning and Melancholia kitabında, ebeveyn kaybının, melankoli ve yas arasındaki bağı güçlendirdiğini ifade etmiştir. (Freud, 1917)

Aynı zamanda çocuğun aile içindeki sorumlulukları erken yaşta almasına neden olabilir, bu durum çocukta erken olgunlaşma sağlayabilir ve çocukluktaki doğal akışı bozabilmektedir. (Worden, 2001, s. 45-50)

Ebeveyn kaybı, çocukların psikolojik sağlığı üzerinde derin ve kalıcı etkiler bırakan önemli bir deneyimdir; yalnızca kaybedilen bir varlığın yokluğu değil, aynı zamanda duygusal ve sosyal bağların da zedelenmesidir. Bir ebeveynini kaybeden çocuk, bu boşluğu doldurmak için çeşitli mekanizmalar geliştirebilir. Bu süreç, bazı çocuklarda psikolojik dayanıklılığı artırırken, bazılarında uzun vadeli travmalara yol açabilir.

Kaybın etkileri, çocuğun yaşına, çevresel koşullarına ve mevcut destek sistemlerine bağlı olarak farklılık gösterir. Örneğin, küçük yaştaki çocuklar kaybı anlamakta zorluk çekebilirken, ergenlik dönemindeki bireyler bu kaybı çok daha derin bir hisle deneyimler. Her çocuğun yaşadığı bu süreç, bireysel farklılıklarla şekillenir ve kayba verilen tepkiler de kaçınılmaz olarak benzersizdir. Fakat ortak bir gerçek, ebeveyn kaybının çocukların duygusal dünyasında yarattığı derin bir boşluk olduğudur.

Ebeveyn kaybı, sadece duygusal etkilerle sınırlı kalmaz; aynı zamanda çocukların sosyal ilişkilerini ve gelecekteki bağlanma biçimlerini de etkiler. Güvensizlik, yalnızlık ve aidiyet duygusunun zayıflaması, çocukların arkadaşlık ilişkileri ve ilerideki romantik bağları üzerinde belirleyici rol oynayabilir. Bu

durum, ebeveyn kaybının yalnızca bir çocukluk travması değil, hayat boyunca sürebilecek bir etki bırakabileceğini gözler önüne serer.

Psikolojik açıdan bakıldığında, ebeveyn kaybı yaşayan çocuklarda sık görülen belirtiler arasında depresyon, kaygı bozuklukları ve davranış sorunları yer almaktadır. Çocuklar, kaybın duygusal yüküyle başa çıkmaya çalışırken öfke, suçluluk ya da inkar gibi karmaşık duygular yaşayabilirler ve bu duygular, çocuğun gelişim dönemine ve çevresel destek sistemlerine bağlı olarak farklı şekillerde ortaya çıkabilir.

Bu süreçte destek sistemlerinin rolü son derece önemlidir. Çocuğun diğer ebeveyni, yakın akrabaları veya sosyal çevresi, kaybın etkilerini hafifletmek için kritik bir destek sunabilir. Ancak, bu destek sistemlerinin yetersiz olduğu durumlarda, çocukların kayıpla başa çıkma sürecinin daha zorlu geçtiği gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, ebeveyn kaybının etkileri sadece bireysel faktörlere değil, aynı zamanda çevresel koşullara da bağlıdır.

Ebeveyn kaybının çocuk psikolojisi üzerindeki etkileri genellikle bireysel bir deneyim olarak değerlendirilse de, aile yapısı ve toplumsal bağlamla yakından ilişkilidir. Çocuklar, ebeveyn kaybını sadece şahsi bir kayıp olarak değil, aynı zamanda aile içindeki rol ve ilişkilerin yeniden tanımlanması olarak da yaşarlar. Bu durum, aile yapısındaki dönüşümün çocuklar üzerindeki etkilerini daha geniş bir bağlamda ele almayı gerektirir.

Çocuk bireylerin karakter gelişiminde etkili olan temel dinamikler, hikaye anlatımında da önemli bir rol üstlenerek toplumsal bağlamda çeşitli işlevler gerçekleştirir. Özellikle Türk televizyon dizilerinde, aile bağlarının güçlü bir tema olarak öne çıktığı dikkat çekmektedir. Bu dizilerdeki çocuk karakterlerin duygusal derinliği, hikayenin etkisini artırmada önemli bir anahtar haline gelir. Bu süreçte, aile içi çatışmalar, toplumsal eşitsizlikler ve bireysel travmalar, çocuk karakterlerin dramatik yapıya nasıl entegre edildiğini gösteren belirgin unsurlar arasındadır.

Ebeveyn kaybı, çocuk karakterlerin hikâyedeki yolculuklarını en çok etkileyen unsurlardan biridir. Bu durum, yalnızca bir travma olmakla kalmaz; aynı zamanda karakterin bireysel gelişimini yönlendiren bir katalizör görevi de görür.

Ebeveyn kaybı yaşıyan çocuk karakterler, bu deneyimle başa çıkarken duygusal olgunluk kazanır, kimliklerini keşfeder ve hikâyenin dramatik yapısına derinlik katar. Bu açıdan, ebeveyn kaybı, çocuk karakterlerin biçimlenmesinde önemli dinamiklerden biri olarak öne çıkar.

Türk televizyon dizilerinde ebeveyn kaybının sıkça işlenmesinin amacı sadece dramatik bir unsur yaratmak değildir. Bu temanın işlenişı, toplumdaki aile kavramının önemini ve çocukluk travmalarının birey üzerindeki etkilerini izleyiciye aktarma gayesini taşır. Örneğin, "Kardeşlerim" dizisinde ebeveyn kaybı yaşıyan çocukların, hem birbirlerine hem de çevrelerine kurdukları bağlar, dramatik yapının merkezinde önemli bir yer tutar. Bu bağlar, çocuk karakterlerin toplumsal algılar üzerindeki etkilerini de belirler.

Ebeveyn kaybı, çocuk karakterlerin duygusal durumlarını şekillendirmenin yanı sıra sosyal rollerini ve davranışlarını da etkiler. Çocukların ebeveyn figürlerinin yokluğunu nasıl telafi ettiğini, kardeşleri ya da diğer yetişkinlerle kurdukları ilişkiler üzerinden gözlemlemek mümkündür. Bu durum, karakterlerin toplumsal yapıdaki konumlanışlarını ve hikâyedeki çatışmaları nasıl çözdüklerini anlamak açısından kritik bir perspektif sunar.

Psikolojik bir bakış açısıyla değerlendirdiğimizde, ebeveyn kaybı, çocuk karakterlerin hikâye boyunca nasıl gelişeceğini ve izleyiciyle ne tür bir bağ kuracağını doğrudan etkiler. Çocuklar, bu tür bir kayıpla başa çıkmak için farklı mekanizmalar geliştirdiği için bu süreç, dramatik anlatının önemli bir parçası haline gelir. Örneğin, "Poyraz Karayel" dizisinde Sinan'ın oyuncaklarıyla kurduğu bağ, onun kaybını ve özlemini ifade etmek için sembolik bir araç olarak kullanılmıştır.

Ebeveyn kaybının dramatik yapı üzerindeki etkisi, yalnızca bireysel hikâyelerle sınırlı kalmaz; aynı zamanda hikâyenin genel atmosferini ve duygusal tonunu da şekillendirir. Çocuk karakterlerin yaşadığı kayıplar, izleyicinin empati kurma yeteneğini artırarak hikâyeyi daha etkileyici hale getirir. İzleyici, karakterlerin kayıp ve yas süreçlerini izlerken kendi duygusal deneyimleriyle bağlantı kurar.

Toplumsal bağlamda ebeveyn kaybı, Türk toplumundaki aile kavramının kutsallığını ve bu kaybın yarattığı duygusal boşluğu derinlemesine yansıtan önemli bir unsurdur. Aile, Türk dizilerinde sıkça dramatik yapının merkezinde yer alır ve ebeveyn kaybı, bu temel temayı güçlendiren bir faktör olarak öne çıkar. Çocuk karakterlerin bu kayıpla başa çıkma süreçleri yalnızca bireysel bir travma olarak değil, aynı zamanda toplumsal eleştirinin bir yansıması olarak da ele alınır.

Ebeveyn kaybının hikâye anlatımındaki bir diğer etkisi, karakterler arasındaki ilişkilerin derinleşmesidir. Kardeşler arasındaki dayanışma, ebeveyn figürlerinin yokluğunu telafi etme çabası olarak ortaya çıkar. Bu tür ilişkiler, hikâyenin dramatik çatışmalarını zenginleştirirken, aynı zamanda çözüm için umut aşılar. Örneğin, "Kardeşlerim" dizisinde Kadir ve Asiye'nin kardeşlerine karşı koruyucu tavırları, ebeveyn rollerini üstlenmeleriyle birlikte dramatik yapının önemli bir parçası haline gelir.

Sonuç olarak, ebeveyn kaybının çocuk karakterlerin bireysel kimlikleri üzerindeki etkisi, karakter inşasının temel unsurlarından biridir. Bu kayıp, çocukların dünyayı algılama biçimlerini ve karar alma süreçlerini derinden şekillendirir. Çocuk karakterlerin bu süreçteki karşılaştıkları zorluklar, hikâyenin dramatik yapısını güçlendirirken izleyicinin empati kurmasına olanak tanır. Bir sonraki bölümde, ebeveyn kaybının çocuk psikolojisi üzerindeki etkileri daha kapsamlı bir şekilde incelenecektir.

Aile yapısındaki dönüşüm, sadece ebeveyn kaybıyla sınırlı değildir. Modern toplumlarda, boşanma oranlarının artmasıyla birlikte, çocukların ebeveyn kaybı kadar etkileyici bir başka dönüşümle daha sık karşılaştığı gözlemlenmektedir: ebeveynlerin ayrılığı. Boşanma, çocukların duygusal ve sosyal dünyasında derin izler bırakabilen bir süreçtir. Bu süreç, ebeveyn kaybına kıyasla farklı dinamiklere sahip olsa da, çocukların psikolojik yapısını benzer şekilde etkileyebilir.

Boşanma, ebeveyn kaybından farklı olarak, çocukların her iki ebeveyniyle de fiziksel olarak bağlarını koruyabilmelerine olanak tanır. Ancak, bu bağlar her zaman sağlıklı bir şekilde sürdürülemez. Ebeveynler arasındaki çatışmalar, çocukların boşanma sürecindeki en büyük psikolojik yüklerinden biri haline gelir.

Bu çatışmalar, çocukların kendilerini suçlu hissetmelerine ya da bir ebeveynin tarafını tutma baskısı altında kalmalarına neden olabilir.

Boşanma süreci, çocukların aile içinde yeni roller üstlenmesine yol açabilir. Çoğu zaman, çocuklar ebeveynlerinden birine duygusal destek sağlayıcı olarak konumlanır ve bu durum onların çocukluklarını tam anlamıyla yaşayamamalarına neden olabilir. Ayrıca, boşanma sonrası ekonomik zorluklar, yer değişiklikleri ya da yeni bir aile düzenine uyum sağlama gibi faktörler, çocukların psikolojik yükünü artırabilir.

Psikolojik açıdan, boşanma çocuklarda kaygı, öfke, depresyon ve sosyal izolasyon gibi belirtilere yol açabilir. Bu belirtiler, ebeveynlerin boşanma sürecindeki tutumları ve çocuklara sağladıkları destekle doğrudan ilişkilidir. Örneğin, ebeveynler arasındaki sağlıklı bir iletişim, çocukların bu süreci daha az zarar görek atlatmalarına yardımcı olabilirken, çatışmalı bir boşanma süreci çocukların psikolojisi üzerinde kalıcı izler bırakabilir.

Boşanma süreci, çocukların sosyal ilişkilerini ve bağlanma biçimlerini de etkileyebilir. Boşanma sonrası çocuklar, aile dışındaki insanlarla kurdukları ilişkilerde güven sorunları yaşayabilir ve uzun vadede bağlanma problemleri geliştirebilir. Bu durum, çocukların boşanmayı yalnızca bir aile içi olay değil, sosyal kimliklerini etkileyen bir deneyim olarak yaşadıklarını göstermektedir.

Ebeveyn kaybı ve boşanma, çocukların psikolojik yapıları üzerinde farklı etkiler yaratan, ancak aynı zamanda benzer sonuçlara yol açabilen iki ayrı deneyimdir. Bu deneyimler, aile yapısındaki dönüşümün çocuklar üzerindeki etkilerini anlamak için bir arada değerlendirilmelidir. Bir sonraki bölümde, boşanmanın çocuk psikolojisi üzerindeki etkileri daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

1.3.2 Aile yapısındaki dönüşüm: Boşanmanın Çocuk Psikolojisi Üzerine Etkileri

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası'nın Madde 41'ine göre “*Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle annenin ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.*” (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982)

Aile, insanlık tarihi boyunca toplumsal yapıların değişimiyle birlikte sürekli dönüşüme uğramış, farklı kültürlerde ve dönemlerde farklı anlamlar kazanmıştır. İnsanlık tarihi boyunca aile, klanlardan geniş ailelere, günümüzdeki çekirdek ailelere kadar farklı şekillerde var olmuştur. Bu dönüşüm, toplumsal yapıların ve yaşam biçimlerinin değişimiyle yakından ilişkilidir. (Sezal, 1997, s. 14)

Aileyi oluşturan en küçük yapı taşları; anne, baba ve çocuktur. Çeşitli kültürlerde iki yetişkin kişinin, hür iradesi ile hayatlarını yasalar çerçevesinde birleştirmesine evlilik denir. Evlilik, eşler olarak kişiye çeşitli haklar ve yükümlülükler getirir.

Evlilik, tarihsel süreç içinde 4000 yıllık yeni bir toplumsal kurumdur (Türkarşlan, 2007).(Aktaran Altundağ, 2013, s.12)

Evlilik ile yasal hak ve yükümlülüklerin altındaki bireyler karşılıklı olarak tüm bu hak ve yükümlülüklerini ihlal ederse bu durum boşanmayı beraberinde getirebilir.

Boşanma iki kişinin evliliğini yasal olarak sonlandırmasıdır. Bu evliliğin bitişi tarafları etkilediği gibi tüm çevrelerini etkiler. Fakat taraflar olduğu kadar eşit etkileyen hatta belki daha da etkilenen kişiler çocuklardır. Boşanmak bir sonuç olarak gösterilse de boşanma uzun bir süreç demektir. Bu süreç taraflar boşanmaya karar vermeden önce başlayan, evliliğin dinamiklerini sarsan ve ev içi her türlü durumu etkileyen ve beraberinde birçok değişikliği getiren uzun bir süreçtir.

Son yıllarda daha çok dile getirilen ve tercih edildiği öne sürülen boşanmanın aslında kökenini Asur, Babil ve Mezopotamya toplumlarına dayanmaktadır. İslam hukuku ve Osmanlı döneminde de boşanmaya yer verilmiş fakat boşanma yetkisi

erkeğe yani kocaya verilmiştir. İslam'da boşanma koca yoluyla olsa da geçmişte Hristiyan dünyasında özellikle Katolik Kilisesi boşanmaya izin vermez. Günümüzde ise hala boşanmaya izin vermeyen kiliseler olsa da boşanmalar çeşitli yasalar aracılığı ile düzenlenmiştir.

Boşanma, modern toplumların en önemli sosyal sorunlarından biri haline gelmiştir. Bu durumun çocukların yaşamları üzerindeki etkileri, uzun yıllardır bilim insanlarının dikkatini çekmektedir. Boşanma ile ilgili yapılan çalışmaların büyük bir kısmı, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Amerika Birleşik Devletleri'nde yoğunlaşmıştır. 60'lı yıllarda ABD'de boşanma oranlarındaki artış, bu konuya yönelik akademik çalışmaları tetiklemiştir. Başlangıçta, boşanma sürecinin kendisi ve bu süreçteki hukuki düzenlemeler üzerine yapılan çalışmalar ön plana çıkmıştır. Ancak 70'li ve 80'li yıllarda araştırmacılar, daha çok boşanmanın çocukların üzerindeki uzun vadeli etkilerine odaklanmışlardır. Boşanmanın çocukların duygusal, sosyal ve akademik gelişimlerini nasıl etkilediği, bu dönemin önemli araştırma konularından olmuştur. 90'lı yıllara gelindiğinde ise boşanma çalışmaları yeni bir boyut kazanmıştır. Boşanma oranlarındaki sürekli artış, araştırmacıları daha kapsamlı ve uzun vadeli çalışmalara yöneltmiştir. Bu dönemde, boşanmanın çocukların hayatları üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak amacıyla boylamsal çalışmalar yapılmıştır. Bu sayede, boşanmanın çocukların ergenlik ve yetişkinlik dönemlerindeki yaşamları üzerindeki uzun vadeli etkileri daha net bir şekilde ortaya konmuştur. (Öngider, 2013, s.141)

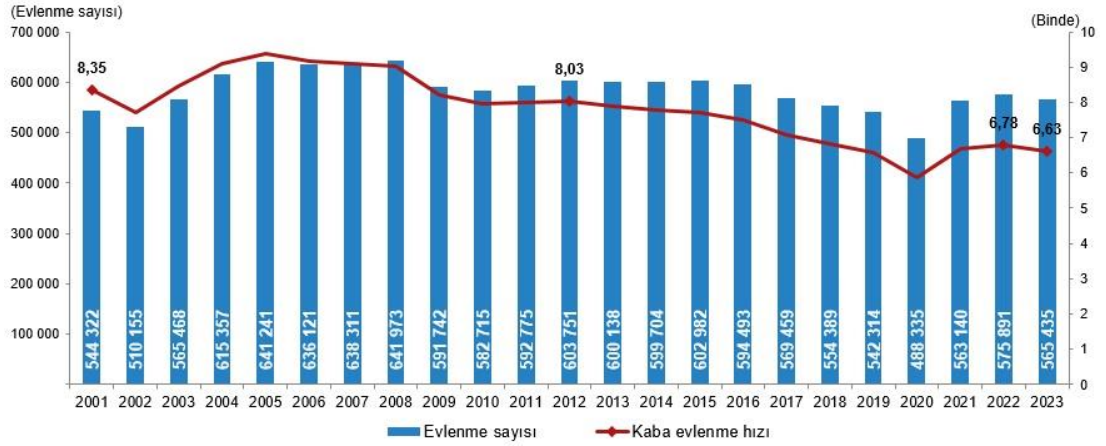
Türkiye'de ise 17 Şubat 1926 yılında TBMM tarafından kabul edilen Türk Medeni Kanun ile aileler, kişiler, miras gibi çeşitli konuları düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanunu içerisinde bulunan Aile Hukuku, kişilerin evlilik ve ayrılık gibi haklarını içermektedir. 22 Kasım 2011 yılında kabul edilen Türk Medeni Kanunu'ndaki boşanma sebepleri yeniden düzenlenmiş ve bu sebepler; evlilik birliğinin sarsılması, zina, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, şiddet, ihanet, akıl hastalığı, terk edilmek, hayata kast, kötü veya onur kırıcı davranış olarak belirtilmiştir.

Boşanmayı; Sosyo-Kültürel Yönden Boşanma ve Dini Yönden Boşanma olarak iki başlıkta ele alabiliriz. Boşanma, bireysel ve toplumsal bir olgu olarak,

dini inançlar, geleneksel değerler ve yasal düzenlemeler gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Toplumun farklı kesimleri, boşanmaya farklı anlamlar yüklemekte ve buna farklı tepkiler vermektedir. Eğitim düzeyi, boşanmaya ilişkin tutumları şekillendiren önemli bir değişkendir. Yüksek eğitimli bireyler, boşanmayı daha kabul edilebilir bir seçenek olarak görme eğilimindedirler. Ancak, düşük eğitim düzeyine sahip bireyler arasında boşanma, ahlaki bir çöküş veya başarısızlık olarak algılanabilmektedir. Aile içi iletişimin kalitesi, çocukların sosyal ve duygusal gelişimini doğrudan etkilemektedir. Ebeveynlerin boşanması, çocuklarda çeşitli psikolojik sorunlara yol açabileceği gibi, anti-sosyal davranışların gelişmesine de zemin hazırlayabilir. Toplumsal cinsiyet rolleri de boşanmanın etkilerini şekillendiren önemli bir faktördür. Boşanmış kadınlar, toplumda genellikle erkeklerden daha fazla stigma ile karşılaşmaktadırlar. Hristiyanlığın bazı mezhepleri boşanmaya daha açık olsa da, Katolik Kilisesi evliliğin çözülmez bir bağ olduğunu savunarak, modern dünyada boşanma konusunda en katı duruş sergileyen dinlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Türk toplumunda, aile birliği ve huzuru, dini değerler tarafından korunmakta ve desteklenmektedir. İslam ve Hristiyanlık gibi dinler, aile kurumunu toplumun temel taşı olarak görmekte ve boşanmayı genellikle son çare olarak kabul etmektedir. İslam'da aile kurumu büyük önem taşır. Boşanma, Kur'an ve Sünnet kavramlarında hoş karşılanmaz ve son çare olarak görülür. Şiddet, aldatma gibi nedenlerle boşanma kabul edilebilir olsa da, Türk toplumunda boşanma genellikle olumsuz karşılanır. (Polat, 2018, s.19)

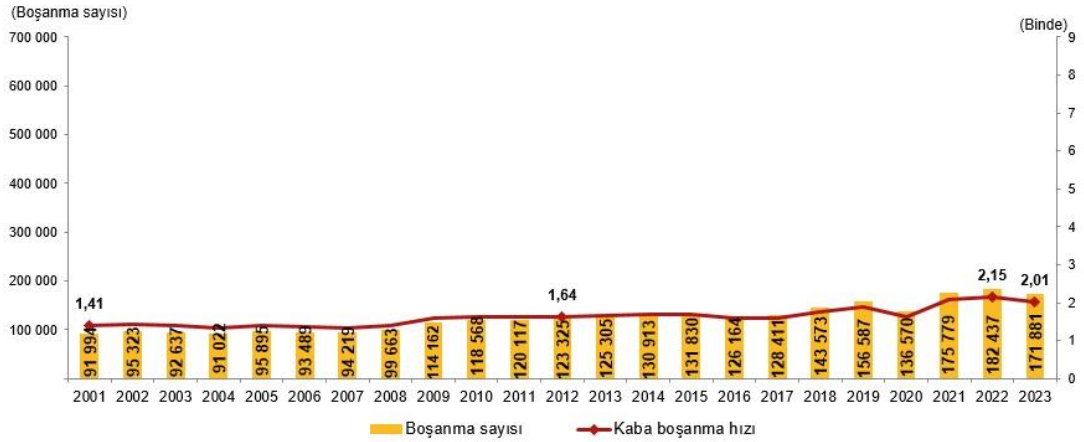
Ülkelerin geneline bakıldığında birçoğunda boşanmaların giderek arttığı gözlemlenmiştir.

TÜİK 2023 verilerine göre Türkiye'de 2023 yılında evlenen çiftlerin sayısı 565 bin 435 olmuştur. 2022 verilerinde ise bu sayı 575 bin 891'dir. (TÜİK, 2023)

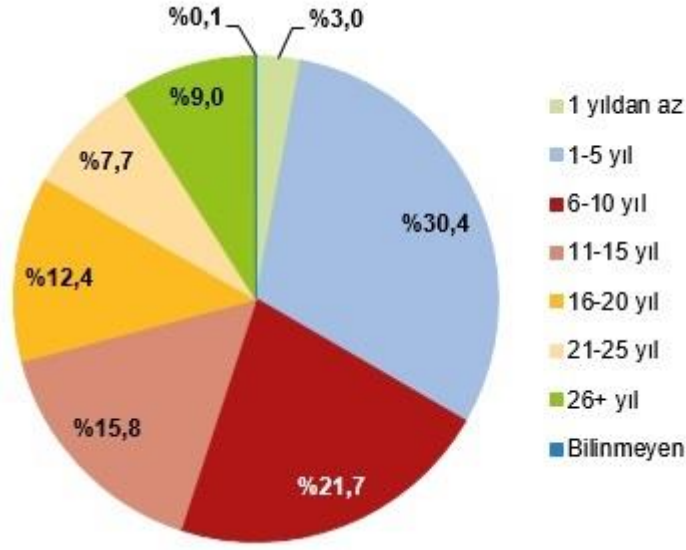
Resim 2: Evlenme Sayısı

Boşanan çiftlerin sayılarına baktığımızda ise 2022 yılında 182 bin 437 iken, 2023 yılında 171 bin 881 olmuştur. Fakat aşağıdaki TÜİK verilerine göre hazırlanmış tabloda 2001 yılında boşanma sayısı 91.994 bin bazındaki oran ise 1,41 iken, 2023 yılına geldiğimizde bu oran 2,01 olmuştur. (TÜİK, 2023)

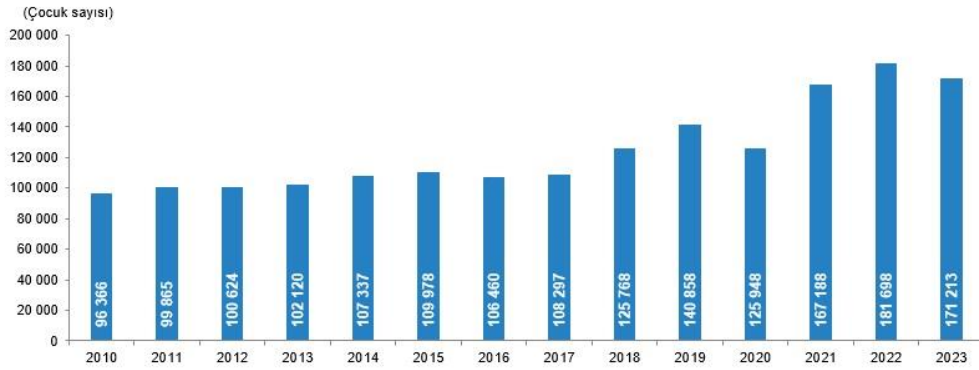
Resim 3: Boşanma Sayısı

Evlilik süresine göre boşanmalar incelendiğinde, 2023 yılında gerçekleşen boşanmaların %33,4'ü evliliğin ilk 5 yılı, %21,7'si ise evliliğin 6-10 yılı içinde gerçekleşti. (TÜİK, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2023, 2.05.2024)

Resim 4: Evli Kalma Süresi

Son bir yıl içindeki boşanma olaylarından 171 bin 213 çocuk etkilendi. Kesinleşen boşanma davaları sonucunda 2023 yılında 171 bin 881 çift boşanırken 171 bin 213 çocuk velayete verildi. Boşanma davaları sonucu, çocukların velayetinin çoğunlukla anneye verildiği görüldü. Çocukların velayetinin 2023 yılında %74,9'u anneye, %25,1'i babaya verildi.

Resim 5: Çocuk Sayısı

Boşanmanın çocuk ve ebeveynler üzerindeki etkisi bir toplumsal sorun olarak nitelendirilebilir. Eğer süreçler iyi yönetilmemiş ve kötü bir deneyim yaşanmışsa her iki taraf içinde başarısız ve travmatik dolu olabilir. Çocuklarda yalnız kalma korkusu, anksiyete, kayıplık hissi gibi çeşitli etkiler görülebilir. Bu etkilerin yanında eğitim hayatında başarısız olma, depresyon, iletişim kurmada zorluk gibi

çeşitli olumsuz etkiler ile karşılaşılabilir. En önemli sorunlardan biri de anne veya babanın artık hiç olmayacağını düşünmek ve bunun getirdiği birçok psikolojik yıkımı kaldırabilmektir.

Boşanma süreci eğer iyi şekilde yönetilebilir ve çocuğun güvende olma hissi zedelenmez ise en az hasarla atlatılabilir. Fakat ebeveynler arası anlaşmazlıkların boyutu arttıkça ve çocuk bunlara maruz kaldıkça hasar artmaktadır. Bu süreçlerde yapılabilecek en olumlu şey çocuğun tarafsız kalmasını sağlamak ve her iki ebeveyn ile de sağlıklı bir ilişki kurmasını sağlamaktır.

Genel anlamda özetlemek gerekirse, Kurdek ve Siesky'e (1981) göre çocukların boşanmaya ilişkin olumlu yaklaşım sağlaması (15):

- *Boşanmanın ebeveynler arasında psikolojik bir ayrılma olarak tanımlanmasına,*
- *Boşanma ile ilgili endişelerinin arkadaşlarıyla paylaşılmasına,*
- *İki ebeveyn hakkında da olumlu düşüncelere sahip olmasına,*
- *Boşanma deneyimi sonucunda bazı güçlü yanlar ve sorumluluklara sahip olmasına bağlıdır. (Geniş, Toker, Şakiroğlu, 2019, s.193)*

Boşanma sonrasında çocuklar, genellikle tek bir ebeveyn ile yaşamaya başlar ve bu durum onların sosyal çevrelerinde önemli değişikliklere neden olur. Özellikle, geleneksel aile yapısında iki ebeveynle büyüyen çocukların, tek ebeveynli bir ailede büyüyen çocuklara göre daha fazla sosyal beceriye sahip olacağı düşünülür. İki ebeveynli bir ailede büyümek, çocuklara paylaşım, uzlaşma ve empati gibi sosyal becerileri öğrenme fırsatı sunar. Çocuklar, anne ve baba arasında gözlemledikleri etkileşimler sayesinde sosyal ilişkilerde nasıl davranacaklarını öğrenirler. Ancak boşanma ile birlikte bu denge bozulur ve çocuk, sosyal becerilerini geliştirme konusunda daha fazla zorluk yaşayabilir. Çocukların sosyalleşmesinde hem annenin hem de babanın rolü büyüktür. Her iki ebeveyn de çocuklarına farklı beceriler

kazandırır. Bu nedenle, boşanma sonrası çocukların her iki ebeveynleriyle de düzenli olarak görüşmeleri, onların sosyal gelişimleri için oldukça önemlidir. Maalesef, birçok durumda velayeti almayan ebeveynin çocukla olan ilişkisi zayıflar ve bu durum çocuğun sosyal gelişimini olumsuz etkileyebilir. Araştırmalar, boşanmanın çocukların sosyalleşme süreçlerini önemli ölçüde etkileyebileceğini göstermektedir. Özellikle erken yaşlarda yaşanan boşanmaların, çocukların sosyal becerileri üzerinde daha kalıcı etkileri olabilmektedir. Boşanma sonrası çocukların sosyal uyum sorunları yaşaması, arkadaşlık ilişkilerinde zorluk çekmesi ve okulda sorunlar yaşamasına neden olabilir. (Öngider, 2013, s.145)

Ebeveynlerinin boşanması, kız ve erkek çocukları üzerinde farklı etkiler yaratmaktadır. Araştırmalar, kız çocuklarının daha çok ilişkisel sorunlar yaşarken, erkek çocuklarının ise davranışsal sorunlar gösterme eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Boşanma sonrası kız çocukları, duygusal bağ kurma ve ilişkileri yönetme konusunda daha fazla zorluk yaşamaktadır. Bu durum, onların gelecekteki ilişkilerine dair güvensizliklerini artırarak, evlilik gibi kurumlara karşı daha olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olmaktadır. Kız çocukları, boşanmanın ardından daha çok kaygı ve depresyon gibi duygusal sorunlar yaşayabilmektedir. Erkek çocukları ise, boşanma sonrasında daha çok davranışsal sorunlar sergilemektedir. Öfke patlamaları, saldırganlık ve sosyal uyumsuzluk gibi davranışlar, erkek çocuklarında sıklıkla gözlemlenmektedir. Ancak, ergenlik çağındaki erkek çocuklarının baba ile kalması durumunda, boşanmaya uyum düzeyleri daha yüksek olabilmektedir. Bu durum, baba figürünün erkek çocukların gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. (Geniş, Toker, Şakiroğlu, 2019, s.194)

Sonuç olarak; boşanma, çocukların hayatında derin izler bırakabilen zorlu bir süreçtir. Bu süreçte çocuklar, ebeveynlerinden birini kaybetme korkusu yaşayarak derin bir yalnızlık hissine kapılabilirler. Aynı zamanda, yaşanan duygusal çalkantılar nedeniyle okul başarılarında düşüşler gözlemlenebilir. Sosyal çevrelerinde kendilerini dışlanmış hissederek arkadaşlarıyla ilişkilerinde zorluk yaşayabilirler. Boşanmanın yarattığı stres, çocuklarda kaygı, depresyon gibi duygusal sorunlara yol açabilir. Boşanma sonrası oluşan yeni aile düzenine uyum sağlamak da çocuklar için oldukça zorlayıcı olabilir. Özellikle üvey ebeveynle ilişkilerde yaşanan sorunlar, çocukların psikolojik durumunu olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, ebeveynlerin

boşanma sonrası yaşadıkları psikolojik sorunlar, çocukların da duygusal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Boşanmanın çocuklar üzerindeki etkileri, çocuğun yaşı, ebeveynlerin tutumu, sosyal çevrenin desteği gibi birçok faktöre bağlı olarak değişiklik gösterebilir.

Ebeveyn kaybı ve boşanma gibi deneyimler, çocukların psikolojik yapıları üzerinde derin etkiler bırakırken, televizyon dizilerindeki çocuk karakterlerin inşasını da doğrudan şekillendirmektedir. Daha önce ele alınan bölümlerde, bu temaların Türk televizyon dizilerindeki çocuk karakterler üzerinde nasıl işlendiği ve toplumsal bir yansıma olarak nasıl kurgulandığı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu süreçte, çocuk karakterlerin hem bireysel hikâyelerinin hem de dramatik yapının ana unsuru haline gelmesi dikkat çekmektedir.

Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterlerin temsili, toplumun aile yapısındaki değişimleri ve çocukluk kavramına bakış açısını anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Televizyon, yalnızca bireysel hikâyelerin anlatıldığı bir mecra değil, aynı zamanda toplumsal algıların yeniden üretildiği bir platformdur. Ebeveyn kaybı ve boşanma gibi temaların işlenişi, bu algıların şekillenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Çocuk karakterlerin bu bağlamdaki işlevi, izleyicinin duygusal bağ kurmasını kolaylaştırarak hikâyeye derinlik kazandırmaktadır.

Tezin önceki bölümlerinde, ebeveyn kaybı ve boşanmanın çocuk psikolojisi üzerindeki etkileri hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ele alınmıştır. Bu süreçte, çocukların yaşadığı travmaların onların bireysel gelişimlerini nasıl etkilediği, toplumsal bağlamda hangi mesajların iletildiği ve bu temaların dramatik yapı içindeki işlevi detaylı bir şekilde incelenmiştir. Özellikle çocuk karakterlerin inşasında kullanılan edebi ve dramaturjik araçlar, hikâyelerin izleyici üzerindeki etkisini artırmaktadır.

Çocuk karakterlerin inşasında en önemli unsurlardan biri, bu karakterlerin bireysel hikâyeleriyle toplumsal eleştiri arasında bir köprü görevi görmesidir. Ebeveyn kaybı ve boşanma gibi temalar, çocuk karakterlerin içsel çatışmalarını, duygusal tepkilerini ve toplumsal bağlamdaki rollerini anlamak için güçlü bir araç sunmaktadır. Bu karakterler, hem dramatik çatışmaları artırmak hem de izleyiciyle empati kurmayı kolaylaştırmak için hikâyenin merkezine yerleştirilmiştir.

Ebeveyn kaybı, çocuk karakterlerin duygusal derinliğini artıran bir unsur olarak ele alınırken, boşanma teması daha çok aile yapısındaki dönüşümün bir yansıması olarak işlenmiştir. Her iki tema da çocuk karakterlerin içsel dünyalarını yansıtan bir ayna görevi görmektedir. Bu bağlamda, çocuk karakterlerin hikâye boyunca yaşadığı değişim, yalnızca bireysel bir gelişim süreci değil, aynı zamanda toplumsal bir mesaj taşıyan dramatik bir araçtır.

Türk televizyon dizilerinde ebeveyn kaybı ve boşanmanın farklı şekillerde işlendiği görülmektedir. Örneğin, "Poyraz Karayel" dizisinde Sinan karakteri, ebeveyn ayrılığını masumiyet ve olgunluk arasında bir denge kurarak temsil ederken, "Kardeşlerim" dizisindeki karakterler, ebeveyn kaybını daha geniş bir toplumsal bağlamda ele almaktadır. Bu diziler, çocuk karakterlerin hikâyelerinin toplumsal eleştiri ve bireysel hikâye anlatımı arasında nasıl bir köprü kurduğunu göstermektedir.

Çocuk karakterlerin televizyon dizilerindeki işlevi, sadece dramatik yapıyı desteklemekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda toplumun çocukluk algısını ve aile yapısındaki değişimleri yansıtmak için de güçlü bir araçtır. Çocuk karakterler, ebeveyn figürlerinin eksikliğini doldurmak için farklı rollere bürünür ve bu süreçte toplumsal eleştirinin bir aracı haline gelir. Özellikle "Kardeşlerim" dizisinde çocuk karakterlerin sınıfsal çatışmaları yansıtan bir araç olarak kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda, çocuk karakterlerin bireysel hikâyeleriyle toplumsal yapıyı yansıtan birer sembol haline geldiği görülmektedir. Çocukların yaşadığı travmalar, izleyiciye empati kurma fırsatı sunarken aynı zamanda toplumsal normları sorgulatan bir araç olarak işlenir. Bu temalar, Türk dizilerinde dramatik yapının merkezine yerleşmiştir ve çocuk karakterlerin işlevini güçlendiren bir unsur olarak öne çıkar.

Ebeveyn kaybı ve boşanma, çocuk karakterlerin bireysel gelişim süreçlerini etkilerken aynı zamanda toplumsal bağlamdaki yerlerini de belirler. Çocuklar, bu süreçte duygusal olgunluk kazanır, yeni roller üstlenir ve çevrelerindeki dünyayı yeniden anlamlandırmaya çalışır. Bu durum, televizyon dizilerindeki çocuk karakterlerin dramatik yapıya olan katkısını artırır ve onların hikâye boyunca nasıl evrildiğini anlamak için önemli bir çerçeve sunar.

Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterlerin dramatik yapıya katkısı, onların bireysel travmalarının hikâyedeki diğer unsurlarla nasıl bir ilişki kurduğuna bağlıdır. Ebeveyn kaybı ve boşanma gibi temalar, çocuk karakterlerin bireysel hikâyelerini derinleştirirken aynı zamanda toplumsal bir eleştirinin de parçası haline gelir. Bu durum, çocuk karakterlerin hikâye boyunca izlediği yolculuğu anlamak için kritik bir öneme sahiptir.

Sonuç olarak, çocuk karakterlerin inşası, onların bireysel hikâyeleri, toplumsal bağlamları ve dramatik yapıdaki işlevleriyle bir bütün olarak ele alınmalıdır. Ebeveyn kaybı ve boşanma gibi temalar, çocuk karakterlerin bireysel gelişimlerini ve toplumsal mesaj taşıma kapasitelerini artıran unsurlar olarak öne çıkar. İkinci bölümde, bu karakterlerin televizyon dizilerindeki işlevleri daha ayrıntılı bir şekilde incelenecek ve vaka analizleri üzerinden somut örnekler sunulacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM: MODEL DİZİLERDE ÇOCUK KARAKTERLERİN ANALİZİ

2.1 TELEVİZYON DİZİLERİNDE ÇOCUK KARAKTERLER

TABLO 1: Dizilerde Çocuk Karakterlerin Sınıflandırılma Tablosu

Yıl	Dizi Adı	Tür	Karakter	Yaş	Anne-Baba Durumu
2024	Bahar Dizisi	Dram	Umay	Lise	Boşanıyor
2024	Bahar Dizisi	Dram	Parla	Lise	Ayrı (evlilik dışı ilişki)
2024	İnci Taneleri	Dram	Ayça	Lise	Boşanıyor
2023	Kirli Sepeti	Dram	Nil	Bebek	Boşanıyor
2023	Aile Dizisi	Dram	Kaya	İlkokul	Babası Ölüyor, Annesi Hapse Giriyor
2023	Aile Dizisi	Dram	Zeyno	İlkokul	Babası Ölüyor, Annesi Hapse Giriyor
2023	Ömer Dizisi	Dram	Tuna	Ortaokul	Boşanıyor
2023	Sandık Kokusu	Dram	Tılsım	İlkokul	Boşanıyor
2023	Sandık Kokusu	Dram	Deniz	İlkokul	Boşanıyor
2023	Sandık Kokusu	Dram	Selin	İlkokul	Boşanıyor

2023	Şahane Hayatım	Dram	Ece	İlkokul	Boşanıyor
2023	Şahane Hayatım	Dram	Emre	İlkokul	Boşanıyor
2022	Aldatmak	Dram	Öykü	Küçük	Boşanıyor
2022	Bir Küçük Gün Işığı	Dram	Güneş	İlkokul	Yok, Evlatlık
2022	Çöp Adam	Psikolojik Gerilim, Dram	Damla	İlkokul	Boşanıyor
2022	Kızılıcık Şerbeti	Dram	Çimen	Lise	Baba Yok
2022	Toprak İle Fidan	Dram	Burak	0-5	Anne Yok
2021	Mahkum	Psikolojik Gerilim, Dram	Nazlı	Okul Öncesi	Anne Ölmüş
2021	Kardeşlerim	Dram	Asiye Eren	Lise	Anne ve baba ölmüş
2021	Kardeşlerim	Dram	Ömer Eren	Lise	Anne ve baba ölmüş
2021	Kardeşlerim	Dram	Emel Eren	Okul öncesi	Anne ve baba ölmüş
2021	Kardeşlerim	Dram	Aybike Eren	Lise	Boşanıyor
2021	Kardeşlerim	Dram	Oğulcan Eren	Lise	Boşanıyor
2021	Evlilik Hakkında Her Şey	Dram	Mercan	İlkokul	Boşanıyor
2021	Evlilik Hakkında Her Şey	Dram	Miray	Lise	Boşanıyor

2021	Evlilik Hakkında Her Şey	Dram	Eren	İlkokul	Boşanıyor
2021	Aşk Mantık İntikam	Romantik Komedi	Atlas	Okul öncesi	Boşanıyor, Barışıyor
2021	Aşk Mantık İntikam	Romantik Komedi	Ela	Okul öncesi	Boşanıyor
2020	Sen Çal Kapımı	Romantik Komedi	Kiraz	Okul Öncesi	Boşanıyor, Barışıyor
2020	Sadakatsiz	Dram	Ali	Lise	Boşanıyor
2020	Sadakatsiz	Dram	Zeynep	Okul Öncesi	Boşanıyor
2020	Baraj	Dram	Mert	Okul Öncesi	Baba Ölü
2019	Kuzey Yıldızı İlk Aşk	Romantik Komedi	Gökçe	Lise	Boşanıyor
2019	Kuzey Yıldızı İlk Aşk	Romantik Komedi	Mine	Lise	Boşanıyor
2019	Sefirin Kızı	Dram	Melek	İlkokul	Anne Ölüyor
2019	Afilli Aşk	Romantik Komedi	Hamsi	Okul Öncesi	Yok, Evlatlık
2019	Hercai	Dram	Melek	Okul Öncesi	Evlat Ediniliyor
2019	Yaralı Kuşlar	Dram	Ömer	Okul Öncesi	Yok
2019	Zalim İstanbul	Dram	Umut	Okul Öncesi	Boşanıyor
2018	Bir Zamanlar Çukurova	Dram	Adnan	Okul Öncesi	Boşanıyor

2018	Bir Zamanlar Çukurova	Dram	Leyla	Okul Öncesi	Boşanıyor
2018	Gülperi	Dram	Hasan	Ortaokul-lise	Baba Ölmüş
2018	Gülperi	Dram	Bedriye	Ortaokul-lise	Baba Ölmüş
2018	Gülperi	Dram	Can	İlkokul	Baba Ölü
2018	Sen Anlat Karadeniz	Dram	Yiğit	İlkokul	Boşanıyor
2018	Yasak Elma	Dram	Halitcan	Bebek	Boşanıyor
2017	Bizim Hikaye	Dram	Kiraz	İlkokul	Anne Terk Etmiş
2017	Bizim Hikaye	Dram	İsmet	Okul Öncesi	Anne Terk Etmiş
2017	Bizim Hikaye	Dram	Hikmet	Lise	Anne Terk Etmiş
2017	Bizim Hikaye	Dram	Fikret	Ortaokul	Anne Terk Etmiş
2017	İstanbul Gelin	Dram	Emir	Ortaokul	Annesi ölmüş Babasını sonradan tanıyor
2017	Çocuklar Duymasın	Dram, Komedi	Merve	İlkokul	Boşanıyor
2017	Çocuklar Duymasın	Dram, Komedi	Orçun	İlkokul	Boşanıyor
2017	Kadın	Dram	Nisan	İlkokul	Baba yok
2017	Kadın	Dram	Doruk	Okul öncesi	Baba Yok
2017	Kanatsız Kuşlar	Dram	Aysun	Okul öncesi	Babası ölmüş
2017	Kanatsız Kuşlar	Dram	Cemre	Lise	Babası ölmüş

2017	Kanatsız Kuşlar	Dram	Emre	Lise	Babası ölmüş
2017	Ufak Tefek Cinayetler	Dram	Mila	İlkokul	Boşanıyor
2016	Anne	Dram	Melek	İlkokul	Anne İlgisiz, Baba Yok
2016	Kalbimdeki Deniz	Dram	Ozan	İlkokul	Baba Kaybolmuş
2016	Kördüğüm	Dram	Kaan	Okul Öncesi	Boşanıyor
2016	No: 309	Romantik Komedi	Duru	Okul Öncesi	Boşanıyor
2015	Asla Vazgeçmem	Dram	Mert	İlkokul	Anne Yok, Sonradan Geliyor
2015	Yeter	Dram	Kaan	Ortaokul	Annesi ölüyor
2015	Yeter	Dram	Duru	Okul öncesi	Annesi ölüyor
2015	Poyraz Karayel	Dram-Polisiye	Sinan	Ortaokul	Boşanmış
2015	Poyraz Karayel	Dram-Polisiye	İsa	İlkokul	Baba yok
2015	Aşk Yeniden	Dram-Romantik Komedi	Selim	Okul öncesi	Baba yok
2015	Güneşin Kızları	Dram	Nazlı	Lise	Boşanmış
2015	Güneşin Kızları	Dram	Selin	Lise	Boşanmış
2015	Güneşin Kızları	Dram	Peri	Ortaokul-lise	Boşanmış

2015	Kırgın Çiçekler	Dram	Eylül	Lise	Babası ölmüş
2015	Kırgın Çiçekler	Dram	Songül	Lise	Annesi ölmüş, babası hapiste
2015	Kırgın Çiçekler	Dram	Meral	Lise	Anne ve babası yok
2015	Kırgın Çiçekler	Dram	Kader	Lise	Anne ve babası yok
2015	Kırgın Çiçekler	Dram	Cemre	Lise	Anne ve baba ölmüş
2014	Kocamın Ailesi	Romantik Komedi	Pelin	Okul Öncesi	Boşanıyor
2014	Küçük Ağa	Dram	Ali	Okul Öncesi	Boşanıyor
2014	Paramparça	Dram	Cansu	Lise	Boşanıyor
2014	Paramparça	Dram	Hazal	Lise	Boşanıyor
2013	Karagül	Dram	Baran	Lise	Baba Ölü, Anne Başkası Sanıyor
2013	Karagül	Dram	Ada	Lise	Babası ölmüş
2013	Karagül	Dram	Maya	Lise	Babası ölmüş
2013	Karagül	Dram	Rüzgar	İlkokul	Babası ölmüş
2013	Aramızda Kalsın	Komedi	Yunus	Okul Öncesi	Boşanıyor
2013	Aramızda Kalsın	Komedi	Yaren	Ortaokul	Boşanıyor
2013	Güneşi Beklerken	Romantik Komedi, Dram	Zeynep	Lise	Baba Yok
2013	Güneşi Beklerken	Romantik Komedi, Dram	Melis	Lise	Boşanıyor

2011	Kuzey Güney	Dram	Cihan	Ortaokul	Babası Ölmüş
2011	Pis Yedili	Gençlik, Komedi	Orçun	Lise	Anne ve baba ölmüş
2011	Pis Yedili	Gençlik, Komedi	Günçiçek	Lise	Boşanıyor
2011	Pis Yedili	Gençlik, Komedi	Trafo	Lise	Ölmüş
2011	Pis Yedili	Gençlik, Komedi	Karabiber	Lise	Boşanıyor
2011	Al Yazmalım	Dram	Mehmet	Bebek	Boşanıyor
2010	Aşk ve Ceza	Dram	Ömer	Bebek	Ayrı, Evlilik Dışı
2010	Behzat Ç	Polisiye	Emir	İlkokul	Baba Ölmüş
2010	Öyle Bir Geçer Zaman Ki	Dram	Aylin	Lise	Boşanıyor
2010	Öyle Bir Geçer Zaman Ki	Dram	Mete	Lise	Boşanıyor
2010	Öyle Bir Geçer Zaman Ki	Dram	Osman	Okul öncesi	Boşanıyor
2010	Yahşi Cazibe	Romantik Komedi	Şeref	İlkokul	Boşanıyor
2010	Bitmeyen Şarkı	Dram	Toprak		Boşanıyor
2010	Lale Devri	Dram	Lale	Bebek	Annesi Ölü
2010	Lale Devri	Dram	Çınar Berk	Bebek	Annesi Ölü

Dram türü, Türk televizyon dizilerinde en yaygın kullanılan anlatım biçimidir ve yıllık bazda genellikle %70'in üzerinde bir paya sahiptir. Bu, dramatik hikâyelerin izleyiciyi derinden etkileyen bir anlatım gücüne sahip olduğunu ve dizilerin ana akışını oluşturduğunu göstermektedir. Buna karşın, komedi ve romantik komedi türleri, daha az ailevi çatışma ve dram içeren hikâyeleriyle sınırlı bir temsil oranına sahiptir.

Özellikle ebeveyn kaybı ya da boşanma gibi temalar, çocuk karakterler üzerinden sıklıkla işlenmektedir. 2010 yılı itibarıyla dizilerde anne veya babasını kaybeden çocuk karakterlerin oranı %50'ye ulaşmış ve bu eğilim yıllar içinde devam etmiştir. 2020'lerde ise boşanma hikâyelerine dayalı dram dizilerinde belirgin bir artış gözlenmiştir. Bu durum, toplumsal aile yapısındaki dönüşümlerin televizyon ekranlarına nasıl yansıdığını göstermektedir.

Kız çocuk karakterler, dramatik hikâyelerde daha sık yer almakta ve özellikle lise veya daha küçük yaşlarda travmatik hikâyelerin ana taşıyıcıları olmaktadır. Buna karşın, erkek çocuk karakterler daha çok okul öncesi ve ilkökul çağında temsil edilmekte olup, genellikle pasif bir unsur olarak işlenmektedir. 2020-2024 yılları arasında boşanmış ailelere ve ilişkilerden doğan çocuklara odaklanan hikâyeler artış göstermiştir. *Bahar* ve *Sadakatsiz* dizileri bu temaya iyi birer örnekken, 2010-2015 yılları arasında ebeveyn kaybının öne çıktığı *Poyraz Karayel* ve *Anne* gibi diziler dikkat çekmektedir.

Poyraz Karayel (2015-2017) - Sinan ve İsa Sinan, anne ve babasının boşanmasının ardından babası Poyraz'la yaşamaya başlar. Ancak, Poyraz'ın içinde bulunduğu tehlikeli dünya, Sinan'ın sürekli korku ve kaygı içinde büyümesine neden olur. Babasının haksız yere suçlanması ve yaşadığı travmatik olaylar, Sinan'ın güven duygusunu sarsarken, İsa ise annesinin ilgisizliği nedeniyle sokaklarda büyüyen bir çocuktur. Ebeveyn eksikliği, İsa'yı suça meyilli bir karakter haline getirir.

Kardeşlerim (2021-2024) - Asiye, Ömer, Emel, Aybike ve Oğulcan Ebeveyn kaybının en dramatik işlendiği dizilerden biri olan *Kardeşlerim*, anne ve babalarını kaybeden dört kardeşin hayata tutunma mücadelesini konu alır. Asiye, kardeşleri için annelik rolünü üstlenirken, Ömer ekonomik sıkıntılarla yüzleşir. Emel'in küçük yaşına

rağmen ailesiz kalması, onun duygusal gelişimini doğrudan etkiler. Aybike ve Oğulcan ise boşanmanın etkileriyle başa çıkmaya çalışmaktadır.

Kırgın Çiçekler (2015-2018) - Eylül, Songül, Meral, Kader ve Cemre *Kırgın Çiçekler*, ebeveyn kaybı ve ilgisizliği nedeniyle yetimhanede büyüyen genç kızların dramını gözler önüne serer.

- **Eylül**, annesi tarafından üvey babasının tacizine maruz kaldığı için yetimhaneye bırakılır. Aile içi şiddet ve ihmalin çocuk psikolojisine etkileri güçlü bir şekilde yansıtılır.
- **Songül**, babasının hapiste olması ve annesinin ölümünün ardından yetimhaneye düşer. Özgüvenli ve sert mizacı, yaşadığı zorluklarla baş etme mekanizması olarak gelişmiştir.
- **Meral**, annesi tarafından terk edilmiş ve yıllarca ailesini aramıştır. Onun hikâyesi, evlat edinilme ve aile hasretinin yarattığı travmayı işler.
- **Kader ve Cemre**, hem anne hem baba kaybı yaşamış karakterler olarak, yetim kalmanın getirdiği yalnızlık ve mücadeleyi derinlemesine hissettirir.

Öyle Bir Geçer Zaman Ki (2010-2013) - Osman, Mete ve Aylin 1970'ler Türkiye'sinde geçen *Öyle Bir Geçer Zaman Ki*, parçalanmış bir ailenin çocukları üzerindeki etkilerini derinlemesine işler.

- **Osman**, babasının annesine uyguladığı şiddete ve aile içi çatışmalara tanıklık eden küçük bir çocuktur. Aile içi şiddetin ve ilgisizliğin çocuk psikolojisinde yarattığı derin izler en çarpıcı şekilde gösterilir.
- **Mete**, babasının otoriter ve baskıcı yapısı nedeniyle asi bir genç haline gelir. Müzik onun için bir kaçış noktası olurken, ebeveyn çatışmaları ve ihmal duygusu Mete'nin içsel öfkesini besler.
- **Aylin**, babasının başka bir kadına âşık olması ve annesini terk etmesiyle büyük bir duygusal yıkım yaşar. Ailede yaşanan çözülme, Aylin'in yanlış kararlar almasına ve trajik bir sona sürüklenmesine neden olur.

Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterler, genellikle travmatik ve sorunlu aile yapılarında resmedilmektedir. Bu durum, toplumsal aile yapısındaki değişimlerin ekrana yansıdığını gösterir. Drama türündeki hikâyeler, çocuk karakterlerin yaşadığı

zorlukları derinlemesine işlerken, komedi veya romantik türlerde bu unsurlar daha hafifletilmiş şekilde ele alınmaktadır.

Çocuk karakterler, dizilerin dramatik yapısında güçlü bir etkiye sahiptir. Bu karakterler, bireysel hikâyelerin duygusal derinliğini artırırken, aynı zamanda toplumsal eleştiri ve farkındalık yaratmak için etkili bir araç olarak işlenir. Aile içi dinamiklerin ve toplumsal çatışmaların insani bir perspektifle ele alınmasını sağlarlar.

Özetle, ebeveyn kaybı, boşanma veya toplumsal çatışma gibi temalar, çocuk karakterler üzerinden işlendiğinde daha güçlü bir duygusal etki yaratır. Çocuk karakterlerin içsel çatışmaları, izleyicinin hikâyeye daha derinden bağlanmasını sağlar. Televizyon dizilerindeki çocuk karakterler, toplumsal yapıyı sorgulayan birer ayna görevi görmekte ve dramatik yapıdaki rollerini giderek daha merkezi hale getirmektedir.

2.1.1 Poyraz Karayel Dizisi Örneği

Poyraz Karayel, Limon Film tarafından yapımına imza atılan, başrollerini İlker Kaleli, Burçin Terzioğlu ve Musa Uzunlar'ın paylaştığı, 2015-2017 yılları arasında Kanal D'de yayınlanan bir polisiye, komedi, dram ve aşk türündeki Türk televizyon dizisidir. Dizinin çekimlerine 2014 yılında başlandı. İlk kez 7 Ocak 2015 tarihinde Kanal D'de izleyiciyle buluşan dizinin senaryosu Ethem Özışık tarafından yazılmıştır. İlk 62 bölümün yönetmenliğini Çağrı Vila Lostuvalı üstlenmiş, 63. bölümden itibaren ise yönetmenlik koltuğunu Osman Taşcı devralmıştır. 3 sezon boyunca devam eden dizi, 1 Mart 2017 tarihinde yayınlanan 82. bölümü ile final yaparak sona ermiştir.

2.1.1.1 Poyraz Karayel Dizisinin Dramaturjik Çözümlemesi

Dizi Adı: Poyraz Karayel

Yayın Tarihi: 2015-2017

Yapımcı: Limon Film

Senarist: Ethem Özışık

Tür: Dram

Özet: Dizi, İlker Kaleli tarafından canlandırılan ana karakter Poyraz Karayel'in ismini taşımaktadır. Poyraz Karayel'in tam adı Ahmet Poyraz Karayel'dir. Eşinden boşanmış olan Poyraz'ın eski eşi Begüm, alkol tedavisi için bir müddetliğine İsviçre'ye gitmiştir. Gazeteci olan Begüm'ün babası Ünsal Özbakan, kızının alkol bağımlılığından Poyraz'ı sorumlu tutmakta ve torunu Sinan'ın velayetini elde etmek amacıyla çeşitli entrikalar planlamaktadır. Ünsal ve Poyraz'ın amiri Mümtaz, Poyraz'a rüşvet iftirasında bulunarak onun polislikten atılmasına ve uzun bir süre hapiste kalmasına neden olurlar. Böylece Ünsal, torunu Sinan'ın velayetini almayı ummaktadır. Hapisten çıktıktan sonra Poyraz'a gayri resmi görev veren Mümtaz, Poyraz'dan yeraltı dünyasının önde gelen isimlerinden Bahri Umman'ın evine sızmasını talep eder. Bu şekilde Poyraz'ın polisliğe geri döneceğini ve Sinan'ın velayetini yeniden alabileceğini ifade eder. Poyraz, oğlunun velayetini geri kazanabilmek için bu gizli görevi kabul eder. Ancak daha sonra polislikten atılmasına neden olanların eski

kayınpederi Ünsal ve amiri Mümtaz olduğunu öğrenir. Bu süreçte, Poyraz; Bahri Umman'ın kızı olan Ayşegül'e, Burçin Terzioğlu tarafından canlandırılan karakterine, aşık olur. Ayşegül, annesini ve erkek kardeşini kaybetmiş ve onların ölümlerinden babasını sorumlu tutmaktadır. Bu nedenle, babasıyla olan ilişkisini kesmiş ve annesinin kızlık soyadı olan Çilingir soyadını alarak kendisine yeni bir hayat kurmuş ve doktor olmuştur. İkili arasında filizlenen aşk, dizinin birinci sezonunun sonlarına doğru, Poyraz'ın Ayşegül'den gizlediği gerçekler sebebiyle son bulur. Ayşegül, Yunan adalarına yerleşerek kendi hayatını yeniden inşa eder. Poyraz, Ayşegül'ü arayarak üç ay geçirdikten sonra, dizinin ikinci sezonunun başında Ayşegül'ü bulur ve onunla yeniden barışmak ister. Bu girişim sonrasında, aralarındaki aşk iniş çıkışlarla dizi sona erece kadar devam eder. Poyraz'ın öz babası olan Adil Topal, Poyraz'ı ve kardeşi Meltem'i, henüz çocukken milletvekili olan İsmail Karayel'e vermiştir. Poyraz ve Meltem, öz babalarını İsmail Karayel zannederek büyümüşlerdir. Öz babalarının Adil Topal olduğunu ise çok daha sonra öğrenmişlerdir. Adil Topal ve Bahri Umman arasında, gençlik zamanlarına dayanan bir husumet bulunmaktadır. Adil Topal, gençliğinde Bahri Umman'ın babasını öldürmüş, Bahri Umman da buna karşılık Adil Topal'ın ağabeylerini öldürmüştür. Ancak yıllar geçmesine rağmen, Adil Topal, Bahri Umman'ın küçük oğlu Onur'u da öldürmüştür. Adil Topal'ın en büyük hataları. Yük düşmanı Bahri Umman'dır ve bu durum, Poyraz'ın Ayşegül ile birlikte olmasını istememektedir. İki aile arasındaki düşmanlık, o denli vahimdir ki; Adil Topal, kendi soyunun Bahri Umman'ın soyuna karışmasını istememekte ve bu nedenle Ayşegül'ün, Poyraz'dan olan bebeğini zor kullanarak aldırmasına yol açmaktadır. (Pekgöz, Keleş, 2020, s.183-184)

İkinci sezonun sonunda, vurulan Poyraz hayatını kaybeder. Ayşegül, Poyraz'ın yalnızca bir oyun oynadığını düşünerek onun öldüğüne inanmaz ve kefenin açılmasını talep eder. Kefen açıldığında Poyraz'ın cenazesini gören Ayşegül, büyük bir yıkım yaşar. Üçüncü sezona gelindiğinde ise iki yıl geçmiş olmuştur. Poyraz, bu iki yılın ardından Ayşegül'ün düğününde yeniden belirmiştir. Ayşegül, Poyraz'ın yaşadığına inanamaz ve bunun sonucunda aklını yitirdiğini düşünmektedir. Poyraz, Ortadoğu'ya tehlikeli bir görev için gideceğinden, yaşadığının kimse tarafından öğrenilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Ayşegül'ün Poyraz'ın hayatta olduğundan haberdar olması durumunda, kendisine görev veren başkan tarafından Ayşegül'ün öldürülmesi tehdidiyle karşı karşıya kalmaktadır. (Pekgöz, Keleş, 2020, s.184)

Poyraz, dönüşü sonrasında Ayşegül ve onun eşi Çınar'ın evine başka bir isimle casus olarak girmek zorunda kalmıştır. Ayşegül'ün kayınvalidesi olan Nevra, "Girişim" adı verilen bir suç örgütünün başlıca isimlerinden biri olup, Poyraz'ın yeni hedefi bu örgütü çökertmektir. Dizinin ilerleyen bölümlerinde, Poyraz'ın aslında Ayşegül'ün eski sevgilisi olduğu anlaşılmaktadır. Nevra, Girişim'den atılmasının ardından Poyraz'a suikast düzenler; ancak bu suikast sırasında kendi oğlu Çınar, çatışma esnasında hayatını kaybeder. Dizinin final bölümüne dek öldüğü zannedilen Nevra, final bölümünde tekrar ortaya çıkar ve Ayşegül, Nevra tarafından bıçaklanarak öldürülür. Poyraz ise yaşadığı travma sonucunda akıl hastanesine yatırılır. (Pekgöz, Keleş, 2020, s. 185)

Ana Tema: Aile bağları, adalet arayışı, aşk ve sadakat.

Alt Temalar: Ebeveyn kaybı, ayrılık, intikam, toplumsal adaletsizlik.

Mesajlar: İnsan ilişkilerinin karmaşıklığı, sevginin iyileştirici gücü ve fedakarlık.

TABLO 2: Poyraz Karayel Karakter Tablosu

Karakter Adı	Rolü/İlişkisi	Özellikleri
Poyraz Karayel	Başkarakter, eski polis, Ayşegül'ün sevgilisi	Duygusal, adaletli, keskin zekâlı, geçmiş travmaları nedeniyle kırılmalı, sevdikleri için fedakârlı, idealist
Ayşegül Umman	Bahri Umman'ın kızı, Poyraz'ın sevgilisi	Bağımsız, idealist, cesur, ailesine karşı ahlak anlayışını koruyan, sevdiklerine karşı savunmasız
Bahri Umman	Mafya lideri, Ayşegül'ün babası	Karizmatik, otoriter, geleneklerine bağlı, ailesine düşkün, kontrolcü, stratejik düşünen

Meltem Karayel	Poyraz'ın kız kardeşi	Asi, dürtüsel, problemli geçmişi nedeniyle yalnız, özgürlüğüne düşkün, Poyraz'a karşı korumacı
Sinan Karayel	Poyraz'ın oğlu	Masum, neşeli, zeki, ailesine bağı, Poyraz'ın hayatındaki en büyük motivasyon kaynağı
Çınar Sayguner	Ayşegöl'ün eski nişanlısı	Manipölatif, saplantılı, kontrolcü, karanlık tarafı güçlü, sevgi ve öfke arasında sıkışmış
Zafer	Bahri'nin rakibi, düşman mafya lideri	Acımasız, hırslı, intikam peşinde, stratejik hamlelerle rakiplerini alt etmeye çalışan
Zülfikar	Bahri'nin adamı	Sadık, komik, sert görünümlü ama duygusal, ailesine ve Bahri'ye koşulsuz bağı
Taşkafa	Bahri'nin adamı	Kaba saba, dobra, esprili, içten, fiziksel gücünü ön plana çıkaran ancak duygusal zekâsı düşük
Sefer	Bahri'nin sağ kolu	Güçlü, sadık, koruyucu, Ayşegöl'ü ablası gibi gören, Bahri'ye karşı sonsuz bir sadakat besleyen
Sema	Bahri'nin avukatı	Zeki, soğukkanlı, profesyonel, kariyer odaklı, duygularını iş

		hayatından ayırmayı başaran bir kadın
Despina	Bahri'nin eski sevgilisi	İhtiraslı, hesapçı, Bahri'ye hala duygusal olarak bağlı, ancak kızıyla ilişkilerinde soğuk
Songül	Bahri'nin gelini, Sadreddin'in eşi	Kıskanç, entrikacı, kendi çıkarları için manipülatif davranabilen, evin içinde sürekli huzursuzluk çıkaran
Begüm	Poyraz'ın eski eşi, Sinan'ın annesi	Narsist, geçmişin yarattığı öfkeli bir kişilik, Poyraz'a karşı sürekli bir üstünlük kurma çabasında
Sadreddin Umman	Bahri'nin oğlu, Ayşegül'ün kardeşi	Hırslı, zayıf karakterli, babasının gözüne girmek isteyen, içsel çatışmalar yaşayan
Nevra	Çınar'ın annesi, karanlık bir figür	Gizemli, otoriter, stratejik, arka planda olayları kontrol eden
Albay	Poyraz'ın komşusu	Sevecen, ülkesine ve Atatürk'e çok bağlı eski bir Albay
Ümran	Poyraz'ın komşusu	Duygusal, iyi kalpli, herkesin yardımına koşan biri
İsa	Poyraz'ın komşu çocuğu	Babası hapiste, annesi ile yaşamaktadır.

Ünsal	Begüm'ün babası	Hırslı, çıkarıcı, işine geldiği gibi davranan, yalancı
Mümtaz	Poyraz'ın eski amiri	İhanetçi, çıkarıcı, manipülatif, güce düşkün, Poyraz'ın karşısında sürekli bir tehdit oluşturan

Serim: Poyraz'ın polislikten atılması ve oğlunun velayetini kaybetmesiyle başlayan mücadele.

Düğüm: Poyraz'ın mafya ailesine sızması ve Bahri'nin kızı Ayşegül'e aşık olması.

Çözüm: Poyraz'ın adalet arayışı, geçmiş travmaları ve oğluyla kurduğu ilişki.

Çatışmalar: Poyraz ve Bahri arasındaki güven çatışması, Poyraz'ın hem babalık hem de etik değerleri arasındaki içsel çatışması, mafya ve adalet sistemine karşı duruş.

Metaforlar:

- 1) Poyraz'ın sürekli takındığı ironik ve komik tavır, içsel travmalarını gizlemek için bir savunma mekanizmasıdır.
- 2) Diyaloglar: Alt metinler güçlüdür. Örneğin, Poyraz'ın oğluyla yaptığı konuşmalar, dışarıdan neşeli görünse de derin bir özlem ve suçluluk barındırır.
- 3) Görsel Unsurlar: Karanlık tonlarda sahneler, mafya dünyasının tehditkâr yapısını yansıtır. Sinan ile sahnelerdeki parlak ışıklar, umut ve sevgi temasını vurgular.

Toplumsal ve Kültürel Bağlam

Toplumsal Sorunlar: Ebeveyn ayrılığı ve çocukların bu süreçte yaşadığı duygusal zorluklar ele alınır. Ayrıca, adalet sistemindeki yozlaşma ve mafya düzeni eleştirilir.

Kültürel Kodlar: Türk kültüründeki baba-çocuk ilişkisi ve aile bağları güçlü bir şekilde işlenmiştir. Bahri'nin otoriter yapısı, geleneksel Türk aile yapısını simgeler.

Anlatım ve Yapısal Özellikler

Anlatıcı: Doğrudan bir anlatıcı yoktur. Hikâye, karakterlerin eylemleri ve diyalogları üzerinden ilerler.

Bölüm Yapısı: Her bölüm, genellikle dramatik bir olayla (cliffhanger) sona erer. Bu da izleyiciyi bir sonraki bölüme bağlar.

Dramatik Akış: Poyraz ve Ayşegül'ün ilişkisi, mafya ile olan çatışma ve Sinan'ın hikâyesi arasında başarılı bir denge kurulur.

Final: Poyraz'ın oğlu için mücadele ettiği, aşkı ve sadakati sorguladığı bir hikâye tamamlanır. Ancak trajik olaylarla sona eren final, hikâyenin sert gerçekçiliğini pekiştirir.

2.1.1.2 Dizideki Aile Kavramı

Poyraz Karayel dizisinde aile kavramı, geleneksel ve modern yaklaşımlar üzerinden ele alınarak izleyiciye çok yönlü bir şekilde aktarılmıştır.

Poyraz, hayatındaki en büyük mücadeleyi oğlu Sinan için vermiş ve oğlunu her şeyin önünde tutmuş ve onun için yaşamayı öğrenmiştir. Sinan ile ilişkisi, baba-oğul bağının ne kadar güçlü olabileceğini göstermektedir. Fakat bunun yanında kendi ailesiyle olan ilişkisi sorunludur. Babası terk etmiştir ve kız kardeşi ile de arası bozuktur. Annesini ise kaybetmiştir. Bu sebeple aile eksikliği yaşamış, çocukluk travmaları edinmiştir. Kendi babası ile kuramadığı bağı Bahri Umman ile kurmuştur.

Begüm ise küçüklüğünde babasının annesini birçok kez aldattığına tanıklık etmiş ve sessiz kalmak zorunda kalmıştır. Bu sebeple ilerleyen yaşlarda alkol bağımlısı olmuştur. Alkol bağımlılığının yanı sıra Poyraz ve Sinan ile kurduğu ailesi, çocukluk travmalarından dolayı sağlıklı bir şekilde ilerleyememiş ve sonlanmıştır.

Ayşegül'ün ailesi, özellikle babası Bahri Umman, aile kavramının farklı bir yönünü yansıtır. Bahri, sert ve otoriter bir baba figürü olsa da çocuklarına karşı duyduğu sevgi her zaman ön plandadır. Bahri'nin ailesiyle olan ilişkisi ise sevgi ile disiplin arasındaki dengeyi gözler önüne serer. Ailesi için her türlü fedakârlığı yapmaya hazırdır. Ayşegül annesinin ve kardeşinin ölümünden sorumlu olarak

babasını tutar. Bu sebeple ilişkileri mesafelidir. Bu mesafeli ilişki içinde kırgınlık ve öfkeyi barındırır da arka tarafta büyük bir sevgiyi göstermektedir.

Bahri Umman, yalnızca biyolojik ailesiyle değil, aynı zamanda mafya içindeki insanlarla da bir tür “aile” bağını temsil eder. Ona sadık olan insanlar, bir nevi geniş aile üyeleri gibi görülür. Bahri’nin liderlik ettiği grup, dizideki aile bağlarının farklı bir yüzünü gösterir. Burada biyolojik bağlar yerine sadakat ve aidiyet duygusu ön plandadır. Zülfikar ve Sema’nın ailesi sorunlu aileleri temsil eder, Sefer ise kimsesizdir. Taşkafa’nın ailesi hakkında ise hiçbir bilgiye sahip olamayız.

Poyraz’ın komşusu İsa babasının hapiste olması sebebiyle sadece annesi ile büyümüş bir çocuktur. Babasının olmaması baba eksikliğinin yanında güven duygusunun da eksikliğini hissettirmektedir. İsa’nın hikayesi baba figürü olmadığında çocuğun neler hissedip nasıl yaşayacağına dair yansımalar sunar.

İsa ödevlerini komşusu Poyraz abisi ve bir diğer komşusu Albay amcası ile beraber yapar. Bu durum Poyraz’ı baba yerine koyduğunu temsil edebilir.

5.bölümde İsa’nın ödevi sevdiği birine mektup yazmaktır. Bu mektubu babasına yazmak ister ve Poyraz ile Albay amcasından yardım ister. Poyraz bu sahnede İsa’nın babasının Libya’da olduğunu öğrenir ama doğru olmadığını anlar. Albay’ın yazdırdıklarını beğenmeyen Poyraz kendisi bir mektup yazdırır.

Poyraz, çocukluğunda babası tarafından terk edilmiştir ve bu sahne aslında kendi babasına yazdığı bir mektuptur. Poyraz’ın kurduğu cümleler hem kendi baba yokluğunun temsili hem de İsa’nın duygularının bir karşılığıdır.

Poyraz: “Sen gittiğinden beri... Sen gittiğinden beri hayat çok zor be baba! Keşke hiç bırakıp gitmeseydin bizi. Gitmeseydin belki de, o yağmurlu pazartesi sabahından sonra balkonda öyle kurutulmuş biber gibi beklemesdim, yolunu gözlemesdim. Belki de geri döneceğini söylediğimde, bizi terk etmediğini söylediğimde manav Şükrü’nün kekeme oğlu benimle dalga geçemezdi. Gitmeseydin, belki de hayat bana bu kadar kötü davranamazdı be baba. Ben seni çağırırdım, sen de hayatın ağzını burnunu kırardın! Ben yaşamaktan yoruldum artık. O

kadar yorulduğum ki, ölmeye bile gücüm kalmayacak diye korkuyorum.” (Poyraz Karayel, 2017, 5.Bölüm)

Bu sahne aynı zamanda bir baba eksikliğinde çocuğun hep babasını beklediğini ve hayattaki dayanağının olmadığını göstermektedir.

7.bölümde Poyraz, İsa’nın babasının ağzından İsa’nın mektubuna karşılık bir cevap mektubu yazar. Albay mutlu bir şekilde İsa’lara gelir ve mektubu İsa’ya verir. İsa, bu mektupla biraz da olsa baba özlemini giderir. Fakat ilerleyen bölümlerde, Poyraz söylediği yalanları herkese itiraf ederken İsa’ya da babasının hapiste olduğunu söyler. İsa ise bu duruma şaşırır. Beklentisi zaten böyledir yine de mektubun babasından geldiğini düşünmek ister. Kapatamadığı baba boşluğunu bu şekilde gidermek ister.

İlerleyen bölümlerde ise annesi Ümran ile Taşkafa arasında bir ilişki başlar. Evlenmeye karar verdiklerinde İsa çok mutlu olur. Yıllardır kapatamadığı baba boşluğunu Taşkafa ile kapatır. “Artık benim de adam akıllı bir babam olacak.” Cümlesi bunun altını çizmektedir.

Dizide aile kavramı yalnızca sevgi ve dayanışmayı değil, aynı zamanda çatışmaları, kırgınlıkları ve hayal kırıklıklarını da işler. Hem Poyraz’ın hem de Ayşegül’ün ailesi, geçmişten gelen yaralarla mücadele ederken sevginin bu yaraları nasıl sarabileceğini gösterir. Poyraz Karayel dizisinde yalnızca kan bağıyla bağlı olunan aile değil, aynı zamanda hayatta seçilen ailelerin de önemi vurgulanır. Özellikle Bahri’nin çevresindeki insanlar, bu kavramın güçlü bir örneğidir. Dizi de birçok karakter, ailesi için büyük fedakârlıklarda bulunur. Bu durum, aile olmanın yalnızca sevgi değil, sorumluluk ve bağlılık gerektirdiğini de anlatır.

Sonuç olarak, Poyraz Karayel dizisi, aile kavramını çok katmanlı bir şekilde ele alır. Aile içindeki sevgi, bağlılık, çatışma ve fedakârlık gibi unsurlar, dizinin temel duygusal çatısını oluşturur. Bu da izleyicilerin karakterlerle kolayca bağ kurmasını sağlar.

2.1.1.3 Boşanmanın Sinan Karakteri Üzerine Etkisi

Sinan'ın Durumu: Ebeveynleri ayrılmıştır ve annesi alkol tedavisi için yurtdışındadır. Polis olan babası bir iftira sebebi ile polislikten atılmış ve hapse girmiştir. Bu süreçte Sinan anneannesi ve dedesi ile yaşamaktadır.

Psikolojik Etkiler: Poyraz'ın hayatında olmaması, Sinan'ın olgunlaşmak zorunda kalmasına neden olur. Sinan'ın olgun tavırları; annesi ve babasına duyduğu özlem, ebeveyn ayrılığının bir yansımasıdır. Çocuk olmanın masumiyetini yaşamakta zorlanır.

Dramatik İşlev: Sinan karakteri, Poyraz'ın hikâyesinde hem motivasyon kaynağı hem de duygusal denge unsuru olarak işlenmiştir.

Sinan, ebeveynlerinin boşanmasıyla başlayan sürecin ardından, annesinin alkol tedavisi için yurtdışına gitmesi ve babası Poyraz'ın hukuki mücadeleleri nedeniyle duygusal olarak yalnız bırakılmış bir çocuktur. Onun hikayesi, çocukların ebeveyn kaybı ve ayrılığının duygusal yükünü nasıl taşıdıklarına dair önemli ipuçları verir. Sinan'ın masum tavırları ve babasına duyduğu bağlılık, bu tür travmaların çocuk psikolojisinde yarattığı karmaşıklığı derinleştirir.

Sinan'ın babası Poyraz ile olan ilişkisi, Türk kültüründe baba-çocuk bağlarının dramatik işlenişine dair önemli bir örnektir. Poyraz'ın Sinan için verdiği mücadele, bir yandan ideal bir baba figürü yaratırken, diğer yandan kendi hataları ve travmalarıyla yüzleşen bir karakter olarak Poyraz'ın kırılganlığını gözler önüne serer. Bu bağlamda Sinan, hem Poyraz'ın adalet arayışını güçlendiren bir motivasyon kaynağı hem de hikayenin duygusal merkezidir.

Sinan karakteri, çocukluğun kaybolan masumiyetini ve erken olgunlaşmanın dramatik etkilerini izleyiciye etkileyici bir şekilde aktarır. Ebeveynlerinin yokluğu ve onların çatışmaları arasında sıkışıp kalan Sinan, yaşlılarından farklı bir biçimde yetişkin sorumluluklarıyla yüzleşmek zorunda kalır. Bu durum, dizi boyunca Sinan'ın hikayesini izleyiciye hem trajik hem de empati uyandırıcı bir şekilde sunar.

Ebeveyn kaybının ve boşanmanın Sinan üzerinde yarattığı travmalar, onun her sahnesinde hissedilir. Özellikle babasına duyduğu özlem ve bağlılık, bu travmayı dengelemeye çalışsa da, yaşadığı güvensizlik ve korkular onun duygusal dünyasında

derin izler bırakır. Sinan, bu yönüyle, ebeveynlerin ayrılığına maruz kalan çocukların yaşadığı duygusal kırılmaların bir sembolü olarak öne çıkar.

İlk bölümlerde Sinan'ın annesi Begüm, alkol tedavisi için yurt dışındadır. Begüm'ün ailesi Sinan'a, annesinin iş için yurt dışında olduğunu söyler ve ara sıra annesi ile görüşmektedir. Annesine duyduğu özlemin çok fazla altı çizilmez. İlerleyen bölümlerde, Poyraz ve Begüm yüzleşmelerinde, Begüm'ün alkol problemi sebebiyle Sinan'a yeteri kadar ilgi gösteremediğini ve anne bağının yeteri kadar güçlü olmadığı anlaşılır. Bu sebeple Sinan, babasına olan düşkünlüğü ön plana çıkan bir çocuktur.

Poyraz'ın hukuki sorunları sebebi ve Sinan'ın dedesi Ünsal'ın engellemeleri sebebiyle baba ve oğul yeteri kadar görüşmemektedir. Her fırsatta birbirini görmek için fırsat kollamaktadırlar.

Ünsal, Sinan'ı sürekli Poyraz'a karşı doldurmaya çalışmaktadır. Sinan bunlara inanmasa bile tüm bunlar ile uğraşmaktan zaman zaman yorgun düşmektedir. Bu durumun en önemli yansıma sahnelerinden biri 6. bölüm de Ünsal, Sinan'a babasının ondan vazgeçtiğini söyler. Poyraz'ın Bahri Umman ile çekilen fotoğraflarını Sinan görür ve babasını savunmaya geçer. İlerleyen sahnelerde Poyraz ile Sinan bu konu üzerine konuşur. Babasını sorgulayan Sinan'ın kafasının karıştığını görürüz. Sinan, yaşadığı tüm süreçleri olabildiğince olgun karşılayan bir çocuk olarak babasına “Siz beni paylaşamıyor musunuz ya?” diye şakaya çeken bir konuşma ile konuyu sonlandırır.

Sinan, annesi Begüm gelene kadar Ünsal ve Poyraz arasında kalır. İkisinin sık sık kavga etmesinden olumsuz etkilenmektedir. Velayet savaşları arasında kalan Sinan, Begüm'ün de gelmesi ile beraber kendini yeni bir ateşin içinde bulur: Begüm ve Poyraz.

18.bölümde Sinan, okulda annesi ve babasının kavgasına şahit olur. Uzaktan anne ve babasını izleyen Sinan, kavga etmelerine üzülen okuldan, kimseye haber vermeden kaçır. Bu sahne, Sinan'ın bir çocuk olarak nasıl yalnız hissettiğinin ve ailesinin bu anlaşmazlığının ne kadar zarar verdiğini göstermektedir. Sahnenin devamında Ayşegül'ün yanına gelir. Ayşegül, Poyraz ve Begüm'e haber verince Sinan Ayşegül'ün de yanından kaçmak ister. Bu kaçma sahnesinde araba çarpacak gibi olur

ve Poyraz ile Begüm arabadan inerek Sinan'ın yanına gelir. Sinan, öfkesini yansıtır. Sürekli kavga etmelerinden ötürü annesine “Keşke gelmeseydin!” der.

Bu sahne Sinan'ın annesinin gelmesiyle beraber daha da karışan hayatında iki ebeveyni arasında kaldığının altını çizer.

20.bölümde yine benzer bir sahne bulunmaktadır. Begüm, Sinan'ı Poyraz'dan kaçırmak için ikisine de haber vermeden Sinan'la dışarı çıkar ve havaalanına doğru gider. Sinan fark eder ve kırmızı ışıktaki arabadan inerek kaçar. Poyraz, Sinan'ı olduğu yerden alır ve eve getirir. Sinan'a onu hiçbir yere göndermeyeceğini söyler. Sinan “Peki, annem ne olacak?” diye sorar. Bu sahnede ayrılmış/sorun yaşayan çiftlerin arasında eksik kalan çocuklara çok iyi bir örnektir.

27.bölümde Sinan, Begüm ve Poyraz ile beraber kendi küçüklük resimlerine bakarken fotoğraflarda ne kadar mutlu olduklarını ve yine öyle olmak istediğini söyler. Bu sahne çocuk açısından tekrar aile birliğinin yaşanmasını istediği ve bu şekilde mutlu olduğunun bir kanıtı olarak karşımıza çıkar.

31.bölümde Begüm, Ayşegül'ün Sinan'a aldığı saati parçalar. Sinan bu duruma hem çok üzülür hem de çok korkar. Poyraz'ı arar ama Poyraz işi olması sebebiyle yanına gidemez. Sinan bunun üzerine zaten hiç yanına gelmediğini ondan nefret ettiğini söyler. Bu sahne hem anne hem de babası tarafından yalnız bırakılan bir çocuk yansıması olarak okunabilir. Begüm'ün, Poyraz'ın yeni hayatını kabul edememesi/kıskanması Sinan'a zarar verir ve aralarındaki bağı zedeler. Poyraz'ın kişisel işleri ve bulunduğu konumlar sebebiyle Sinan'a yeteri kadar vakit ayıramaması ise Sinan'a kendini yalnız ve sevilmiyor hissettirmektedir.

42.Bölümde Sinan, babasının yanına gitmek ister fakat Begüm, “Babanın işi başından aşkın” diyerek göndermek istemez. Bunun sebebini ise Ayşegül ve Poyraz'ın bebek beklemesine bağlar. Kardeşi olacağı için Sinan'ın ikinci planda kalacağını söyler. Sinan bu konuşma karşısında hem mutsuz hem de kendini terk edilmiş hissedecektir. Begüm'ün yaptığı bu davranış, boşanmış ailelerde sık sık görülen ebeveynlerin birbirini kötüleme durumunu göstermektedir. Bu tarz bir konuşma çocuğun aklına soru işaretleri sokacak ve babasına karşı tepkili olmasına sebep olacaktır.

Begüm ve Poyraz'ın kavgaları 62.bölüm'e kadar devam eder. Begüm yaşadıklarından dolayı gitmeye karar verir. Giderken Sinan'ı Poyraz'a bırakır ve aralarında bir ateşkes olur. Sinan, annesinin gitmesine üzülür ama babası ile kalacağından dolayı mutludur. Begüm giderken, Poyraz ile sarılarak vedalaşır. Poyraz ve Sinan ise Begüm'ü ona el sallayarak uğurlarlar.

Sonuç olarak Sinan karakterinin inşası, yalnızca bireysel bir hikayeyi değil, aynı zamanda Türk toplumundaki aile yapısının dinamiklerini de yansıtır. Sinan'ın, babasının yokluğunda büyümek zorunda kalması ve annesinin uzaklığı, aile içi çatışmaların çocuklar üzerindeki dramatik etkisini gözler önüne serer. Bu bağlamda, Sinan karakteri, Türk televizyon dizilerinde aile bağlarının dramatik temsiline dair önemli bir perspektif sunar.

Sinan, "Poyraz Karayel" dizisinde yalnızca bir yan karakter değil, aynı zamanda hikayenin dramatik dengesini sağlayan bir unsur olarak öne çıkar. Babasının motivasyonlarını şekillendiren, hikayeye derinlik ve duygusal bir boyut kazandıran Sinan, dizinin merkezindeki çatışmaları izleyiciye güçlü bir şekilde aktarmak için bir araç olarak kullanılmıştır.

2010 sonrası Türk televizyon dizilerinde ebeveyn kaybı ve boşanma temaları, çocuk karakterlerin dramatik inşasında etkili bir araç olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda, "Poyraz Karayel" dizisindeki Sinan karakteri, aile yapısının dağılması ve ebeveyn yokluğunun bir çocuk üzerindeki etkilerini güçlü bir şekilde yansıtan bir örnek teşkil etmektedir. Sinan, çocuk masumiyetiyle birlikte, erken yaşta karşılaştığı zorlukların şekillendirdiği bir olgunluğu da taşır. Bu durum, onun kişisel gelişimi kadar, ebeveynlerinin çatışmalarını yüklenmek zorunda kalan çocukların dramatik temsiline de anlamlı bir zemin sunar.

Türk televizyon dizilerinde çocukluk, genellikle masumiyet ve fedakarlık temalarıyla işlenir. Sinan karakteri de bu kalıpları yansıtır; ancak onun hikayesi, masumiyetin kaybı ve çocukluğun zorluklar karşısında nasıl bir savunma mekanizmasına dönüştüğünü de gösterir. Sinan'ın babasıyla olan her sahne, hikayenin karanlık atmosferini dengeleyen birer duygu merkezi işlevi görür.

Sinan Karayel, 2010 sonrası Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterlerin dramatik etkilerini anlamak için önemli bir örnektir. Onun hikayesi, yalnızca bireysel bir trajediyi değil, aynı zamanda toplumsal sorunların bir yansımasını da içerir.

2.1.2 Kardeşlerim Dizisi Örneği

Kardeşlerim, NGM yapım tarafından yayımlanan, ilk bölümü 20 Şubat 2021 tarihinde gösterilen, yönetmenliğini Serkan Birinci'nin üstlendiği, senaryosu Gül Abus Semerci tarafından yazılmış olan dram, gençlik ve romantik kategorilerindeki Türk televizyon dizisidir. Başrollerinde Celil Nalçakan, Cüneyt Mete, Simge Selçuk, Yiğit Koçak, Halit Özgür Sarı, Onur Seyit Yaran, Fadik Sevin Atasoy, Ahu Yağtu ve Su Burcu Yazgı Coşkun bulunmaktadır. 4 sezon süren dizi, 8 Haziran 2024 tarihinde yayımlanan 132. bölümü ile final yaparak sona ermiştir.

Dizi, For My Family adıyla; İspanya, Şili, Cezayir, Bahreyn, Çad, Cibuti, Mısır, Gazze, İran, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Libya, Moritanya, Fas, Umman, Filistin, Katar, Suudi Arabistan, Somali, Güney Sudan, Sudan, Suriye, Tunus, Birleşik Arap Emirlikleri, Batı Şeria, Yemen, Rusya, Romanya, İsrail, Özbekistan dahil olmak üzere 30'dan fazla ülkede yayınlanmaktadır. 15 Ağustos 2021'de Orta Doğu'nun en büyük internet platformlarından biri olan OSN'de yayınlanmaya başlamıştır.

2.1.2.1 Kardeşlerim Dizisinin Dramaturjik Çözümlemesi

Dizi Adı: Kardeşlerim

Yayın Tarihi: 2021-2024

Yapımcı: NGM Medya

Senarist: Gül Abus Semerci

Tür: Dram, aile

Özet: Kardeşlerim dizisi, hayatın zorluklarıyla mücadele eden dört kardeşin - Kadir, Ömer, Asiye ve Emel - hikayesini anlatan dokunaklı bir dramadır. Anne ve babalarını ardı ardına kaybeden bu kardeşler, yalnızca birbirlerine tutunarak hayatta kalmaya çalışmaktadırlar. Dizinin başında, Eren ailesi mutluluk içinde yaşarken, baba Veli Eren'in işten çıkarılmasıyla ekonomik kriz kapıya dayanır. Veli, ailesinin geçimini sağlamak için çabalarken, trajik bir kazada hayatını kaybeder. Bu kaybın ardında, anne

Hatice Eren de bir trafik kazasında yaşamını yitirir. Ani vefatlar, dört kardeşi derin bir üzüntüye boğar ve hayatta kalma mücadelesine zorlar. Ailenin en büyük ferdi Kadir, kardeşlerine hem anne hem de baba olmaya çalışırken, Ömer, Asiye ve küçük Emel ile birlikte İstanbul'un zorlu yaşam koşullarında ayakta durmaya çabalarlar. Eğitimlerine devam etmek isteyen kardeşler, bir yandan da geçimlerini sağlamak için çeşitli işlerde çalışmak zorundadırlar. Bu süreçte, zengin ve güçlü Atakul ailesiyle yolları kesişir.

Atakul ailesinin reisi Akif Atakul, Eren ailesinin yaşadığı trajedilerin dolaylı bir sorumlusudur. Akif'in karanlık sırları ve entrikaları, kardeşlerin hayatını daha da karmaşık hale getirir. Özellikle Kadir'in Akif'in kızı Melisa ile yaşadığı duygusal ilişki, sınıfsal farklılıklar ve aileler arasındaki gerilim nedeniyle zorluklarla doludur. Dizinin ilerleyen bölümlerinde, kardeşler arasındaki bağlar sınanır. Kadir, ailesini korumak için büyük fedakarlıklar yaparken, Ömer biyolojik ailesiyle ilgili şok edici gerçeklerle yüzleşir. Asiye, Doruk Atakul ile inişli çıkışlı bir ilişki yaşarken, bu durum onu hem aşk hem de ailevi sorumluluklar arasında bir denge kurma çabasına iter. Küçük Emel ise yaşına rağmen yaşadığı travmalarla başa çıkmaya çalışmaktadır. Dizi boyunca, Eren kardeşler dostluk, aşk, ihanet ve adalet arayışı gibi temalar etrafında dönen olaylarla karşılaşır. Her bölümde, hayatın zorluklarına karşı birlikte durmanın ve aile bağlarının gücünün önemi vurgulanır. Dizi finaline yaklaşırken, kardeşler geçmişin sırlarıyla yüzleşir ve umutlarını yeniden inşa etmeye çalışır.

Ana Tema: Aile bağlarının gücü ve zorluklarla mücadele. Kardeşlerin birbirlerine destek olarak hayatın zorluklarını aşmaya çalışması anlatılır.

Alt Temalar: Ebeveyn kaybı, adalet arayışı, toplumsal sınıf farkları, dayanışma, fedakarlık, sevgi ve umut.

Mesajlar: Hayatta kalmanın ve güçlü kalmanın en önemli unsuru aile ve dayanışmadır. Toplumsal eşitsizliklere rağmen umut her zaman korunabilir. Ayrıca, insan ilişkilerinde dürüstlük, sevgi ve fedakârlığın önemi vurgulanır.

TABLO 3: Kardeşlerim Karakter Tablosu

Karakter Adı	Rolü/İlişkisi	Özellikleri
Asiye Eren	Eren ailesinin en büyük kız kardeşi	Duygusal ve fedakâr özellikleri ön plana çıkmaktadır. Ailesini bir arada tutmaya çalışan, olgun, güçlü, gerektiğinde kendi hayallerinden vazgeçebilen biridir.
Kadir Eren	Ailenin en büyük kardeşi, diğer kardeşlerin koruyucusu	Liderlik eden; fedakâr, sorumluluk sahibi, cesur, ailesi için her şeyi göze alabilen, adalet duygusu güçlü bir karakterdir.
Ömer Eren	Eren ailesinin ortanca kardeşi	Hırslı; çoğunlukla kırılğan, duygusal patlamalara açık, kendini kanıtlama isteği güçlü biridir.
Emel Eren	Eren ailesinin en küçük kardeşi	Ailenin en küçük üyesidir. Masum, sevimli, ailesinin sevgisiyle büyüyen, olaylardan en çok etkilenen, küçük yaşta olgunlaşmak zorunda kalan bir karakterdir.
Şengül Eren	Eren ailesinin halası	Çıkarıcı, manipülatif, fırsatçı, aile değerlerini

		menfaatleri için kullanmaktan çekinmeyen
Orhan Eren	Şengül'ün eşi, Eren ailesine destek olmaya çalışan	İyi kalpli, çalışkan, ailesine bağlı, Şengül'ün baskısı altında ezilen, fedakâr
Nebahat Atakul	Akif'in eşi, Berk ve Doruk'un annesi	Kontrolcü, otoriter, kıskanç, ailesi ve sosyal statüsü için her şeyi göze alan
Akif Atakul	Zengin iş adamı, Atakul ailesinin babası	Kurnaz, manipülatif, çıkarıcı, para ve güç için her şeyi yapabilen, duygusal ilişkilerinde yüzeysel
Süsen Kılıç	Ömer'in sevgilisi, okul arkadaşı	Hassas, romantik, duygusal, iç çatışmaları olan, ailesinin zenginliğiyle kendi dünyası arasında sıkışmış
Berk Atakul	Akif ve Nebahat'in oğlu	Şımarık, zengin çocuğu tavırlarına sahip, zamanla olgunlaşan, içten içe adil bir karakter
Doruk Atakul	Akif'in oğlu, Asiye'nin sevgilisi	Ailesinin baskısına rağmen kendi yolunu çizmeye çalışan, sevecen, korumacı, cesur

Harika Manyaslı	Şengül'ün yeğeni, Eren ailesinin kuzeni	Bencil, rekabetçi, sınıf farkını öne çıkaran, zengin çocuk kompleksi yaşayan, sonradan olgunlaşan
Tolga Ertürk	Asiye'nin sınıf arkadaşı	Asi, serseri, alaycı, zamanla olgunlaşan, sevgiyle değişen bir karakter
Ayşe	Ömer'in çocukluk arkadaşı	Dürüst, nazik, sevgi dolu, Ömer'e her zaman destek olan
Suzan Manyaslı	Harika'nın annesi, Akif'in eski sevgilisi	Kırılğan, fedakâr, Harika'ya olan sevgisiyle yaşamını yönlendiren, geçmişin yükünü taşıyan
Sevgi Eren	Eren kardeşlerin annesi	Ailesine bağlı, fedakâr, olayların başında trajik bir şekilde hayatını kaybeden
Veli Eren	Eren kardeşlerin babası	Ailesine düşkün, dürüst, trajik bir şekilde hayatını kaybeden
Yasmin Manyaslı	Suzan'ın küçük kızı, Harika'nın kardeşi	Masum, ailesiyle bağları güçlü, sevimli
Oğulcan Eren	Şengül ve Orhan'ın oğlu	Çalışkan, ailesine bağlı, sorumluluklarını yerine getiren, zaman zaman isyankâr

Aybike Eren	Şengül ve Orhan'ın kızı	İnatçı, rekabetçi, okul ve sosyal çevresinde popüler olmaya çalışan, abisine destek veren
-------------	-------------------------	---

Serim: Anne ve babanın ölümüyle kardeşlerin hayatlarının değişmesi. İlk bölümlerde aile bağları, kayıplar ve yeni düzene uyum sağlama süreci anlatılır.

Düğüm: Kardeşlerin bir arada kalma mücadeleleri, sınıfsal farkların getirdiği çatışmalar ve bireysel travmaları işlenir.

Çözüm: Kardeşlerin hayatta kalma çabalarının zorlukları ve bu sürecin aile bağlarını test etmesi. Çoğu çatışma çözüme ulaşmaz; bu da dramatik gerginliği korur.

Çatışma Türleri: Zengin ve fakir sınıflar arasındaki çatışmalar, öğrenciler arasındaki sosyal farklar ve bireyler arası anlaşmazlıklar. Karakterlerin içsel travmaları ve kimlik arayışları, özellikle Ömer ve Asiye'de belirgindir. Toplumsal eşitsizliklere ve adaletsizliğe karşı verilen mücadele.

Metaforlar:

- 1) Kardeşlerin yaşadığı ev, güvenlik ve birliktelik simgesidir. Ancak zamanla yaşadıkları çatışmalar evin içinde de gerginlik yaratır.
- 2) Asiye'nin söylediği şarkılar, umut ve direnç duygusunu yansıtarak dramatik etkiyi artırır.
- 3) Diyaloglar: Karakterler arasındaki diyaloglar, sınıfsal çatışmaları ve aile içindeki dinamikleri güçlü bir şekilde ifade eder. Özellikle Asiye ve Ömer arasındaki tartışmalar, bireysel ve toplumsal çatışmayı bir araya getirir.

Toplumsal ve Kültürel Bağlam

Toplumsal Sorunlar: Fakirlik, sınıfsal eşitsizlikler, çocuk işçiliği, eğitimde fırsat eşitsizliği ve toplumsal adalet.

Kültürel Kodlar: Türk toplumundaki aile dayanışması, büyüklerin fedakârlığı ve kardeşlik bağlarının kutsallığı dizinin temel kültürel değerlerindendir. Ayrıca, mahalle kültürü ve dayanışma ruhu işlenmiştir.

Anlatım ve Yapısal Özellikler

Anlatıcı: Hikâye, karakterlerin bakış açılarından anlatılır. Doğrudan bir dış anlatıcı yoktur, ancak olayların dramatik akışı karakterlerin bireysel yolculuklarıyla bağlantılıdır.

Bölüm Yapısı: Her bölüm, kardeşlerin yaşadığı yeni zorluklarla başlar ve genellikle dramatik bir noktada sona erer.

Dramatik Akış: Aile trajedisi, sınıfsal farklar ve bireysel karakter gelişimleri arasında başarılı bir denge kurar.

Final: Kardeşlerin aile bağlarının gücü sayesinde hayatta kalmayı başarmaları dizinin temel mesajıdır. Ancak çatışmaların çoğu çözüme ulaşmaz, bu da dramatik gerginliği devam ettirir.

Çatışmaların Çözümü: Kardeşlerin bireysel mücadeleleri ve toplumsal sınıf farklarının yarattığı sorunlar çözüme kavuşmaz; bu da hikâyeye daha gerçekçi bir ton kazandırır.

2.1.2.2 Dizideki Aile Kavramı

Kardeşlerim dizisi, aile bağlarını, sevgi, fedakârlık ve dayanışma üzerinden işlerken ayrılık ve ölüm gibi trajik olayları merkeze alan bir yapıya sahiptir. Dizide her bir aile, farklı nedenlerle ayrılıklar yaşar ve ölümün acı gerçekleriyle yüzleşir. Bu durum, hem karakterlerin hem de izleyicilerin duygusal derinliklere inmesini sağlar.

Eren ailesi, dizinin ana karakterlerini oluşturur ve aile bağlarının en yoğun yaşandığı çekirdek ailedir. Anne ve babalarının ani ölümü, dört kardeşi yalnız bırakırken, bu kayıp onların büyümesini ve olgunlaşmasını hızlandırır. Özellikle Kadir, kardeşlerinin tüm sorumluluğunu üstlenerek ailenin lideri olur. Ölümün getirdiği ayrılık, Eren ailesinin bir arada kalma mücadelesini güçlendirir. Kardeşlerim dizisinin merkezinde Eren ailesi bulunmaktadır. Anne ve babalarını kaybettikten sonra dört kardeş birbirine sıkı sıkıya sarılır. Maddi zorluklara rağmen birbirlerini koruma ve destekleme çabaları, dizinin ana temasını oluşturur. Özellikle Kadir, ailenin en büyük çocuğu olarak kardeşlerinin sorumluluğunu üstlenir. Ailedeki diğer kardeşler de süreç içinde fedakârlık yapmayı öğrenir.

Çocukların amcası Orhan ise Şengül ile evlidir. Aybike ve Oğulcan adında iki çocukları vardır. Şengül, para ve statü hırsıyla hareket eder. Bu hırs, zaman zaman ailesini tehlikeye atsa da içinde bulunduğu şartlardan kurtulma çabasını da gösterir. Orhan, Şengül'ün tam tersine daha sakin ve anlayışlı bir baba figürüdür. Ailesi için elinden geleni yapmaya çalışır. Şengül ve Orhan'ın farklı karakterleri zaman içinde daha fazla çatışmaya sebep olur ve bir ayrılık yaşanır. Orhan, başka biriyle evlenir ama zaman içinde bu evlilik de sonlanır ve Şengül ile geri evlenir.

İlerleyen bölümlerde Şengül vefat eder. Şengül'ün vefatından sonra Oğulcan ve Aybike dağılır. Oğulcan ne yapacağını bilemez ve okulda sürekli kavga çıkartmaya başlar. Aybike ise daha çok kendi içine döner ve annesizliğin zorluğu ile başa çıkmaya çalışır.

Atakul ailesi, varlıklı bir ailedir ve güçlü bir imaj çizmeye çalışır. Ancak, aile içindeki sorunlar bu imajın arkasında gizlidir. Akif, ailesine olan bağlılığını gösteriyor gibi görünse de kendi çıkarlarını ön planda tutar. İşlediği suçlar ve ahlaki açıdan sorgulanabilir kararları, aileyi sık sık zor duruma sokar.

Atakul ailesinde ölüm, çoğunlukla Akif Atakul'un işlediği suçların bir yansımasıdır. Akif'in karanlık geçmişi ve çıkarları uğruna yaptığı hatalar, çevresindeki birçok kişinin hayatını kaybetmesine yol açar. Melisa, babasının karanlık tarafıyla yüzleşirken ölümün sadece fiziksel bir kayıp olmadığını, aynı zamanda duygusal bir kopuşu da beraberinde getirdiğini anlar. Doruk ve Melisa, zengin bir yaşamın içinde büyümüş olsalar da babalarının manipülatif tavırları ve baskıcı yaklaşımı altında kendi yollarını bulmaya çalışır.

Doruk, zamanla daha vicdanlı bir karaktere evrilirken Melisa'nın duygusal gelgitleri ön plandadır. Doruk ve Melisa, Atakul ailesindeki çatışmaların ve ayrılıkların ortasında birbirlerine tutunan iki kardeştir. Babaları Akif'in manipülatif tavırları ve anneleri Nebahat'in duygusal dengesizlikleri, kardeşlerin birbirine olan bağlılığını sınar. Bu bağlılık, aile içindeki diğer bireylerden duygusal olarak ayrılmalarını da beraberinde getirir.

Berk'in ailesi zengin bir geçmişe sahip olmasına rağmen aile içi ilişkilerinde sevgi eksikliği vardır. Ebeveynlerinin ilgisizliği, Berk'in asi bir genç olarak

davranmasına neden olur. Ardından ise evlatlık olduğunu öğrenir. Elif'in ise öz kız kardeşi olduğunu öğrenir. Bu gerçeği annesi Ayla'dan hesap sorarak teyit eder. Berk ve Elif'in biyolojik ailesi bir aylık iken Berk'i Ayla'lara verir. Elif ise tek çocuk olarak büyür.

Ayşe'nin annesi, oldukça otoriter ve baskıcı bir yapıya sahiptir. Bu durum, Ayşe'nin özgürlüğünü kısıtlar ve kendi hayatını yaşamasını zorlaştırır. Ayşe, hem ailesinin hem de çevresinin üzerindeki baskılarla başa çıkmaya çalışır. Onun hikâyesi, gençlerin üzerindeki toplumsal ve ailevi baskıları gözler önüne serer. Aile içindeki baskı, bazen ölüm kadar kalıcı duygusal yaralara neden olabilir. Ayşe'nin hikâyesi, ayrılıkların sadece fiziksel olmadığını, duygusal kopuşların da hayatı etkilediğini gösterir.

Süsen'in ailesi dışarıdan mükemmel bir yaşam sürüyor gibi görünse de içten içe çatışmalar yaşanır. Süsen, ailesinin baskıları ve kendi içindeki çatışmalar arasında sıkışır. Onun hikâyesi, toplumun beklentileri ile bireysel özgürlük arasında kalan gençlerin yaşadığı zorlukları yansıtır.

Tolga'nın ailesiyle olan ilişkisi sorunludur. Bu durum, onun hırçın ve saldırgan davranışlarının temel nedenidir. Tolga, ailesinden yeterince sevgi ve destek görmeyen bir genç olarak duygusal bir boşlukta büyür. Bu eksiklik, onun hırçın ve saldırgan davranışlarını tetikler. Sevgi eksikliği, bir anlamda duygusal bir ölüme dönüşerek, bireyin aile içindeki bağlarını tamamen koparabilir. Tolga'nın hikâyesi, ayrılıkların bazen sevgi yokluğuyla başladığını vurgular.

Kardeşlerim dizisindeki aileler, farklı toplumsal katmanları ve aile dinamiklerini temsil eder. Sevgi, bağlılık, çatışma ve fedakârlık gibi temalar, her ailede farklı bir şekilde işlenmiştir. Dizideki bu çeşitlilik, aile ilişkilerinin ne kadar karmaşık ve çok yönlü olduğunu başarılı bir şekilde ortaya koyar.

Dizide ölüm ve ayrılık, sadece kayıplar üzerinden değil, aynı zamanda aile bağlarının yeniden tanımlanması üzerinden işlenir. Özellikle Eren ailesinde, anne ve babalarının kaybı, kardeşler arasındaki sevgi ve bağlılığı güçlendirirken, bazı ailelerde bu durum tam tersine dağılmalara yol açar. Ayrılık ve ölüm, ailelerin kimliklerini

yeniden şekillendirir. Dizide, ayrılık ve ölüm gibi travmatik olayların genç karakterler üzerindeki etkileri sık sık vurgulanır. Gençler, bu tür olaylarla başa çıkarken ya olgunlaşır ya da kendi iç dünyalarına kapanır. Bu durum, her bireyin travmayı farklı şekillerde işlediğini gösterir.

Kardeşlerim, ayrılık ve ölüm temalarını etkileyici bir şekilde işlerken, aile bağlarının ne kadar önemli olduğunu ve bu bağların ne denli kırılgan olabileceğini gözler önüne serer. Dizinin anlatımı, ayrılıkların ve ölümlerin ardından gelen dayanışma, sevgi ve yeniden başlama hikâyeleriyle izleyicilere umut verir. Hayatın bu kaçınılmaz gerçekleri, her bir karakterin hikâyesinde derin izler bırakır ve izleyicilere empati kurma fırsatı sunar.

2.1.2.3 Ebeveyn Kaybının Kadir, Asiye, Ömer ve Emel Üzerindeki Dramatik Etkisi

"Kardeşlerim" dizisinde Asiye, Ömer ve Emel karakterleri, ebeveyn kaybının çocuklar üzerindeki etkilerini dramatik bir şekilde yansıtmaktadır. Anne ve babalarını peş peşe kaybeden bu üç kardeş, hayatın zorluklarına karşı tek başlarına mücadele ederken, çocukluklarının ellerinden alınması gibi evrensel bir temayı güçlü bir şekilde temsil ederler. Ebeveyn kaybı, onların erken yaşta olgunlaşmasını ve sorumluluk almasını gerektirir.

Asiye, ailenin en büyük kız kardeşi olarak, kardeşlerini bir arada tutmak ve onlara moral vermek için kendi hayallerinden fedakârlık eden bir karakterdir. Onun sorumluluk bilinci, Asiye'nin hem annesel hem de kardeşsel bir figür olarak rol almasını sağlar. Özellikle Doruk Atakul ile yaşadığı inişli çıkışlı ilişki, onun duygusal olgunluğunu ve iç çatışmalarını yansıtır.

Ömer, biyolojik ailesiyle ilgili gerçeği öğrendiğinde, dizinin en karmaşık duygusal yolculuğunu yaşayan karakterlerden biri olur. Kendi kimliğini sorgulaması ve geçmişle yüzleşmesi, Ömer'in dramatik işlevini artırır. Onun kendini kanıtlama arzusu, hem ailesine destek olma çabasından hem de kendi içsel kırılganlıklarından kaynaklanır. Bu, Ömer'i derinlikli bir karakter haline getirir.

Ailenin en küçük üyesi olan Emel, masumiyetin ve çocukluğun travmalar karşısındaki kırılganlığını temsil eder. Anne ve babasının yokluğunda büyüyen Emel, kardeşlerinin desteğiyle ayakta kalmaya çalışır. Ancak onun yaşadığı duygusal zorluklar, izleyiciye ebeveyn kaybının çocuk psikolojisi üzerindeki derin etkilerini güçlü bir şekilde aktarır.

Kardeşlerin, zengin Atakul ailesiyle karşı karşıya kalmaları, dizinin sınıfsal eşitsizlikler üzerine yaptığı vurguyu derinleştirir. Özellikle Asiye ve Doruk'un ilişkisi, farklı sosyoekonomik düzeylerin bireyler üzerindeki etkilerini dramatik bir şekilde işler. Bu, çocukların hem bireysel hem de toplumsal çatışmalarla başa çıkmaya çalıştığını gösterir.

Anne ve baba kaybı, Kadir karakterinin dramatik evriminin temel taşıdır. Ailenin en büyük ferdi olarak, Kadir, bu traumatik kayıplar sonucunda kişisel yaşamını bir kenara bırakıp, kardeşleri için bir koruyucu ve rehber figürü haline

gelir. Ebeveynlerinin ansızın hayatlarını yitirmesi, onu hem duygusal hem de fiziksel olarak erken bir olgunluğa zorlar.

Kadir, ailede anne ve babanın yokluğunu hissettirerek, bu boşluğu doldurmak için kendini feda eder. Bu süreçte, kendi hayallerinden, gençliğinden ve duygusal ihtiyaçlarından feragat ederek, kardeşlerinin ihtiyaçlarını önceliği haline getirir. Kadir'in bu liderlik rolü, karakterini bir fedakârlık ve dayanışma sembolüne dönüştürür.

Anne ve babalarının kaybı, Kadir'in üzerine ağır bir sorumluluk yükler. Kardeşlerine hem anne hem de baba olmaya çalışması, zaman zaman psikolojik yıpranmalara yol açar. Bu durum, Kadir'in içindeki kırılganlığı gözler önüne sererken, güçlü bir lider olma çabasıyla bu hassas yanlarını gizleme çabasını da gösterir.

Ebeveyn kaybının ardından Kadir, kardeşlerinin birbirine daha sıkı bağlanmasını sağlamak için büyük çaba sarf eder. Aile bağlarının kopmaması adına yaptığı fedakarlıklar, dizinin merkezindeki dramatik unsurlardan birini oluşturur. Kadir'in bu çabaları, kardeşlik bağlarının önemini ve dayanışmanın değerini güçlü bir şekilde vurgular.

Ebeveynlerin yokluğu, Kadir'i bir yandan ailesini koruma görevine yönlendirirken, diğer yandan bu görevle başa çıkma konusunda içsel çatışmalar yaşamasına neden olur. Kadir, kardeşlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırken, aynı zamanda kendi kayıp duygularıyla da yüzleşmek zorundadır. Bu karmaşık içsel mücadele, onun duygusal derinliğini artırır.

Kadir'in dizideki trajik ölümü, onun anne ve baba kaybindan sonra üstlendiği liderlik ve koruyuculuk rolünü kardeşlerine devreder. Onun ölümü, kardeşlerin tek başlarına hayatta kalmayı öğrenme zorunluluğunu vurgular. Bu durum, ebeveyn kaybının etkisiyle kardeşler arasındaki dayanışmayı daha da güçlendirir.

Bu bağlamda, toplumun rolü, Kadir ve kardeşlerinin yaşadığı derin kayıplar karşısında nasıl bir destek sunacağı ile şekillenir.

Kadir, anne ve babasının yokluğunu gidermeye çalışırken, çevresindeki toplumun da desteğini aramaktadır. Ancak, karşılaştığı sosyal eşitsizlikler ve dışsal

baskılar, bu desteği yeterince bulamamasına neden olur. Bu durum, ebeveyn kaybının bir çocuk üzerindeki etkilerinin toplumsal boyutlarını gözler önüne serer.

Türk toplumunda, ailenin en büyük çocuğunun ebeveynlerin yokluğunda sorumluluk alması sıkça görülür. Kadir'in hikayesi, bu kültürel dinamiği dramatik bir şekilde temsil etmektedir. Fedakârlığı ve liderliği sayesinde, Kadir sadece ailesi için değil, izleyicileri için de güçlü bir figür haline gelir.

Anne ve baba kaybı, Kadir'in duygusal kırılganlığını ortaya çıkarır; ancak bu kırılganlık, onu güçlü ve koruyucu bir birey olarak gösterme çabasıyla örtüşür. Bu durum, izleyicilerde derin bir empati uyandırarak, kayıpların bir birey üzerindeki çok yönlü etkilerini anlamalarına yardımcı olur.

Kadir'in hikayesi, ebeveyn kaybının çocuklar üzerindeki dramatik etkilerini, dayanışmanın ve fedakarlığın iyileştirici gücünü vurgular. Onun trajik öyküsü, kayıpların yalnızca bireysel değil, toplumsal bir sorumluluk da yarattığını açıkça ortaya koyar. Kadir, ebeveyn kaybının bir çocuk üzerindeki dramatik etkilerinin en güçlü örneklerinden biridir. Onun hikayesi, kayıpların sadece duygusal yaralar açmakla kalmayıp, aynı zamanda bireyin yaşamındaki rollerini ve sorumluluklarını köklü bir şekilde değiştiren unsurlar olduğunu gösterir. Kadir, fedakarlık, dayanışma ve liderlik temaları ile ebeveyn kaybının dramatik sonuçlarını anlamak için vazgeçilmez bir karakterdir.

Fakat Kadir Eren karakteri trajik bir trafik kazası sonucu hayatını kaybetmiştir. Kadir'in ölümü, dizinin akışında önemli bir dönüm noktası oluşturmuştur. Kadir'in vefatı, kardeşleri Asiye, Ömer ve Emel üzerinde derin etkiler bırakmıştır. Ailenin en büyük çocuğu ve koruyucusu olan Kadir'in yokluğu, kardeşlerin hayatında büyük bir boşluk yaratmıştır. Asiye, Kadir'in ölümünden sonra ailenin sorumluluğunu üstlenmek zorunda kalmış, bu da onun genç yaşta büyük bir yük altına girmesine neden olmuştur. Ömer ve Emel ise abilerinin kaybıyla derin bir üzüntü yaşamış, ancak kardeşlerinin desteğiyle ayakta kalmayı başarmışlardır.

Kadir'in ölümü, Eren kardeşlerin birbirlerine daha da kenetlenmesine ve zorluklara birlikte göğüs germelerine vesile olmuştur. Bu süreçte, kardeşler arasındaki bağlar güçlenmiş ve birbirlerine olan destekleri artmıştır. Kadir'in yokluğu, onların

hayatında geri dönülmez bir boşluk bırakmış olsa da, birlikte hareket ederek bu zorluğun üstesinden gelmeye çalışmışlardır.

Asiye, Ömer ve Emel, ebeveynlerinin yokluğunda birbirlerine tutunarak hayatta kalmaya çalışırlar. Bu bağlamda, aile bağlarının gücü, dizinin en önemli temalarından biridir. Kardeşler arasındaki dayanışma, hayatın getirdiği zorluklara karşı bir direnç oluştururken, onların karakter gelişimini de destekler.

Asiye'nin söylediği şarkılar, umudun ve direncin metaforu olarak dizide önemli bir yer tutar. Onun müziğe olan tutkusu ve kardeşlerine moral verme çabası, Asiye'nin yalnızca bir abla değil, aynı zamanda bir rehber olduğunu da vurgular. Bu yönüyle Asiye, aile dayanışmasının merkezinde yer alır.

Ömer, dizideki en hırslı karakterlerden biridir. Ancak bu hırs, zaman zaman öfkeye dönüşerek hem kendisiyle hem de çevresindekilerle çatışmasına neden olur. Bu yönüyle Ömer, sadece bireysel kimlik arayışını değil, aynı zamanda sınıfsal ve toplumsal baskılar karşısında bireylerin içsel çatışmalarını da temsil eder.

Emel, kardeşler arasında en savunmasız olanıdır. Çocuk yaşta ebeveyn kaybı ve yaşadığı zorluklar, onun masumiyetine gölge düşürür. Ancak kardeşlerinin sevgisi ve desteği, Emel'in hayata tutunmasını sağlar. Onun karakteri, kaybolan çocukluk ve erken olgunlaşma temasını güçlü bir şekilde işler.

İlk bölümde Emel ve Asiye'nin annesinin son attığı ses kaydını dinlemesi ve Emel'in annelerinin yaptığı son sütlacı istemesi aile kaybından sonra nasıl ailelerine nasıl özlem duyduklarını göstermektedir. 51. Bölümde ise anneler günü sebebiyle Emel, Asiye'den Sütlaç ister. Sütlaç kokusunun annelerini hatırlatması yine güçlü bir özlem işaretidir.

Bu süreçlerde Ömer'in gerçek kardeşleri olmadığını öğrenirler. Ömer'in biyolojik ailesiyle ilgili gerçeklerin ortaya çıkması, hem onun hem de çevresindekilerin hayatında derin etkiler yaratmıştır. Ömer, yıllardır kardeşi bildiği kişilerle aslında kan bağı olmadığını öğrendiğinde büyük bir şok yaşar ve bu durum, onun kimlik arayışını ve aidiyet duygusunu sarsmıştır. Özellikle, biyolojik babası Ahmet Yılmaz'ın kim olduğunu öğrenmesi, Ömer'in duygusal dünyasında karmaşaya neden olmuştur.

Bu gerçeğin ortaya çıkması, Ömer'in kardeşleriyle olan ilişkisini de etkilemiştir. Kardeşleri, Ömer'in biyolojik olarak ailelerinden olmadığını öğrendiklerinde, başlangıçta şaşkınlık ve üzüntü yaşamışlardır. Ancak, aralarındaki güçlü bağlar sayesinde, kan bağının ötesinde bir aile olduklarını fark etmişlerdir. Bu süreç, onların birbirlerine olan bağlılıklarını ve sevgilerini daha da pekiştirmiştir. Ömer'in biyolojik ailesiyle tanışması, onun hayatında yeni sorumluluklar ve zorluklar getirmiştir. Biyolojik babasıyla kurduğu ilişki, Ömer'in kendi kimliğini ve geçmişini yeniden değerlendirmesine neden olmuştur. Bu durum, onun karakter gelişiminde önemli bir rol oynamış ve izleyicilere derin duygusal anlar sunmuştur.

Ömer, biyolojik annesinin Suzan olduğunu öğrenmiştir. İlk başlarda, Ömer ve Suzan arasındaki ilişki karmaşık ve mesafeli olmuştur. Ömer, Suzan'ı annesi olarak kabul etmekte zorlanmış ve aralarındaki bağın güçlenmesi zaman almıştır. Suzan ise geçmişte yaptığı hataların pişmanlığını yaşarken, oğluyla yakınlaşmak için çaba sarf etmiştir. Bu süreçte, ikili arasında duygusal anlar yaşanmış ve ilişkileri yavaş yavaş gelişmiştir. Ancak, Suzan'ın ani ölümü, Ömer için büyük bir yıkım olmuştur. Annesiyle yeni bir bağ kurmaya başlamışken, onu kaybetmek, Ömer'in duygusal dünyasında derin yaralar açmıştır. Suzan'ın vefatı, Ömer'in hayatında bir boşluk yaratmış ve onun yas sürecine girmesine neden olmuştur. Bu kayıp, Ömer'in karakter gelişiminde önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Ömer, annesinin ölümünün ardından, onunla geçirdiği kısa süreyi ve paylaştıkları anıları hatırlayarak teselli bulmaya çalışmıştır. Bu süreçte, kardeşleri ve yakın çevresi ona destek olmuş, birlikte bu zorluğun üstesinden gelmeye çalışmışlardır. Ömer'in yaşadığı bu acı, onun olgunlaşmasına ve hayata bakış açısının değişmesine neden olmuştur.

Sonuç olarak, Ömer'in biyolojik annesiyle yüzleşmesi ve ardından onu kaybetmesi, karakterin duygusal derinliğini artırmış ve izleyicilere etkileyici anlar sunmuştur. Bu olaylar, dizinin dramatik yapısını güçlendirmiş ve karakterlerin birbirleriyle olan ilişkilerini daha da derinleştirmiştir. Ömer'in yaşadığı bu deneyimler, onun içsel yolculuğunda önemli bir yer tutmaktadır.

Son sezonda ise Asiye'nin ölümü, dizinin merkezindeki karakterlerin hayatında bir dönüm noktası olmuştur. Asiye, kardeşleri Ömer ve Emel için yalnızca bir abla değil, aynı zamanda bir anne figürüdür. Onların en büyük destekçisi ve ailesel bağlarını koruyan kişi olması sebebiyle onun kaybı sadece fiziksel bir boşluk değil, duygusal bir çöküntü de yaratmıştır.

Ömer, bu kaybı derinden hissetmiş ve kendisini büyük bir suçluluk duygusu içinde bulmuştur. Asiye'nin ölümünün ardından, Ömer sorumluluklarının daha da arttığını hissederken, aynı zamanda hayata karşı öfke ve karamsarlıkla dolmuştur. Onun için, Asiye'nin yokluğu yalnızca bir kayıp değil, aynı zamanda hayatta tutunduğu en sağlam dalın kırılmasıdır. Emel'i koruma ve ona destek olma görevini artık tek başına sırtlanmak zorunda kalan Ömer, bu süreçte olgunlaşırken duygusal olarak ağır bir yük altına girmiştir.

Emel ise, yaşının küçük olmasına rağmen büyük bir travmayla yüzleşmek zorunda kalmıştır. Ablasının yokluğunu kabullenmekte zorlanan Emel, hem sevgi hem de güven hissini kaybetmenin acısıyla baş etmeye çalışmaktadır. Asiye'nin yokluğu, onun yaşamında geri dönülmez bir boşluk bırakmış ve küçük yaşta büyük bir yalnızlıkla tanışmasına neden olmuştur. Ömer ve Emel'in birbirlerine olan bağlılıkları bu süreçte güçlenirken, aynı zamanda bu kaybın ağırlığı altında ezilmeleri, izleyicilere duygusal bir bağ kurma fırsatı sunmuştur.

Dizide, Eren kardeşlerin karşılaştığı sınıfsal farklılıklar, onların sosyal ve duygusal dünyalarını derinden etkiler. Bu çatışmalar, özellikle Asiye ve Ömer'in hikayelerinde öne çıkar. Zengin Atakul ailesiyle yaşanan gerilimler, kardeşlerin yaşadığı zorlukları daha da artırır ve onların hayatta kalma mücadelesini dramatize eder.

Dizide, Türk toplumunun aile dayanışması ve kardeşlik bağlarına verdiği önem güçlü bir şekilde vurgulanır. Asiye'nin fedakârlığı, Ömer'in çabası ve Emel'in masumiyeti, Türk kültüründeki aile değerlerinin dramatik bir temsilidir.

Anne ve babanın ani kaybı, dizinin temel dramatik çatışmasını oluşturur. Bu kayıplar, çocukların hayatını kökten değiştirirken, onların duygusal ve sosyal

dünyasında derin izler bırakır. Asiye, Ömer ve Emel'in hikayesi, ebeveyn kaybının çocuk karakterler üzerindeki yıkıcı etkilerini güçlü bir şekilde işler.

Asiye, Ömer ve Emel karakterleri, ebeveyn kaybı ve sınıfsal çatışmalar gibi travmalar karşısında dayanışmanın ve aile bağlarının iyileştirici gücünü temsil eder. Onların hikayesi, çocuk karakterlerin dramatik inşasında, bireysel ve toplumsal travmaların nasıl anlamlandırıldığını gösterir. Ebeveyn kaybı, bu karakterlerin hayatını zorlaştırsa da, dayanışma ve sevgi, hayatta kalma mücadelelerinin temelini oluşturur.

SONUÇ

Bu çalışma, 2010 Sonrası Türk televizyon dizilerinde ebeveyn kaybı ve boşanmanın çocuk karakterler üzerindeki dramatik etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, genel bir çerçeve sunarken "Poyraz Karayel" ve "Kardeşlerim" dizilerindeki karakterler üzerinde derinlemesine bir analiz gerçekleştirmiştir.

Sonuçlar, ebeveyn kaybı ve ayrılığı gibi dramatik unsurların Türk televizyon dizilerinde sadece bireysel karakterlerin hikâyelerini şekillendirmekle kalmayıp, aynı zamanda toplumsal mesajlar ve ahlaki dersler vermek için güçlü bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu durum, dizilerin hem izleyiciyle empati kurmasını kolaylaştırmakta hem de dramatik gerilim yaratmakta etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, karakterlerin bireysel travmalarının ve toplumsal meselelerin iç içe geçmiş bir anlatımla işlendiği gözlemlenmiştir.

Araştırmanın bulguları birkaç temel noktada özetlenebilir: Ebeveyn kaybı veya ayrılığı, çocuk karakterlerin dramatik derinliğini artıran bir unsur olarak öne çıkmıştır. "Poyraz Karayel" dizisinde Sinan karakteri, yaşadığı kaybın getirdiği olgunluk ve masumiyet arasında dengede tutulan bir yapı sunarken, "Kardeşlerim" dizisinde Kadir, Asiye, Ömer ve Emel karakterleri ebeveyn kaybının farklı yönlerini temsil etmektedir. Bu karakterlerin her biri, bireysel birer hikâye ile toplumsal bağlamı yansıtan güçlü dramatik araçlara dönüşmüştür.

Her iki dizi de aile bağlarının önemini ve toplumsal dayanışmayı vurgulamaktadır. "Kardeşlerim" dizisi sınıfsal çatışmaların keskin bir şekilde işlendiği bir hikâye sunarken, "Poyraz Karayel" bireysel adalet arayışını daha ön planda tutmaktadır. Bununla birlikte, her iki dizide de çocuk karakterlerin ebeveyn kaybına tepkileri, toplumsal normlar ve bireysel beklentiler arasındaki dengeyi sorgulatan bir yapı ortaya koymaktadır.

Her iki dizide metaforlar, semboller ve dramatik araçlar etkili bir şekilde kullanılmıştır. "Poyraz Karayel" dizisinde mizah ve trajedi arasındaki denge dikkat çekerken, "Kardeşlerim" dizisi trajediyi güçlü bir dramatik temel olarak sunmaktadır. Örneğin, Sinan'ın oyuncakları ya da Kadir'in aile içinde liderlik rolü gibi semboller, hikâyenin dramatik etkisini artırmaktadır.

Türk televizyon dizilerindeki çocuk karakterlerin temsili, hem toplumsal bir ayna görevi görmekte hem de bireysel hikâyelerin derinleşmesini sağlamaktadır. Araştırma, ebeveyn kaybının çocuk karakterlerde sadece travmatik bir unsur olmadığını, aynı zamanda bu karakterlerin büyüme, olgunlaşma ve kendini keşfetme süreçlerine doğrudan katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu durum izleyici kitlesine çocukluk travmalarının hem bireysel hem de toplumsal etkilerini daha net bir şekilde anlama fırsatı sunmaktadır. Ebeveyn kaybı gibi temaların zaman zaman idealize edildiği ya da gerçekçilikten uzaklaştırıldığı da gözlemlenmiştir. Örneğin, "Kardeşlerim" dizisinde karakterlerin birbirine olan aşırı bağımlılığı, dramatik etkinliği artırırken, bireysel hikâyelerin daha derinlemesine işlenmesini sınırlandırmaktadır. Buna karşılık, "Poyraz Karayel" daha bireysel bir anlatı sunarak karakter gelişimini desteklemiştir. Bunun yanı sıra, çocuk karakterlerin toplumsal eşitsizliklere verdikleri tepkiler, dizi izleyicisinin bireysel hikâyelere duyduğu empatiyi artırmıştır. Gelecek çalışmalarda, Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterlerin daha geniş bir örneklem üzerinden analiz edilmesi ve farklı kültürel bağlamlarla karşılaştırılması faydalı olacaktır. Özellikle ebeveyn kaybı ya da ayrılığı bağlamında, bu tür temaların diğer toplumsal meselelerle nasıl kesiştiğinin detaylı bir şekilde incelenmesi önemlidir. Çocuk karakterlerin travmatik deneyimlerden nasıl bir gelişim süreci yaşadığı ve bu sürecin hikâye yapısını nasıl etkilediği, gelecekteki çalışmalar için değerli bir araştırma konusu olabilir.

Bu çalışma, ebeveyn kaybı ve ayrılığı gibi evrensel temaların Türk televizyon dizilerindeki yansımalarını anlamaya yönelik önemli bir adım atmıştır. Araştırma bulguları, dizilerin toplumsal algılar üzerindeki etkisini ve dramatik yapının izleyiciyle bağ kurmadaki rolünü ortaya koyarak bu alandaki literatüre katkı sağlamaktadır. Özellikle "Poyraz Karayel" ve "Kardeşlerim" dizilerindeki dramatik yapıların analiz edilmesi, bu tür temaların izleyiciler üzerindeki etkilerini daha derinlemesine anlamamızı sağlamıştır.

2010 sonrası Türk televizyon dizilerinde ebeveyn kaybı ve boşanma temaları, çocuk karakterlerin dramatik temsillerinde derin bir etki yaratmıştır. Bu bağlamda, çalışmada ele alınan "Poyraz Karayel" dizisindeki Sinan Karayel karakteri ve "Kardeşlerim" dizisindeki Kadir, Asiye, Ömer ve Emel karakterleri,

ebeveyn kaybı ve boşanma gibi travmatik olayların çocuk karakterler üzerindeki yansımalarını detaylı bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Sinan Karayel karakteri, boşanma temasının çocuk karakterler üzerindeki dramatik etkisini yansıtan güçlü bir örnektir. Poyraz'ın hayatında hem bir motivasyon kaynağı hem de bir sorumluluk unsuru olan Sinan, çocukluk masumiyetinin travmalar karşısında nasıl erken olgunlaşmaya dönüştüğünü göstermektedir. Annesi Begüm'ün alkol bağımlılığı ve tedavi süreci ile babası Poyraz'ın yaşadığı adalet mücadelesi, Sinan'ın duygusal dünyasında derin yaralar açmıştır. Bununla birlikte, babasıyla kurduğu sevgi ve güven bağı, Sinan'ın bu travmalarla başa çıkma yolunda bir denge unsuru olarak öne çıkar.

Sinan Karayel, erken yaşta yaşadığı ebeveyn kaybı ve boşanma sonrası travmatik bir çocukluk deneyimi yaşamış, babasına olan bağlılığı onun duygusal dengesi için temel bir dayanak olmuştur. Sinan'ın çocukluk masumiyetini oyuncakları ve neşeli tavırlarıyla korumaya çalışması, onun travmalarla baş etme yöntemlerinden biri olarak öne çıkar. Ancak babasının adalet mücadelesindeki zorlukları, Sinan'ın içsel çatışmalarını derinleştirir. Bu bağlamda, Sinan'ın hikayesi, çocukların ebeveyn kaybı sonrası duygusal yüklerini nasıl taşıdığını güçlü bir şekilde gözler önüne sermektedir.

"Kardeşlerim" dizisinde ise ebeveyn kaybı, dört kardeşin hayatındaki en belirgin dönüm noktasıdır. Asiye, Ömer ve Emel karakterleri, ebeveynlerinin ani ölümü sonrasında hayatta kalma mücadelesine girer. Asiye, aileyi bir arada tutma sorumluluğunu üstlenerek fedakarlığın ve kardeşlik bağlarının temsilcisi olurken, Ömer kimlik arayışı ve sınıfsal çatışmalarla yüzleşir. Emel ise, çocuk yaşta olgunlaşmanın getirdiği zorluklarla başa çıkmaya çalışarak masumiyetin ve travmanın bir arada nasıl var olduğunu yansıtır.

Asiye Eren, ebeveynlerinin ani ölümü sonrası kardeşlerini bir arada tutmak için hem duygusal hem de fiziksel fedakârlıklarda bulunmuştur. Onun şarkıları, bir umut ve direnç metaforu olarak hikayede önemli bir yer tutarken, Asiye'nin liderlik rolü, kardeşlerinin travmalarıyla baş etmelerine yardımcı olmuştur. Bu süreçte Asiye'nin bireysel hayalleri ve duygusal ihtiyaçları geri plana itilmiştir. Ancak bu fedakârlık, onun dramatik yapının merkezindeki rolünü güçlendirmiştir.

Ömer Eren, ebeveyn kaybının yanı sıra biyolojik ailesine dair öğrendiği şok edici gerçeklerle kendi kimlik arayışına itilmiştir. Ömer'in hırsı ve öfkesi, onun sınıfsal çatışmalar ve bireysel travmalar arasında sıkışmışlığını göstermektedir. Sınıfsal eşitsizliklere ve toplumsal adaletsizliğe karşı duyduğu öfke, onun dramatik yapıya olan katkısını artırmıştır. Ömer'in hikayesi, bireysel kimlik arayışının, toplumsal baskılarla nasıl şekillendiğini çarpıcı bir şekilde ele alır.

Emel Eren ise, çocukluğunda yaşadığı travmatik deneyimlerin masumiyetle nasıl çatıştığını yansıtmaktadır. Emel'in sessizliği ve kardeşlerine olan bağımlılığı, ebeveyn kaybının yarattığı güven eksikliğini ve küçük yaşta olgunlaşmak zorunda kalmanın getirdiği zorlukları göstermektedir. Onun hikayesi, masumiyetin ve erken olgunlaşmanın dramatik etkisini izleyiciye güçlü bir şekilde aktarmaktadır.

Bu karakterlerin dramatik yapıda taşıdığı roller, ebeveyn kaybı ve boşanmanın sadece bireysel değil, toplumsal bir mesele olduğunu da gözler önüne sermektedir. Sinan'ın oyuncakları, Asiye'nin şarkıları ve Emel'in sessizliği, çocuk karakterlerin masumiyet ve travma arasında nasıl bir denge kurmaya çalıştığını simgeler. Aynı zamanda bu unsurlar, hikayelerin izleyici üzerindeki duygusal etkisini derinleştirir.

Her iki dizide de ebeveyn kaybı, kardeşler arasında güçlü bir dayanışma yaratırken, bireysel kimlik arayışlarını ve toplumsal çatışmalarını da artırmıştır. Sinan, Asiye, Ömer ve Emel karakterleri, yalnızca birer birey olarak değil, aynı zamanda Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterlerin toplumsal ve dramatik bir temsilidir. Onların hikayeleri, ebeveyn kaybının çocukların hayatındaki etkilerini anlamak ve bu temaların dramatik yapı içindeki gücünü kavramak için güçlü bir çerçeve sunmaktadır. Bu iki dizideki çocuk karakterler, Türk toplumunda aile bağlarının gücü, ebeveyn kaybının yarattığı travmatik etkiler ve çocukların toplumsal çatışmalardaki rollerini temsil etmektedir. Sinan'ın babasıyla olan ilişkisi, hem duygusal hem de dramatik bir boyut taşıırken, "Kardeşlerim" dizisindeki Asiye'nin liderliği, Ömer'in duygusal çatışmaları ve Emel'in travmatik deneyimleri, ebeveyn kaybı sonrası aile dayanışmasının önemini vurgular.

Ebeveyn kaybı ve boşanmanın çocuklar üzerindeki etkileri, bu diziler aracılığıyla sadece bireysel bir hikaye değil, aynı zamanda toplumsal bir sorunsal olarak işlenmektedir. Çocuk karakterlerin dramatik temsilleri, bu

temaların izleyiciler üzerindeki etkisini artırmakta ve toplumsal farkındalık yaratmaktadır.

Bu bağlamda, "Poyraz Karayel" ve "Kardeşlerim" dizilerindeki çocuk karakterlerin analizleri, ebeveyn kaybı ve boşanmanın dramatik etkilerini anlamak için önemli bir perspektif sunmaktadır. Sinan, Asiye, Ömer ve Emel karakterleri, sadece bireysel trajedileri değil, aynı zamanda toplumsal dinamikleri ve değerleri de yansıtan birer aynadır. Onların hikayeleri, Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterlerin daha derinlemesine işlenmesinin önemini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, bu çalışma Türk televizyon dizilerindeki çocuk karakterlerin ebeveyn kaybı ve ayrılığı temalarıyla nasıl işlendiğini ortaya koyarak, dramatik hikâye anlatımı ve toplumsal etkileşim arasındaki bağı daha net bir şekilde görmemize olanak tanımıştır. Gelecekte yapılacak araştırmaların bu alandaki mevcut literatürü daha da zenginleştirmesi beklenmektedir.

Bu çalışmanın, mevcut akademik literatüre ve medya araştırmalarına birkaç yönden katkı sunduğu düşünülmektedir:

Yerli televizyon dizilerinde ebeveyn kaybı ve boşanma temalarının nasıl işlendiğini ortaya koyarak, dramatik anlatılarda travma ve psikolojik gelişim arasındaki ilişkiyi irdelemiştir. Dizilerin kurgusal dünyasında çocuk karakterlerin travma sonrası davranış kalıpları, hayata karşı geliştirdikleri savunma mekanizmaları ve sosyal çevreleriyle kurdukları ilişkiler analiz edilmiştir.

Çocuklukta yaşanan ailevi travmaların medya aracılığıyla nasıl aktarıldığını inceleyerek, psikoloji ve medya çalışmalarını birleştiren disiplinlerarası bir bakış açısı sunmaktadır. Çalışma, ebeveyn kaybı ve boşanmanın çocuk karakterler üzerindeki etkilerini dramatik anlatı bağlamında ele alarak, televizyon içeriklerinin psikolojik açıdan değerlendirilmesine zemin hazırlamaktadır.

Türk televizyon dizilerinde çocuk karakterlerin nasıl yazıldığını ve bu karakterlerin yaşadığı travmaların dramatik anlatıya nasıl entegre edildiğini inceleyen bir çalışma olarak, senaryo yazımı üzerine yapılan akademik araştırmalara referans sağlayabilir. Senaristlerin, yapımcıların ve medya araştırmacılarının çocuk karakterlerin travmatik deneyimlerini ele alırken daha bilinçli bir anlatım dili kullanmalarına katkıda bulunabilir.

Türk toplumunda ebeveyn kaybı ve boşanmanın çocuklar üzerindeki etkisine yönelik toplumsal algının medya aracılığıyla nasıl şekillendiğini göstererek, televizyon dizilerinin bireyler üzerindeki duygusal ve psikolojik etkilerini tartışmaya açmaktadır. Bu bağlamda, medya içeriklerinin izleyici üzerindeki etkileri konusunda farkındalık yaratabilir ve gelecek çalışmalara yol gösterebilir.

Sonuç olarak, bu çalışma ebeveyn kaybı ve boşanmanın çocuk karakterler üzerindeki dramatik etkisini analiz ederek, medya, psikoloji ve toplumsal yapı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar için bir temel oluşturmuştur. Gelecekte, bu konunun farklı dizi türleri, platformlar veya uluslararası örneklerle karşılaştırmalı olarak ele alınması, daha geniş kapsamlı akademik tartışmaların önünü açacaktır.

KAYNAKÇA

- Akar, T. S. (2020). 2000-2010 YILLARI ARASINDA EN ÇOK İZLENEN TÜRK DİZİLERİNDE DİNİ MOTİFLER (YAPRAK DÖKÜMÜ DİZİSİ ÖRNEĞİ). *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Akın, K. (2018). *DİZİ SETLERİNDEN BASINA YANSIYAN VE YANSIMAYAN SORUNLAR*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi.
- Alanka, D. (2024, 1 22). Nitel Bir Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi: Teorik Bir Çerçeve . *Kronotop İletişim Dergisi* , s. 69 - 72.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and Growth in Personality*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Altundağ, Y. (2013). ANNE-BABASI BOŞANMIŞ ERGENLERİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNDE YORDAYICI DEĞİŞKENLER OLARAK YAŞAM DOYUMU VE YALNIZLIK. *Yüksek Lisans Tezi*, 13. Bolu: ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ.
- BBC. (2024, 10 28). *John Logie Baird*. BBC: <https://www.bbc.com/historyofthebbc/research/story-of-bbc-television/john-logie-baird> adresinden alındı
- beyazperde.com. (2024, Mayıs 9). <https://www.beyazperde.com/haberler/diziler/haberler-81311/> adresinden alındı
- Bowlby, J. (1980). *Sadness and Depression*. New York: Basic Books, INC. Publishers.
- Bulut, G. (2023). 2000'li Yıllarda Türk Dizi Sektörü Çalışma İlişkileri ve Koşullarına Eleştirel Bir Bakış. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi* , 397.
- Cereci, S. (2014, Kasım). TÜRK TELEVİZYON DİZİLERİNİN KÜRESEL BAŞARISI: EVRENSEL İNSAN YAKLAŞIMI . *The Journal of Academic Social Science Studies*, s. 8.
- Ceylan Apaydın, Ş. (2022, Aralık 26). Dijital Yayın Platformları ve Değişim Geçiren Diziler: On Bin Adım Dizisi Örneği. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, s. 4-6.
- Çalkaya, M. (2024, Ocak 29). *Türksat'tan yayın yapan televizyon kanalı sayısı 523'e ulaştı*. Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turksattan-yayin-yapan-televizyon-kanali-sayisi-523e-ulasi/3121739#:~:text=6%20bin%20210%20terminal%20kuruldu,62%20TV%20kanal%C4%B1na%20hizmet%20sunuyor>. adresinden alındı
- Çapuk, H. (2022). Gelişim Dönemlerine Göre Karakter Gelişimi. *Anatolian Journal Of Health Research* , 158.

- Ecem Pekgöz, A. K. (2020, Nisan). Oğuz Atay'ın Tehlikeli Oyunlar Romanı ile Poyraz Karayel Dizisinin Medyalararasılık Bağlamında Karşılaştırılması. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 183-185.
- Ertugrut, S. M. (2009). Yerli Televizyon Dizilerinde Dramatik Yapı. *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi.
- Eysenck, H. J. (1967). *The Biological Basis of Personality*. New Brunswick (U.S.A) and London (U.K): Transcation Publishers.
- Freud, S. (1917). *Mourning And Melancholia*. Londra.
- GENİŞ, M., TOKERİ, B., & ŞAKİROĞLU, M. (2019). Boşanmanın Çocuklara Etkisi, Çocuğa Söylenmesi ve Ebeveyn Yabancılaşması: Derleme Çalışması . *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* , s. 194.
- Gültekin, Z. (2006). Bir popüler kültür ürünü olarak mafya dizileri: Kurtlar Vadisi örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Hoş, Ö. K. (2022). TÜRK TELEVİZYON DİZİLERİNDE ROMANDAN UYARLAMALAR: KIRMIZI ODA ÖRNEĞİ. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul : Marmara Üniversitesi.
- İhtiyar, B. (2024). MODERNLEŞME BAĞLAMINDA TÜRK DİZİLERİNDE AİLENİN DÖNÜŞÜMÜ. İstanbul: Marmara Üniversitesi Doktora Tezi.
- İrfanoğlu, H. V. (2017). Televizyon Dizilerinin İzlenme Durumu ve Televizyon Dizilerindeki Şiddet Eğiliminin İzleyici Üzerine Etkisi: Acımasız Dünya Sendromu Ekseninde Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Kale, F. (2019). TRT Yerli Edebiyat Uyarlamaları. *TRT Akademi*, 133.
- Kapsal, H. (2012). SON DÖNEM TÜRK DİZİLERİNDE KADININ TOPLUMSAL KİMLİĞİNİN "DEĞİŞİMİ". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Karadoğan, U. C. (2019, Haziran 01). "Çocuk ve Çocukluk" Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet*, s. 196.
- Karakulas, S. (2019). *BİR ENDÜSTRİ ÜRÜNÜ OLAN DİZİLERİN ULUSLARARASI PAZARLANMASI: TÜRK DİZİLERİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA*. Eskişehir: Yüksek Lisans Tezi.
- Kars, N. (tarih yok). Bir Televizyon Türü Olarak Sitcom. *İletişim Fakültesi Dergisi* , 548.
- Kavi, A. N. (2019). *TELEVİZYONDA YAYINLANAN İNTERNET DİZİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME: Fİ DİZİSİ ÖRNEĞİ*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi.
- Kaytez, N. (2020). Death and Effects on The Child. *EURASIAN JOURNAL OF HEALTH SCIENCES*, 172-174.
- Kılıç, I. Ö. (2022). TÜRKİYE'DE DİZİ TEMALARI VE DİZİ İÇERİKLERİNİN BELİRLENMESİ: 2010 - 2020 DÖNEMİ . *KÜLTÜREL DEĞİŞİM VE*

ENDÜSTRİLEŞME SÜRECİNDE TÜRK DİZİLERİ 2010 - 2020 (s. 24).
içinde İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.

Kocagür, S. C. (2022, Haziran 27). Türkiye'deki Dijital Platformlar ve Değişen İçerik Biçimi: Tek Sezonluk Diziler. *Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi*, s. 72- 73.

Köroğlu, S. D. (2022). TÜRK TELEVİZYON DİZİLERİNDE ÇOCUK İMGESİ VE ÇOCUKLUĞUN TEMSİLİ . *Yüksek Lisans Tezi*. Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.

M. Mete Doğanay, M. A. (2021, Temmuz). TÜRKİYE’DE TELEVİZYON DİZİSİ SEKTÖRÜ. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 16(56), 855.

Medya Sahipliği ve Yoğunlaşma. (2024, Kasım 24). Media Ownership Monitor: <https://turkey.mom-rsf.org/tr/medya/> adresinden alındı

Mert Geniş, B. T. (1999). Boşanmanın Çocuklara Etkisi, Çocuğa Söylenmesi ve Ebeveyn Yabancılaşması: Derleme Çalışması . *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* , 193.

Okumuş, M. S. (2022). Geçmişten Günümüze TRT Dizi Filmlerinin Yayın Hayatına Yansıması ve 2020-2022 Arası Örnekler. *Erciyes İletişim Dergisi*, 420.

Öngider, N. (2013). Boşanmanın Çocuk Üzerindeki Etkileri . *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, s. 142.

Polat, V. (2018). AİLE DAĞILMALARININ ÇOCUKLAR ÜZERİNE ETKİSİ (AVRUPA ÖRNEĞİ). *Yüksek Lisans Tezi*. AVRUPA İSLAM ÜNİVERSİTESİ.

Sezal, İ. (1997). *Aile Nedir*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Sığırcı, M. (2020, Ağustos 24). “Eğlence kutusu” olarak nitelendirilen televizyon nasıl icat edildi? Bilim Genç Tübitak: <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/televizyon-kim-ne-zaman-icat-etti> adresinden alındı

Şadiye Kotanlı Kızıloğlu, A. Y. (2023). GELENEKSEL TELEVİZYON YAYINCILIĞINDA ‘ÇOCUK BİREY’ İNŞASI: DRAM TÜRÜ DİZİLERDE ÇOCUK KARAKTERLER. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 648.

Şirketi), T. (. (2023). *2023 Yılı Televizyon izleme Davranışları Özet Veriler*. İstanbul: TİAK.

TÜİK. (tarih yok). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2023.

Ünlü, B. (2015). *TRT’NİN TELEVİZYON YAYINLARININ KAMU YAYINCILIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi.

Vural, D. G. (2021). *ÇOCUKLARDA EBEVEYN KAYBI İLE EBEVEYN BOŞANMASININ TRAVMATİK ETKİLERİ*. Ankara: Iksad Publications.

Worden, J. W. (2001). *Children and Grief*. New York: The Guildford Press.

Yıldız, Y. (2017). TEK EBEVEYNLİ ÇOCUKLARIN YAŞAM DENEYİMLERİ .
Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Yılmaz, E. (2023, Ekim). AİLE DEĞERLERİNİN İZLERKİTLE TARAFINDAN
ALIMLANMASI: SADAKATSİZ DİZİSİ ÖRNEĞİNDE KIRŞEHİRLİ
İZLEYİCİLERİN AİLEYE BAKIŞI . *Doktora Tezi*. Ankara: Ankara
Hacıbayram Veli Üniversitesi.

ZEYNEP GÜLTEKİN AKÇAY, B. C. (2023). Televizyon Dizilerinde Yoksulluğun
Binbir Yüzü. *Çocuk ve Medeniyet*, s. 95.

Zeynep Şahin Tutuk, B. B. (2018). *Televizyon Diye Bir Şey Varmış*. İstanbul: İTÜ
Vakfı Yayınları .

EKLER

Uzman Klinik Psikolog Nadide Demiral ile Televizyon Dizilerindeki Çocuk Karakterleri Üzerine Röportaj

- **Türkiye'deki televizyon dizilerinde sıklıkla karşılaştığımız, ebeveynini kaybetmiş veya aile birliği bozulmuş boşanma sebebiyle veya herhangi bir sebepten ötürü bozulmuş çocuk karakterlerinin psikolojik durumlarını nasıl değerlendirirsiniz? Bu karakterlerin tasvirleri gerçek hayattaki travma deneyimlerini yansıtmakta ne kadar başarılı?**

Türk televizyon dizilerinde ebeveynini kaybetmiş veya aile birliği bozulmuş çocukların psikolojik durumlarının işlenişi, genellikle dramatik ve duygusal etkiyi artırmaya yönelik bir kurguyla sunulur. Ancak bu temsil biçimi, gerçek hayattaki çocukluk travmalarının karmaşıklığını ve psikolojik etkilerini yansıtmada konusunda her zaman yeterince derinlikli ve doğru olmayabilir. Gerçek hayatta bu durumlar, çocukların gelişiminde ciddi duygusal, sosyal ve bilişsel etkiler bırakabilir. Çocuğun güven duygusunu sarsabilir, özsaygısını zedeleyebilir ve uzun vadede travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), kaygı, depresyon gibi sorunlara yol açabilir.

Dizilerde işlenen kısmıyla örnek vermek gerekirse, çocuk karakterler ya aşırı olgun davranışlar sergiler (örneğin, bir yetişkin gibi olgun kararlar alır) ya da yalnızca “ağlayan” ve “sessiz” bir figür olarak sunulur. Ayrıca karakterler genellikle kısa bir süre içinde travmalarını atlatıp “normal” hayatlarına döner. Gerçek hayatta iyileşme uzun bir süreçtir ve profesyonel destek gerektirebilir. Yani dizilerde konunun bu şekilde işlenmesi gerçek hayatta travmanın karmaşıklığını yansıtmakta yetersiz kalır.

- **Bu tür dizilerin çocuk izleyiciler üzerindeki psikolojik etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Özellikle travma yaşamış veya yaşayabilecek çocuklar üzerindeki etkileri neler olabilir?**

Televizyon dizilerinde ebeveyn kaybı, aile içi şiddet veya ayrılık gibi travmatik durumların işleniş biçimi, çocuk izleyiciler üzerinde önemli ve bazen olumsuz etkiler yaratabilir. Bu durum özellikle travma yaşamış veya travma riski taşıyan çocuklar için daha hassas bir hale gelir. Dizilerdeki yoğun duygusal ve dramatik sahneler, geçmiş travmalarını yeniden hatırlamalarına ve duygusal olarak zorlanmalarına neden olabilir. Hatırlanan durumlarla birlikte çocuklar kendi yaşadıkları travmalarla bağ kurabilir ve gelecekte benzer şeylerin tekrardan yaşanacağı konusunda korkuya kapılabilirler. Özellikle görsel ve duygusal açıdan yoğun sahneler, çocuklarda travmaya bağlı stres belirtilerini tetikleyebilir.

- **Dizilerdeki bu tür karakterlerin, çocuklarda travma ile ilgili yanlış anlamalara veya korkulara neden olabileceği düşüncesine katılıyor musunuz?**

Kesinlikle, televizyon dizilerindeki travma yaşamış çocuk karakterlerin temsil biçimi, özellikle travma hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan çocuklarda yanlış anlamalara veya gereksiz korkulara neden olabilir. Örneğin; bir çocuğun dizide ebeveynini kaybettiğini görmek, çocuk izleyicide “Benim annem/babam da ölebilir mi?” gibi korkular yaratabilir. Yada aile içi şiddet veya boşanma sahnelerinin dramatik ve korkutucu bir şekilde ele alınması, çocuğun kendi ailesindeki normal tartışmaları veya sorunları bir felaket olarak algılamasına neden olabilir. Ayrıca televizyon dizilerinde özellikle aile içi şiddetin normal yaşamın bir parçasıymış gibi gösterilmesi çocukların bu tür olayları ileriki hayatlarında sorgulamadan kabul etmelerine neden olabilir.

- **Dizilerde bu çocuk karakterlerin travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik rahatsızlıkların belirtilerini gösterdiği durumlar oluyor mu? Bu durumlar sizce doğru bir şekilde mi yansıtılıyor?**

Dizilerde travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik rahatsızlıkların çocuk karakterlerde işlendiği durumları pek göremiyoruz. Genelde bu tür karakterler, travmanın karmaşıklığını ve uzun vadeli etkilerini gerçekçi bir şekilde yansıtmaktan çok, dramatik unsurlar için hikayeye dahil edildiğini düşünüyorum. Gösterilen etkilerse genellikle yüzeysel ve klişe bir şekilde ele alınıyor. Bu sınırlılıklar hastalık hakkında yanlış algılara sebep olabilir.

- **Dizilerde, bu çocukların travma sonrası yaşadıkları duygusal tepkiler (üzüntü, öfke, suçluluk) nasıl işleniyor? Bu tepkilerin gerçek hayattaki çocukların deneyimleriyle örtüştüğünü düşünüyor musunuz?**

Dizilerde çocuk karakterlerin travmaya verdikleri üzüntü, öfke ve suçluluk gibi duygusal tepkiler genellikle dramatik etkiler yaratmak için yüzeysel bir şekilde işlenir. Bu tepkiler, gerçek hayatta travma yaşayan çocukların deneyimleriyle tam olarak örtüşmez. Gerçek hayattaki çocuklar, bu duyguları daha karmaşık ve uzun süreli bir şekilde yaşar. Örneğin, bir çocuğun ailesini kaybetmesi sonrası yoğun bir yas süreci sahnelenir, ancak birkaç bölüm sonra çocuk “normale” döner. Gerçek hayattaysa üzüntü, travma yaşayan çocuklarda uzun süreli ve dalgalı bir şekilde görülür. Çocuklar bazen ağlamak yerine hissizleşebilir, acılarını dışa vurmakta zorlanabilir. Bu etkiler yıllar sürebilir ve zaman zaman tetiklenebilir. Öfke konusuna gelirsek de dizilerde öfke, genellikle abartılı ve yüzeysel bir şekilde ele alınır. Gerçek hayatta öfke, daha karmaşık ve diğer duygularla bağlantılıdır. Çocuklar genellikle duygularını anlamakta ve ifade etmekte zorlanır, bu da pasif-agresif davranışlar veya içe kapanma şeklinde kendini gösterebilir. Son olarak suçlulukta ise çocuk karakterler bazen, bir aile üyesinin ölümü veya bir olayın sonuçları nedeniyle kendilerini suçlar. Ancak bu suçluluk hissi genellikle birkaç sahneyle sınırlıdır ve derinlemesine işlenmez.

- **Dizilerde, bu çocukların travma sonrası başa çıkma mekanizmaları (rüya görme, içine kapanma, saldırganlık vb.) nasıl gösteriliyor? Bu mekanizmalar doğru bir şekilde mi yansıtılıyor?**

Aslında şöyle; dizilerde rüya görme içine kapanma ve saldırganlık gibi savunma mekanizmalarına yer veriliyor tabiki. Örneğin, travma yaşayan çocukların kabuslar gördüğü sahneler yer veriliyor. Bu sahnelerde çocuk genelde korkuyla uyanır ve çoğunlukla bir ebeveyn veya aile büyüğü tarafından sakinleştirilir. İçine kapanma konusunda çocuk karakterler genelde sessizdir, arkadaşlarıyla veya ailesiyle iletişim kurmaktan kaçınır. Bu durum dramatik sahnelerle vurgulanır, ancak karakterin bu süreçten nasıl çıktığı ya da bunun üzerine nasıl çalışıldığı genellikle işlenmez. İçine kapanan çocuklar ya mucizevi bir şekilde “iyileşir” ya da bu durum hikayeden kaybolur. Saldırganlık konusunda da bazı sahneler görürüz. Çocuğun bağırıp çevresine zarar verdiği ama bahsettiğim gibi tüm bu savunma mekanizmaları işlendikleri şekliyle yüzeysel ve yetersiz kalabilmektedir.

- **Dizilerde, bu çocukların çevresi (aile, arkadaşlar, öğretmenler) onların travma ile başa çıkma sürecinde nasıl bir rol oynuyor? Bu durum gerçek hayattaki ailelerin ve çevrenin rolüyle ne kadar örtüşüyor?**

Dizilerde genellikle iyileşme sürecinde aile bireylerinin tepkisi iki şekilde gösteriliyor. Ya çocuğun travmasını görmezden gelip ilgisiz davranılıyor ya da aşırı korumacı bir şekilde çocuğa acıyarak normalleşmesi engelleniyor. Gerçek hayatta ise aile, travma sonrası iyileşmede en kritik destek kaynağıdır. Çocuğun güvenli bir ortamda büyümesi, duygularını ifade edebilmesi ve travmayı aşması için aile desteği çok önemlidir. Aileden sonra arkadaşlar ve öğretmenler gibi kritik destek mekanizmaları da, ya dramatize edilir ya da ihmal edilir. Gerçek hayatta bu çevresel destek mekanizmaları, çocuğun iyileşme sürecinde belirleyici bir rol oynar. Aile ve öğretmenlerin travma sonrası uygun desteği sağlaması, çocuğun kendini güvende hissetmesini ve iyileşme sürecine girmesini sağlar. Yani örtüşme konusunda yetersiz kaldığını söyleyebiliriz.

- **Dizilerde, bu çocukların travma sonrası destek almaları (terapi, danışmanlık) gibi durumlar nasıl işleniyor? Bu durumların çocuklara doğru bir mesaj verdiğini düşünüyor musunuz?**

Ben genellikle dizilerde bu tür sahnelere pek rastlamadım. Çocuklar genelde kendi başlarına, ailelerinin yardımıyla ya da dramatik bir “kurtarıcı” karakterin müdahalesiyle sorunlarını çözmeye çalışıyor. Terapinin dizilerde yeterince ele alınmaması, çocuklar ve ebeveynler arasında profesyonel destek almanın önemini gölgeleyebilir. Durum böyle olunca da doğru bir mesaj vermek yerine kişilerde yanlış algılar oluşabiliyor.

- **Dizilerde, bu çocukların travma sonrası uyum süreçleri nasıl gösteriliyor? Bu sürecin uzun ve zorlu olduğu vurgulanıyor mu?**

Aslında söylediğiniz gibi evet bu süreç uzun ve zorlu bir süreçtir. Dizilerde gördüğümüz travma yaşayan çocuklar genelde olayların etkisinden hızlı bir şekilde kurtulmuş gibi gösterilir. Örneğin, birkaç sahne sonra çocuk yeniden “normal” bir hayata dönmüş olabilir. Bu, sürecin gerçekçi bir şekilde ele alınmadığını gösterir. Dolayısıyla izleyicilerde yanlış bir iyileşme algısı

oluşturuyor. Gözlemlediğim kadarıyla travmanın etkilerini ve tüm süreci en doğru şekilde yansıtan dizi “İstanbul Gelin” dizisi. Dizide, 10 yaşındaki bir çocuğun annesinin kaybı dahil olmak üzere bulunduğu çevreye kendini ait hissetmekte zorlanması gibi travmalarıyla baş etme sürecini görüyoruz. Üstelik bunu birkaç bölümde değil de, gerçek hayattaki travma uyum süreciyle yakın bir şekilde görüyoruz. Bu dizi travma işleme konusunda başarılı bence.

- **Bu tür diziler, toplumda travma deneyimi yaşayan çocuklar hakkında farkındalık yaratmaya yardımcı oluyor mu?**

Aslında dizilerde travma konusuna yer verilmesi çok güzel bir şey. Ama günün sonunda bu sahneler izleyici üzerinde ya daha kötü etkiler bırakıyor ya da dizilerde yaşatılan durumlar gerçeklikten uzak kalıyor. Bunun nedeni de travma gibi işlenmesi güzel bir konunun yanlış yada eksik bir şekilde ele alınmasından dolayıdır. Sonuçta bu durumun istenilen farkındalık kazandırma noktasında yetersiz kaldığını söyleyebilirim.

- **Dizilerde verilen mesajlar, travma yaşamış çocuklara ve ailelerine nasıl bir etki yapabilir?**

Bu durum dizilerde travma yaşamış çocuklara ve onların ailelerine verilen mesajların etkisi, dizideki anlatımın gerçekçiliğine, empati düzeyine ve eğitici değerine bağlı olarak değişir. Olumlu etkiler noktasında travma sonrası yardım almanın önemi gerçekçi şekilde vurgulanırsa, aileler ve çocuklar destek arama konusunda cesaretlenebilir. Örneğin, bir karakterin terapi olarak iyileştiğinin gösterilmesi, terapiye olan önyargıları kırabilir ve bu süreçlerin normalleştirilmesine katkı sağlayabilir. Çünkü toplumumuzda hala bu konular tabu niteliğindedir. Travma yaşayan insanlarca bu durumun konuşulmasını kolaylaştırabilir. Olumsuz etkiler noktasındaysa travma sadece “drama unsuru” olarak gösterilirse bu durum travma yaşayan kişiler ve onların aileleri tarafından yanlış algılara sebebiyet verebilir. Yani burada önemli olan travmayı dizilerde nasıl işledikleridir.

- **Dizilerdeki bu tür karakterler, travma deneyimi yaşayan çocukların kendilerini yalnız hissetmemelerine ve destek bulabileceklerine dair bir mesaj veriyor mu?**

Söylediğim gibi karakter aracılığıyla verilen mesajlar, çocukların kendilerini yalnız hissetmemeleri ve destek bulabileceklerine dair umut verici bir içerik sunabilir. Ama bu mesajın etkisi, hikayenin nasıl işlendiğine, gerçekçiliğine ve travmaya yönelik yaklaşımına bağlıdır. Eğer konuyu işleme biçimi yüzeysel kalırsa kişilerde yanlış algının yanı sıra iyileşme inancına dair olumsuz etkiler yaratabilir.

- **Bu tür dizilerin çocuk psikolojisi açısından riskleri nelerdir? Özellikle hassas dönemdeki çocukların bu tür içeriklere maruz kalmasının potansiyel zararları neler olabilir?**

Aslında bu konuda kısır döngüye giriyoruz. Travma yaşayan çocukların farkındalık kazanması noktasında dizilerde bu konuların işlenmesine ihtiyacımız var. Ama aynı zamanda travmanın ele alındığı diziler yine travma yaşamış çocuklar üzerinde olumsuz etkiler de yaratabiliyor. Travma tetiklenmesi, yanlış algıların gelişmesi, korku ve kaygı gibi etkilerle karşılaşabiliyoruz. Kısır döngü dememin sebebi de bu. Travmayı işlemeye ihtiyacımız var ama işlediğimizde de bu tür sorunlar ortaya çıkabiliyor. Bu konuda da yapılması gereken şey travma gibi hassas ve önemli bir konunun uzmanlarca alınan destekle beraber özenle ele alınmasıdır diyebilirim.

- **Dizilerde bu tür konuların işlenmesi sırasında nelere dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?**

Travma yaşayan çocukların tepkileri kişisel farklılıklar gösterir. Bu nedenle, travmaya verilen tepkiler tek tip ya da klişe olmamalıdır. Hikayeler, farklı travma türlerini ve her bireyin kendine özgü iyileşme sürecini yansıtmalıdır. Travmayla birlikte iyileşme sürecinin işlenmesi de son derece önemlidir. Bu yüzden travma sonrası iyileşmenin zaman aldığı ve inişli çıkışlı bir süreç olduğu gösterilmeli. Karakterlerin bir anda “iyileştiği” ya da “her şeyin normale döndüğü” gibi basit bir anlatımdan kaçınılmalı. Ayrıca travmalar sadece duygusal değil sosyal, akademik ve fiziksel etkiler de yaratabilir. Bu etkilerin gerçekçi bir şekilde ele alınması gerekir. Son olarak iyileşme sürecinde terapinin önemiyle birlikte özellikle ailenin ve çevrenin desteğinin öneminin belirtilmesi gerekir. Bütün bunlar yapıldığında istenilen farkındalık kazandırılır zaten.

- **Bu tür dizilerin çocukların psikolojik sağlığına zarar vermemek için hangi önlemler alınabilir?**

Bu konuda hikaye yazarlarına büyük rol düşüyor. Travma yaşayan çocukların duygusal tepkileri, başa çıkma mekanizmaları ve iyileşme süreçleri gerçekçi bir şekilde yansıtılmalı. Hikayeler, travmayı dramatize etmek yerine empati uyandırmaya odaklanmalıdır. Çünkü sahneyi güçlendirmek için yapılan dramatik sahneler en çok çocukları olumsuz etkilemektedir. Senaryo yazılırken bu konuda uzman kişilerden yardım alınmalıdır. Bu, hem karakterlerin davranışlarının hem de hikayelerin psikolojik gerçekliğe uygun olmasını sağlar. Travmanın yalnızca kısa vadeli etkileri değil, uzun vadeli iyileşme süreci de gösterilmeli. İyileşmenin zorlu ama mümkün olduğuna dair mesajlar verilmelidir. Bunlara dikkat edilirse çocukların bu dizilerden olumsuz şekilde etkilenmesinin önüne geçmiş oluruz.

- **Dizilerin senaristleri ve yapımcıları, bu tür konuları işlerken nelere dikkat etmelidir?**

Travma gibi hassas ve önemli bir konu işlenirken içeriklerin hem psikolojik açıdan doğru hem de izleyiciler üzerinde olumsuz etkiler yaratmayan bir şekilde sunulmasına özen gösterilmelidir. Bu tür konular, çocukların ve diğer izleyicilerin psikolojik sağlığını koruyacak şekilde ele alınmalıdır. Travma psikolojisi, çocuk gelişimi ve psikolojik destek konularında uzman kişilerden danışmanlık alınmalıdır. Bu, karakterlerin duygusal tepkilerinin ve başa çıkma stratejilerinin doğru bir şekilde yansıtılmasını sağlar. Travma sonrası çocukların yaşadığı zorluklar, başa çıkma stratejileri, iyileşme süreci ve duygusal tepkiler gerçekçi bir şekilde işlenmelidir. Karakterin yaşadığı travma, her bireyin farklı tepkiler verdiği bir süreç olduğu için genelleştirmelerden kaçınmak gerekir. Travma, dramatize edilip aşırı gerilimli ve travmatik sahnelerle gösterilmemelidir. Bu tür içerikler, izleyiciyi psikolojik olarak zorlayabilir ve travma deneyimi yaşayan çocuklarda tetikleyici olabilir. Son olarak dizilerin sonunda izleyicilere travma ve travma sonrası yardım hakkında bilgi veren kısa mesajlar eklenebilir. Bu mesajlar, izleyicilere travmaya dair yanlış anlamaları düzeltme fırsatı sunar ve travma yaşayan çocuklar için destek aramanın önemini vurgular.

- **Aileler, çocuklarının bu tür dizileri izlemesi durumunda nelere dikkat etmeli ve nasıl destek olmalılar?**

Ailelerin, çocuklarının bu tür dizileri izlemesi sırasında dikkatli olmaları, onların duygusal sağlığını koruyarak destek sağlamaları oldukça önemlidir. Ebeveynler, izlenen içeriği dikkatle gözden geçirmeli, çocuklarının duygusal reaksiyonlarını anlamalı ve onları bu süreçte rehberlik ederek desteklemelidir. Eğer çocuk, diziyi izlerken korkuyor, üzülüyor, kaygı duyuyor veya başka olumsuz duygusal tepkiler veriyorsa, ebeveynlerin bu durumları fark edip onlara rehberlik etmesi önemlidir. Çocuklar bu tür içeriklerle karşılaştığında, duygusal olarak bunalmış olabilirler, bu yüzden ebeveynlerin onlara sakinleşmeleri için yardımcı olması gerekir. Dizinin çocukların yaş seviyesine uygun olup olmadığını kontrol etmek önemlidir. Travma gibi hassas temalar, daha büyük yaş grubundaki çocuklara hitap eder. Bu yüzden yaşa uygun içerik seçimi yapılmalıdır.

- **Eğitimciler, okullarda bu konuyla ilgili neler yapabilirler?**

Eğitimciler, öğretmenler ve okul personeli için travma ve psikolojik sağlık konularında eğitimler düzenlenebilir. Bu eğitimler, öğretmenlerin travmanın belirtilerini tanıyabilmesini, travma sonrası stresin etkilerini anlamasını ve çocukların psikolojik ihtiyaçlarına nasıl yaklaşacaklarını öğretecektir. Bunun yanında çocukların da bu konuda bilinçlendirilmesi gerekir. Okulda öğrenciler için yaşlarına uygun bir şekilde travma ve psikolojik iyileşme hakkında bilinçlendirici çalışmalar yapılabilir. Çocuklar, duygusal zorluklarla başa çıkma ve destek arama konusunda eğitilebilir. Travma yaşamış çocuklar için de empatik bir yaklaşım benimsenmelidir. Çocukların

duygusal ihtiyaçlarına duyarlı olmak, onlara güvenli bir alan sunmak çok önemlidir. Okullardaki psikologlar da bu konuda destek olmalıdır.

Uzman Rehber Öğretmeni Ahmet Kılınç ile Televizyon Dizilerindeki Çocuk Karakterleri Üzerine Röportaj

- **Televizyon dizilerini takip ediyor musunuz?**

Evet bazılarını takip ediyorum. Senaryosu güzel oyunculukları kaliteli olan diziler ilgi çekici olabiliyor.

- **Özellikle çocukların yoğun olarak izlediği dizileri hem bir rehber öğretmeni olarak hem de bir baba olarak takip ediyorsanız ne düşünüyorsunuz?**

Aslında çocukların ana karakter olduğu dizileri çok takip etmiyorum ama malumunuz hemen hemen her dizide de ana karakter olmasa da çocuk karakterler rol alıyor. İzleyici kitlesi çocukları düşününce yetişkinlere göre ekrandaki kişiyle daha çok özdeşlik kurabiliyor.

- **Sizin çocukluğunuzda televizyonda hangi tür diziler vardı? Bugünün dizileriyle kıyasladığınızda ne gibi farklar görüyorsunuz?**

Hatırlıyorum daha çok sıcak aile dizileri vardı. Hatta dizilerdeki karakterler arasında parasal kaynaklı farklar yoktu. Zenginlerin yaşam tarzı bile mütavazıydı. Bence bu durum çocukları özentili bir hayatı arzulamaları noktasında harekete geçirmiyordu ya da daha az etkileniyorlardı.

- **Sizin gözlemlerinize göre, günümüz dizilerindeki çocuk karakterler nasıl tasvir ediliyor? Onların yaşlarına ve gelişim düzeylerine uygun davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?**

Tüm çocuklar üstün zekalı tasvir ediliyor bana göre. Yaşıtları iki kelimeyi bir araya getiremiyor ama onlar müthiş derecede olgun bilgili karakterler çizebiliyorlar. Hatta bir dizide gördüm 6 yaşındaki bir kız çocuğu annesine teselli veriyor bizim aklımıza gelmeyen cümleler ile. Hatta aynı çocuk koca evi temizliyor ve annesine yemek yapıyor ve hiç yorulmamdan şikayet etmeden Yani ulaşılması zor hedef çiziyor bence yanlış bu.

- **Dizilerdeki çocuk karakterlerin aile ilişkileri, arkadaşlıkları ve okul hayatları nasıl işleniyor? Bu durum çocukların gerçek hayatlarındaki ilişkileri üzerinde nasıl bir etki yaratabilir?**

Genelde sorun yaşıyorlar sanki entrika, ihanet, yalan olmadan senaryo olmuyor. Kesinlikle kötü karakter var ve hayat hep kötülerle dolu. Ya da tam tersi bakarsak iyi insan olduğumuzda kötüler hep bize musallat olacak gibi bir kehaneti bilinçaltına işliyorlar diye düşünüyorum

- **Dizilerdeki çocuk karakterlerinin genellikle aile ilişkilerinde problem olmasını neye bağlıyorsunuz?**

Aile ilişkilerinde problem yaşıyor sanki tüm ergenler tüm çocuklar aileleri ile ters düşerler. Halbuki gerçek öyle değil. Anne ve babasını başının üstünde tutan, onların sözünden çıkmayan çocuklar olduğu gibi Anadolu da hala sıcak aile yuvaları varlığını devam ettiriyor. Ama dizilere baktığımızda mutsuz

evlikler, mutsuz çocuklar işleniyor ya da küçük kavgalar büyük olaylara gebe oluyor. Bu durumu doğru bulmuyorum

- **Dizilerdeki çocuk karakterlerinin ebeveynini kaybetmesi veya ebeveynlerinin ayrılması gibi bir olayla karşılaştıklarında verdikleri tepkileri nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Bu konu çok farklı yani görecelidir. Her çocuk özeldir. Kendine has tepkileri vardır. Çünkü aile dinamikleri farklıdır. Dizideki karakter çok güçlü olabilir ve bu durumu soğukkanlı atlatıyordur ama izleyen için farklı olabilir Tam tersini de düşünmek mümkün tabi.

- **Dizilerde çocukların karşılaştığı sorunlar ve bu sorunlara verdikleri tepkiler nasıl gösteriliyor? Bu durum çocukların problem çözme becerileri ve duygusal zekaları üzerinde nasıl bir etki yaratabilir?**

Bazı diziler gerçekten problem çözme konusunda etkili beceriler kazandırabiliyor. Çocuklarımın izlediği Tozkoparan İskender dizisini takip etmiştim orada öğrencilerin spora yönelmesi, birlik ve dayanışma içerisinde olması, büyüklerinin söylediklerine kulak vermesi gibi temalar işleniyordu. Ayrıca hayal dünyalarını geliştiren yaratıcılıklarını destekleyen senaryolar da önemli tabi.

- **Dizilerdeki çocuk karakterlerin rol modelleri olarak görülüp görülmediği konusunda ne düşünüyorsunuz? Çocukların bu karakterleri taklit etme olasılığı var mı?**

Tabi ki de görülüyorlar. Taklit her zaman olur. Çocuklar yetişkin karakterleri bile taklit ediyorlar. Kaldı ki kendi yaşlıtlarını daha çok özümserler.

- **Dizilerin çocukların eğitimi üzerindeki etkisi hakkında neler düşünüyorsunuz? Bazı dizilerin çocukların öğrenme süreçlerine olumlu katkıları olabilir mi?**

Olabilir. Ama gerçekçi olmak lazım. Herkesin ulaşabileceği imkanlar farklı. Neticede dizi biter hayat başlar. Ama gerçek hayat...

- **Dizilerde yer alan şiddet, küfür ve olumsuz içerikler çocukların psikolojisi üzerinde nasıl bir etki yaratabilir? Bu konuda ailelerin ve eğitimcilerin nelere dikkat etmesi gerekir?**

Olumsuz bir etkisi olduğu bir gerçek. Çünkü küfür ve olumsuz içerikler ne kadar çok gösterilirse normalleşir ve normal olan şey de yaygınlaşır diye düşünüyorum. Aileler ve eğitimciler konuşana gelecek olursak hepimiz bilinçli olmalıyız ve çocuklarımızın neyi takip ettiğini ve neyi izlediğini kontrol etmeliyiz. Hatta dizilerin bazı sahnelerinde bile olay üzerine konuşup net bilgiler vererek neyin doğru neyin yanlış olduğu konusunda çocuklarımızla, öğrencilerimizle konuşarak fikirlerini öğrenip ona göre yönerge verebiliriz.

- **Dizilerdeki çocuk karakterler aracılığıyla hangi tür mesajlar verilmeye çalışılıyor? Bu mesajların çocukların dünya görüşü üzerindeki etkisi ne olabilir?**

Bu konuda çok seçenekli. Bazı çocuklar varlık içerisinde ama mutsuz, bazı çocuklar yokluk içerisinde ama mutlu. Bazıları ailelerinin yanlış eğitiminden etkilenmişler ama bazıları ailelerinin olumlu tutumuna rağmen yanlış davranışlar sergiliyor. Her mesaja açık demek istiyorum.

- **Dizilerdeki çocuk karakterlerin farklı kültürlerle ve toplumsal sınıflara ait olması, çocukların dünya görüşünü genişletmeye nasıl katkı sağlayabilir?**

Tabi başka kültürler yerler görmek çocuklarda yeni ufuklar açabilir. Zor şartları görmek belki içinde bulunduğu durumu kabullenmesini kolaylaştırabilir. Tabi bilinçli bir izleyici olmak lazım. Ben mesela diziyi izlerken farklı bir yer görsem ya da farklı kültürlerle ait bir ritüel izlesem hemen onu dillendirip analiz ederim çocuklarımdan dikkatini çekmesi için.

- **Bir rehber öğretmen olarak, çocukların televizyon izleme alışkanlıkları konusunda velilerle ne gibi görüşmeler yapıyorsunuz? Velilere neler öneriyor, nelere dikkat etmelerini söylüyorsunuz?**

Çok derin bir konu. Malum teknoloji bağımlılığı ve dijital çağ. Artık teknolojisiz hayat yürümüyor ve biz onunla yaşamak zorundayız. Ama sınırlayarak. Velilere yasaktan çok sınırlamaları konusunda bilgilendirmeye çalışıyoruz. Doğal olarak bir şeyi sınırlamak istiyorsanız yerine etkili bir argüman koymalısınız. Bu da çocukların eğlenceli bir vakit geçireceği etkinlikler .ama velilerin unutmaması gereken şey anne babaların katıldığı birlikte geçen sıcak saatlerden bahsediyorum.

- **Okullarda çocukların televizyon izleme alışkanlıkları hakkında farkındalık yaratmak için ne gibi çalışmalar yapılabilir?**

Bence medya okuryazarlığı dersi koyulabilir. Bu derste olaylar kişiler karakterler incelenebilir. İşin sanat boyutu öne çıkarılabilir.

- **Günümüzde çocukların ekran karşısında geçirdiği zamanın artmasıyla ilgili endişeleriniz var mı? Bu konuda neler yapılmalı?**

Tabi ki de var endişelerim ve kendi çocuklarımdan biliyorum. Bir kere siyasal düzenlemeler önemli .Okullarda ekransız hayat projeleri başlatılabilir. Bunun yanında toplumsal olarak bu konuda topyekün hareket etmeliyiz. Bir de en önemlisi kendimizi ekran korursak çocuklarımıza da örnek oluruz

ÖZGEÇMİŞ

ilkokul ve lise hayatımı Afyon’da tamamladım. Lise yıllarım boyunca hem akademik başarıya hem de kişisel gelişimime odaklanarak dil ve edebiyat sevgimi pekiştirdim. Bu dönem, yazıya ve hikâye anlatımına olan ilgimin temellerini attığım bir süreç oldu. Eğitimime 2017 yılında Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dramatik Yazarlık Bölümü’nde devam ettim ve 2021 yılında bu bölümü başarıyla tamamladım. Bu süreçte oyun yazarlığı, senaryo yazımı, reklam yazarlığı ve yaratıcı yazarlık gibi dersler alarak, anlatı sanatının farklı disiplinlerinde kendimi geliştirdim. Yazma yetkinliklerimi akademik bir oturtmanın yanı sıra yaratıcı projelerde yer alma fırsatı bularak teoriyi pratiğe dönüştürdüm. Şu anda Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Dramatik Sanatlar alanında yüksek lisans yapıyorum.

Mesleki kariyerimde geniş bir yelpazede çalışma fırsatı buldum. Özellikle medya ve yazarlık alanlarında farklı roller üstlendim. NGM Medya Yapım bünyesinde Kardeşlerim dizisinin senaryo ekibinde kısa bir süre olsa da hikâye yazarı olarak çalışarak dramatik yazarlıkta uygulamalı bir deneyim kazandım.

Bunun yanı sıra, çeşitli reklam ajanslarında reklam yazarlığı, sosyal medya uzmanlığı ve içerik editörlüğü yaparak dijital dünyada güçlü bir iz bırakacak projelerde görev aldım. Bu süreçte markaların yaratıcı içerik stratejilerini oluşturarak, yazma ve proje geliştirme becerilerimi zenginleştirdim. Şu anda ise Havas Engage İstanbul Reklam Ajansı’nda Sosyal Medya Direktörlüğü yapıyorum.

Bugün, yazarlık ve medya alanındaki deneyimimi genişletirken, hem sanatsal hem de dijital dünyada yenilikçi ve etkileyici projeler üretmeyi hedefliyorum. Yazı ve hikâye anlatıcılığını farklı disiplinlerle birleştirerek hem bireysel hem de toplumsal etki yaratmayı sürdürmeye devam ediyorum.